

ÄÄNEKOSKI 2030 OSAYLEISKAAVA

KAAVASELOSTUS

10.5.2017

OSAYLEISKAAVAN SELOSTUS, JOKA KOSKEE 10. PÄIVÄNÄ TOUKOKUUTA 2017
PÄIVÄTTYÄ OSAYLEISKAAVAKARTTAA.

1 TUNNISTETIEDOT

Äänekoski 2030 osayleiskaava on osa Rakenneyleiskaava Äänekoski 2016 . projektia. Samanaikaisesti Äänekoski 2030 osayleiskaavan kanssa aloitettiin Sumiainen 2020 osayleiskaavan sekä Suolahti 2020 osayleiskaavan laatiminen. Äänekoski 2030 osayleiskaavatyö keskeytettiin kaavaluonnoksen nähtävilläoloajan jälkeen vuoden 2007 lopulla vireillä olevan valtatie 4 linjauksen täsmentymisen vuoksi.

Äänekosken osayleiskaava-alue käsittää valtatie 4 suunnassa likimain Hujakon ja Järvenpääntien liittymän välisen alueen rajautuen lännessä Nalkinsalmeen ja idässä Suolahti 2020 osayleiskaava- alueeseen. Kaava-alueen pinta-ala on noin 34 km².

Kaavan nimi	Äänekoski 2030 osayleiskaava
Kaavan päiväys	10.5.2017
Kaavoitusviranomainen	Kaavoituspäällikkö Olli Kinnunen etunimi.sukunimi@aanekoski.fi 020 632 2035 Kaavasuunnittelija Nina Marjoniemi etunimi.sukunimi@aanekoski.fi 020 632 2036 Äänekosken kaupunki Kaavoituspalvelut Hallintokatu 4, 44101 Äänekoski
Kaavan laatija	Suunnittelija Maria Kirveslahti etunimi.sukunimi@sweco.fi 050 316 0064 Sweco Ympäristö Oy, PL 453, 33101 TRE
Vireilletulo	Kaavahanke on tullut vireille vuoden 2005 kaavoituskatsauksen yhteydessä
Nähtävilläolot	Valmisteluvaiheen kuuleminen (MRA 30 §): 11.10 . 12.11.2007 Valmisteluvaiheen kuuleminen (MRA 30§) 21.8 . 21.9.2015 Kaavaehdotus nähtävillä (MRA 19 §): 27.1. . 27.2.2017
Hyväksyminen	Kaupunginvaltuusto 29.5.2017 § 46

Sisällysluettelo

1	TUNNISTETIEDOT.....	2
2	LÄHTÖKOHDAT.....	5
2.1	Yleiskuvaus	5
2.2	Suunnittelualueen sijainti ja rajaus.....	5
2.3	Maanomistus	6
2.4	Luonnonympäristö	6
2.5	Maisema	15
2.6	Kulttuuriympäristö	21
2.7	Väestö, elinkeinot ja palvelut.....	30
2.8	Yhdyskuntatekniikka	32
2.9	Liikenne	33
2.10	Ympäristön häiriötekijät.....	35
3	SUUNNITTELUTILANNE JA LAADITUT SELVITYKSET	36
3.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	36
3.2	Maakuntakaava	37
3.3	Yleiskaavat	41
3.4	Asemakaavat.....	43
3.5	Laaditut suunnitelmat ja selvitykset.....	43
3.6	Rakennusjärjestys ja rakennuskiellot	44
3.7	Pohjakartta ja paikkatietoaineisto.....	44
4	YLEISKAAVOITUKSEN TAVOITTEET	44
4.1	Valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet	44
4.2	Rakenneyleiskaavassa asetetut tavoitteet ja kaavoituksen yleistavoitteet.....	44
4.3	Alueiden käytön strategiasta johdetut tavoitteet	45
5	VAIHTOEHDOT.....	46
6	SUUNNITTELUN VAIHEET	47
6.1	Osallistuminen ja yhteistyö.....	47
6.2	Luonnosvaihe	47
6.3	Ehdotusvaihe	48
6.4	Hyväksyminen	49
7	YLEISKAAVA JA SEN PERUSTELUT	49
7.1	Yleisperusteet	49
7.2	Kokonaisrakenne ja mitoitus	49
7.3	Maankäyttö	50
7.3.1	Asuminen.....	50
7.3.2	Palvelut ja keskustatoiminnot.....	52

7.3.3	Elinkeinoelämän alueet.....	53
7.3.4	Virkistys	55
7.3.5	Loma-asuminen.....	55
7.3.6	Liikenne	55
7.3.7	Erityisalueet	56
7.3.8	Kulttuuriympäristö ja luonnonympäristö	56
7.3.9	Maa- ja metsätalous	59
7.3.10	Vesialueet.....	60
7.3.11	Muut kaavamerkinnot ja . määräykset.....	60
7.3.12	Yleiskaavamääräykset.....	61
8	KAAVAN KÄYTTÖ RAKENNUSLUVAN PERUSTEENA.....	62
8.1	Mitoitusperusteet	62
8.2	Rakennuspaikat.....	64
9	YLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	66
9.1	Luonnonympäristö	66
9.2	Maisema ja kulttuuriperintö	66
9.3	Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne.....	67
9.4	Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset.....	67
9.5	Liikenteelliset vaikutukset.....	67
9.6	Sosiaaliset vaikutukset.....	68
9.7	Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen.....	68
10	YLEISKAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET JA KAAVAN TOTEUTTAMINEN	69

LIITTEET

Liite 1	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Liite 2	Maanomistus
Liite 3	Kaavoitustilanne
Liite 4	Kulttuuri- ja luonnonympäristö
Liite 5	Kunnallistekniikka
Liite 6	Muutettavat rantayleiskaava-alueet
Liite 7	Mitoitustaulukot
Liite 8	Kaavoittajan vastine

2 LÄHTÖKOHDAT

2.1 Yleiskuvaus

Äänekosken ja Suolahden kaupunkien sekä Sumiaisten kunnan vuoden 2007 alussa toteutunut yhdistyminen uudeksi Äänekosken kaupungiksi toi alueiden käyttöön monia haasteita ja mahdollisuuksia. Yhdistyminen vahvisti Äänekosken asemaa yhtenä Keski-Suomen maakunnan kasvavista aluekeskuksista, joka tarjoaa hyvät asumis-, työnteko-, yrittämis- ja koulutusmahdollisuudet logistisesti erinomaisella paikalla. Yhdistymisen myötä nousi tarve tarkastella uudella ja innovatiivisella tavalla kaupungin tulevaa aluerakennetta ja sen kehittymismahdollisuuksia.

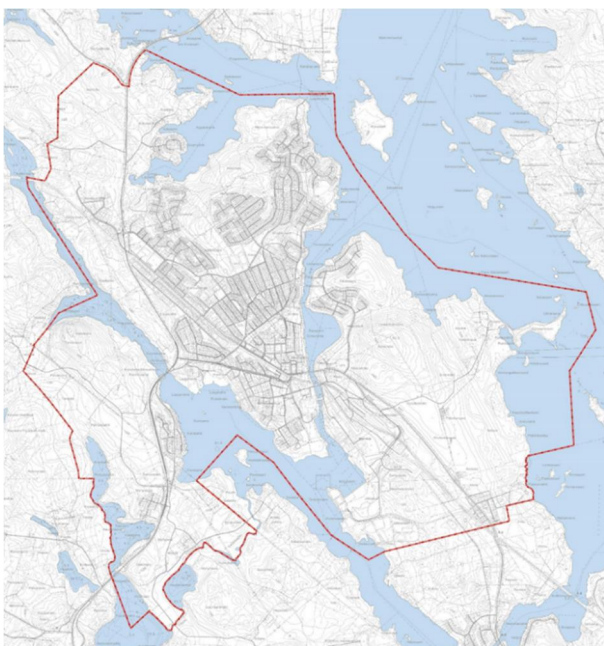
Vuonna 2008 hyväksytty oikeusvaikutukseton rakenneyleiskaava Äänekoski 2016 kattoi koko uuden Äänekosken kaupungin alueen (aiemmat Äänekosken ja Suolahden kaupunkien sekä Sumiaisten kunnan alueet). Samanaikaisesti rakenneyleiskaavatyön kanssa aloitettiin erillisten oikeusvaikutteisten osayleiskaavojen laadinta Sumiaisten ja Suolahden keskustoihin sekä Äänekosken keskusta-alueelle. Suolahti 2020 osayleiskaava hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa joulukuussa 2009 ja Sumiainen 2020 osayleiskaava kesäkuussa 2010. Äänekoski 2030 osayleiskaava on tavoitteena saada hyväksymiskäsittelyyn keväällä 2017.

2.2 Suunnittelualan sijainti ja rajaus

Äänekosken osayleiskaava-alue käsittää valtatie 4 suunnassa likimain Hujakon ja Järvenpääntien liittymän välisen alueen rajautuen lännessä Nalkinsalmeen ja idässä Suolahti 2020 osayleiskaava alueeseen.

Äänekosken keskusta sijoittuu *Äänejärven* rannoille, *Kuhnamon* ja *Keiteleen* väliselle kannakselle. Valtatie 4 kulkee kaava-alueen länsiosassa. Rautatie halkoo osayleiskaava-alueen luode- kaakkosuunnassa. Kaava-alueen pinta-ala on noin 34 km².

Ehdotusvaiheessa kaava-alueen rajausta tarkistettiin liittymään viereisiin osayleiskaava-alueisiin (Mämmen, Honkolan, Suolahden osayleiskaavoihin ja rantayleiskaavaan). Suunnittelualan rajautuminen viereisiin osayleiskaava-alueisiin ilmenee liitekartalta 3 (*Kaavoitustilanne*).

Osayleiskaavan rajaus

2.3 Maanomistus

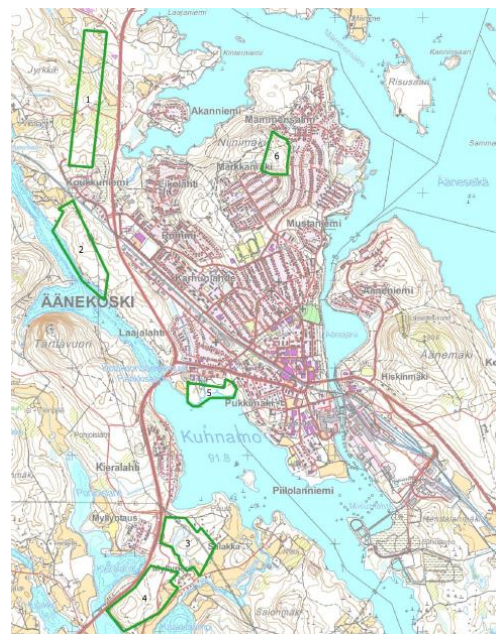
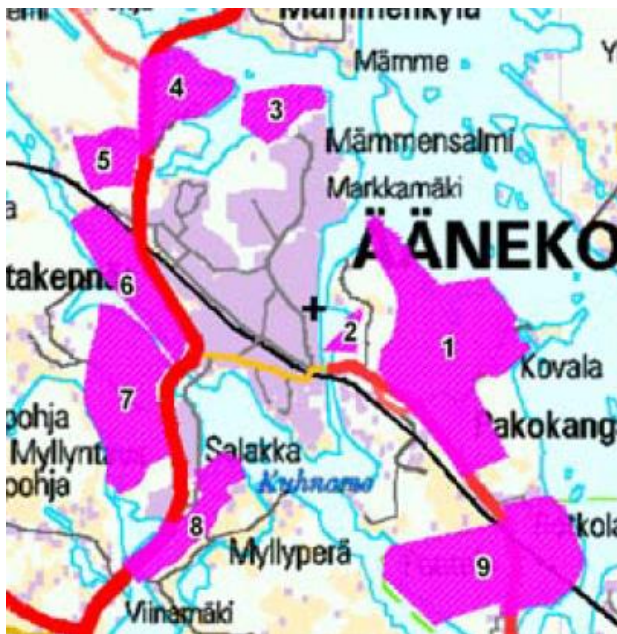
Suurimmat maaomistajat ovat Äänekosken kaupunki sekä metsäyhtiöt. Kaupungin omistamia asemakaavoittamattomia maa-alueita on mm. valtatie läheisyydessä Tärttävuoren ja Akanniemen alueilla. Kiinteistörajat on osayleiskaavassa osoitettu ajankohdan 15.12.2016 mukaisina.

Kaupungin maanomistus on esitetty liitekartalla 2.

2.4 Luonnonympäristö

Äänekosken kaupungin alueelle on laadittu luontoselvitys (Suunnittelukeskus Oy 21.12.2006) ja erillinen liito-oravaselvitys (Agriborealis osk, 30.5.2016) erikseen valituille alueille, jonne osayleiskaavassa on ajateltu uutta maankäyttöä. Tunnetut ja maastotyössä löydetyt arvokkaat kohteet arvoettiin luonto- ja maisema-arvojen perusteella. Kohteiden arvotuskriteereinä käytettiin kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta, luonnon monimuotoisuutta lajitasolla sekä kohteen toiminnallista merkitystä lajistolle. Alueen arvoa nostaa sen toimiminen eläimistön lisääntymis- tai ravinnonhankinta-alueena. Mitä harvinaisemmasta ja uhanalaisemmasta lajista on kyse, sitä arvokkaampi alue on. Metsien luonnontilaisuutta arvioitaessa huomioitiin metsän metsänhoidollinen tila, lahoppuujatkuvuus ja lahoppuun määrä sekä elävän puuston rakenne ja puulajisuhteet.

Kaavakartalla huomioidut luontokohteet on esitetty havainnollisemmin kaavaselostuksen liitteessä 4 *Kulttuuri- ja luonnonympäristö*.

Vasemmalla v. 2006 luontoselvityksen kohteet ja oikealla v. 2016 selvitysalueet.

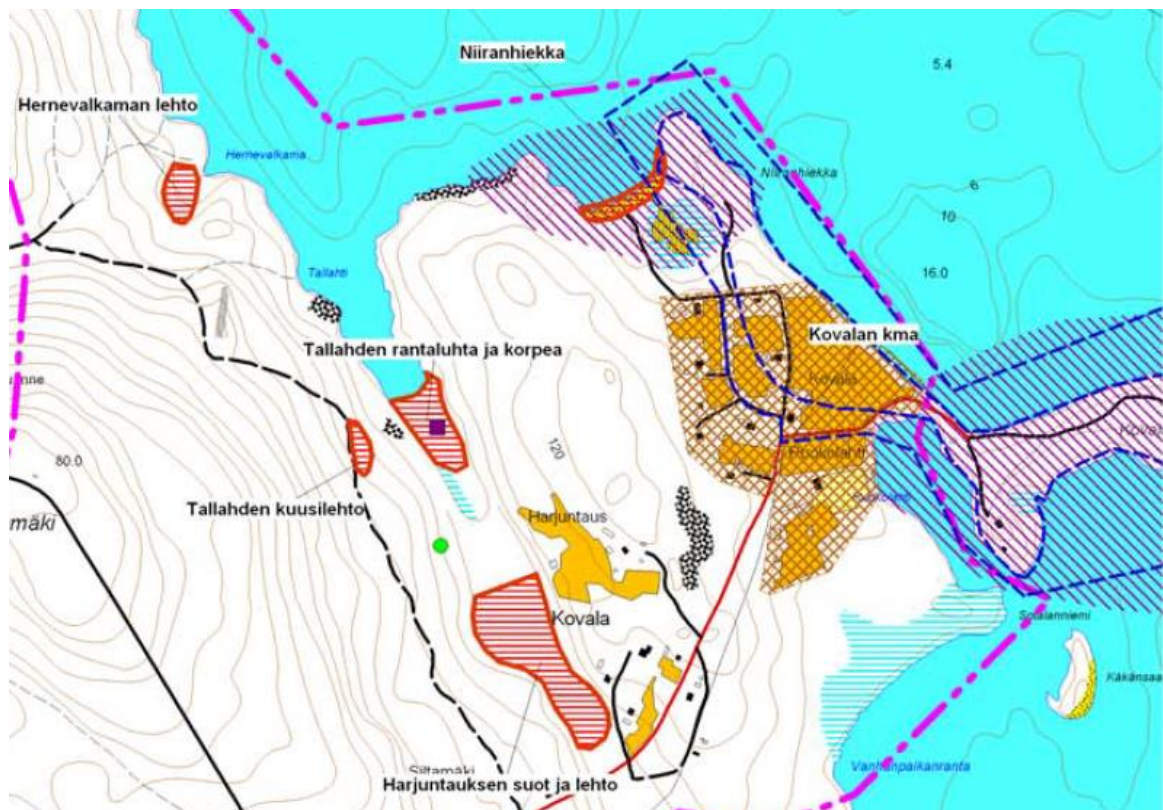
Äänekoski 2030 osayleiskaava-alueen v. 2006 luontoselvityskohteet:

1. Äänemäki-Ahokantas
2. Miilunperä
3. Mämmensalmi
4. Kypärälahti
5. Koukkuniemi
6. Niittuniemi-Kotakennäs
7. Myllyntaus-Tärttävuori
8. Myllyrinne-Viinämäki

1. Äänemäki-Ahokangas

Pinnanmuodoiltaan alue on vaihtelevaa, mäkiä maastoa. Metsät ovat pääosin havupuuvaltaisia puolukkatyyppin männiköitä ja mustikkatyyppin kuusikoita sekä lehtomaisia kuusikoita. Kallioisilla paikoilla esiintyy karumpiakin kangastyyppijä. Pieniä lehtolaikkuja esiintyy rannoilla, peltoalueiden reunamilla sekä juotteina kangasmetsissä. Ne vaihtelevat käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoista käenkaali-mesiangervotyypin suurruoholehtoihin ja kosteisiin saniaistyyppin lehtoihin. Soita on niukasti. Ranta-alueet ovat selvärajaisia ja paikoin louhikkoisia tai kivikkoisia, paikoin hiekkaisia. Alueella on myös viljeltyjen peltoaukeiden, tilakeskuskusten ja vanhojen pihapiirien muodostamaa kulttuurimaisemaa.

Luonnonsuojelullisesti arvokkaimmat alueet ovat liito-oravan elinalue selvitysalueen länsiosassa, Tallahden rantaluhta ja korpea, korpi ja kuusilehto, Hernevalkaman lehto, Harjuntauksen suot ja lehto sekä Niiranhiekkä.

Vasemmalla Niiranhiekan hiekkarantaa ja oikealla Mämmensalmen pohjoisranta Keitelejärven rannalla. (Kuvat: Luontoselvitys 2006)

2. Miilunperä

Pinnanmuodoiltaan alue vaihtelee rantaviivan ja pohjoisosan suhteellisen tasaisista alueista itäosan loiviin rinteisiin. Ulkoilureittiä reunustavan rantakaistaleen kasvillisuus on kulttuurivaikutteista, paikoin heinäistä.

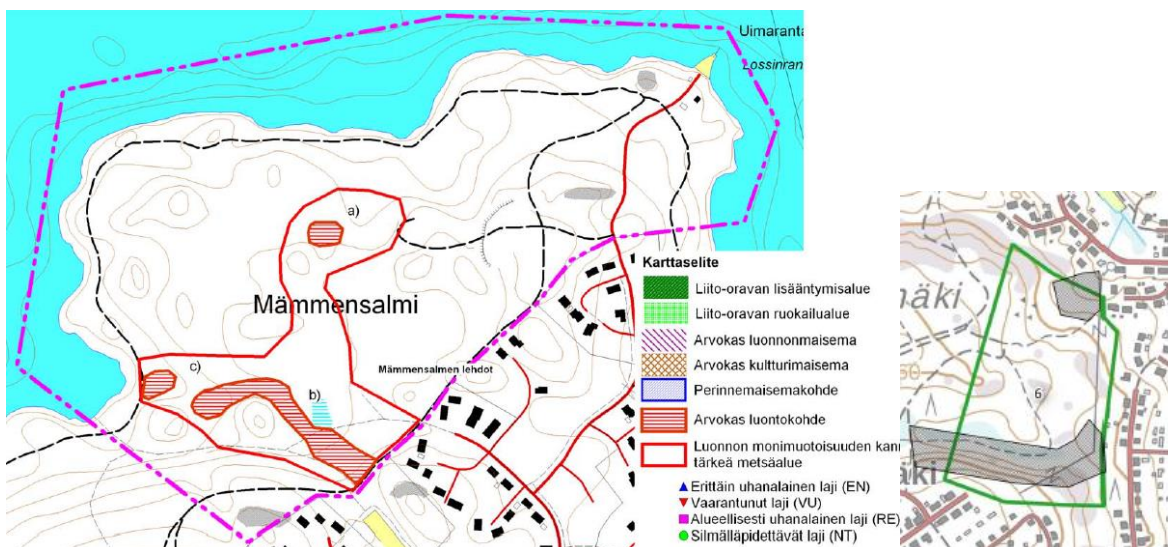
Luonnonsuojelullisesti arvokkainta aluetta on rantaan virtaava pieni noro, jonka reunoilla on kapealti lehtokasvillisuutta. Noro päättyy ulkoilureitin varteen, jossa on lähdekaivo. Kohde on paikallisesti arvokas.

3. Mämmensalmi

Alue sijaitsee *Keitele* -järven rannalla. Pinnanmuodoltaan alue on pienipiirteisesti vaihtelevaa kumpareista mäkimaaosta, jossa vuorottelevat kalliiset mäntymetsät, kalliojyrkänteet, tasaisten maiden kuusimetsät sekä kasvillisuudeltaan rehevät kosteat notkelmat ja painanteet. Rannassa vuorottelevat hiekkaiset rannat ja kalliorannat. Rantakasvillisuutta on niukasti.

Luonnonsuojelullisesti arvokkainta aluetta ovat useat lehtokohteet, jotka ympäröivien kangasmetsien kanssa muodostavat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän metsäalueen. Laajin yhtenäinen lehtoalue sijaitsee selvitysalueen eteläosassa. Rinteiden ja kalliokumpareiden väliin jäävät kuusilehdot ovat tuoretta lehtoa ja kostea suuruoholehtoa. Lehdot ovat paikallisesti arvokkaita luontokohteita.

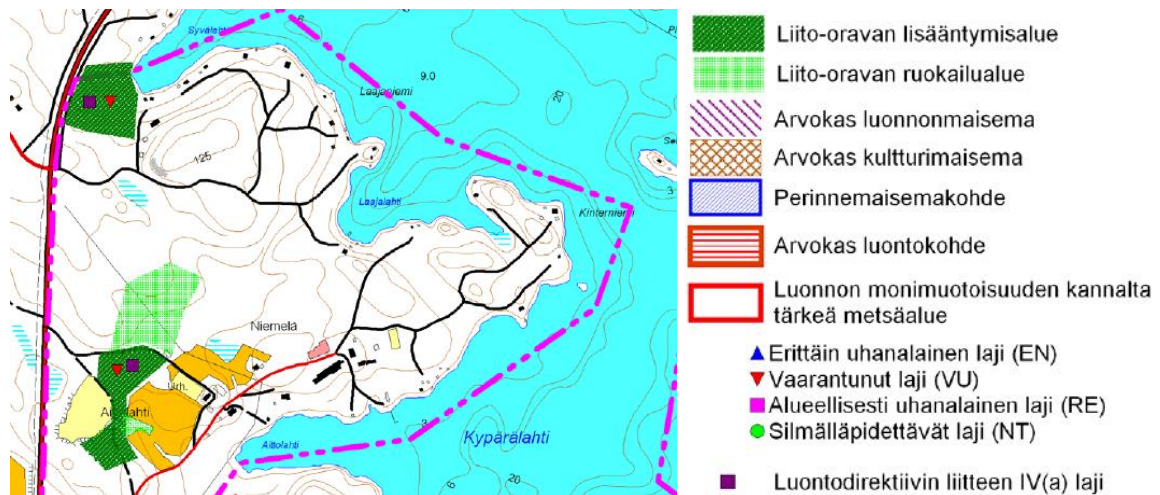
Vasemmalla luontoselvityksen v. 2006 havainnot ja oikealla v. 2016 selvityksen karttaote.

4. Kypärälahti

Pinnanmuodoiltaan alue on kumpuilevaa mäkimaastoa, jossa vaihtelevat kuivahkot mäntymetsät, rehevämät kuusimetsät sekä kosteat notkelmat. Nuorten metsien osuus on huomattava. Lehtokasvillisuutta esiintyy rantalehtoina, kulttuurivaikutteisina pellon- ja pihanreunuslehtoina sekä kangasmetsien lehtujuotteina, jotka ovat saniaistyyppin kosteita lehtoja. Rannat ovat pääosin selvärajaiset.

Luonnonsuojelullisesti arvokkainta aluetta ovat liito-oravan elinalueet, joihin kuuluvat lisääntymisaluet sekä ruokailualueiksi soveltuvat lehtipuuvaltaiset metsät. Lisääntymisaluet ovat puustoltaan varttuneita kuusikankaita. Syvälahden kohteelta löydettiin neljä ja Aittolahden alueelta kymmenen reviiri- ja papanapuuta. Liito-oravan elinalueet ovat kansallisesti arvokkaita kohteita. Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkitystä on pienialaisilla lehtokohteilla, joita on mm. kuusimetsien painanteissa, Laajalahden pohjukassa ja Syvälahden puronotkossa. Aittolahden tilan pellot, hevoslaitumet ja pihapiiri vanhoine rakennuksineen muodostavat paikallisesti arvokkaan kulttuurimaisema-alueen. Laajalahti-Kinterniemi ranta-alueella on luonnonmaisemallista arvoa.

5. Koukkuniemi

Pinnanmuodoiltaan alue on kumpareista mäkimaastoa, jossa on paikoin jyrkkiä rinteitä ja niiden väliin jääviä kosteita, kasvillisuudeltaan reheviä notkemia. Metsät ovat alueen itäosassa pääosin varttuneita kuusikankaita ja kosteissa painanteissa on korpisoistumia. Kaakkoiskulmassa on kosteaa lehtipuulehtoa.

Luonnonsuojelullisesti arvokkainta aluetta on liito-oravan elinpiiri, johon kuuluu lisääntymisalue ja ruokailualueiksi soveltuvia lehtipuuvaltaisia metsiä. Lisääntymisalue on puustoltaan varttunutta kuusikangasta. Kohteelta löydettiin neljä reviiripuuta ja yksi papanapuu. Kohde on kansallisesti arvokas.

Sittemmin on alueella tehty metsänhoidollisia toimenpiteitä, joilla on ollut vaikutusta kaavan sisältöön. Toukokuussa 2016 tehtiin täydentävä liito-oravaselvitys (Agriberealis osk) alueille, joiden rakentamismahdollisuudet tarkasteltiin. Tarkastelualueena oli Koukkuniemen ja Järvenpääntien välinen alue, jonne ei aikaisemmin ollut selvitystä laadittu. Järvenpääntien eteläpuolella havaittiin liito-oravien esiintymistä ja lisääntymis- ja levähdysalue. Alue on osoitettu liitteessä 4.

Vasemmalla luontoselvityksen v. 2006 havainnot ja oikealla v. 2016 selvityksen havainto.

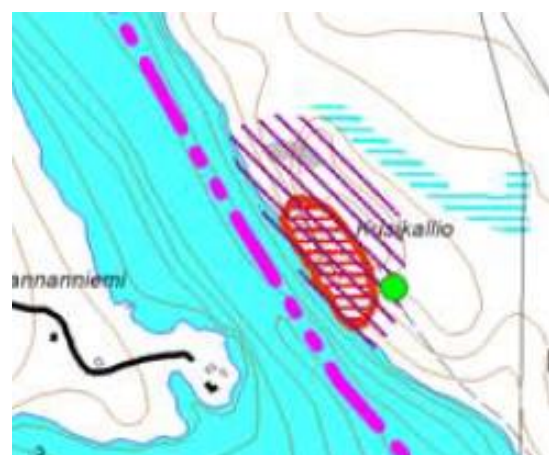
6. Niittuniemi-Kotakennäs

Pinnanmuodoltaan alue on suhteellisen tasaista sekä loivasti kumpuilevaa mäkimaastoa. Jyrkimmät rantaan viettävät rinteet sijaitsevat Kusikallion alueella. Metsät ovat pääosin tuoreita havulehtipuu- ja kuusikankaita sekä kuivahkoja mäntykankaita. Lehtokasvillisuutta esiintyy paikoin kallionaluslehtoina, peltojen reunusmetsissä sekä ranta-alueiden metsiteityillä pelloilla. Etenkin selvitysalueen eteläosassa on koivuvaltaisia metsiä, joiden rehevä kasvillisuus on kulttuurivaikutteista. Soita on vähän ja ne on ojitettu. Rannat ovat kivikkoiset. Maisemallista arvoa on yksittäisillä järeillä männyillä.

Luonnonsuojelullisesti arvokkainta aluetta ovat liito-oravan elinalue selvitysalueen pohjoisosassa. Lisääntymisalue on puustoltaan varttunutta kuusikangasta voimalinjan ja rautatien välissä. Radan varressa on koivuvaltaista korpea. Kohteelta löydettiin kuusi reviiripuuta ja yhdeksän papanapuuta. Kohde on kansallisesti arvokas.

Kusikallion kalliojyrkäne ja kallionaluslehto muodostavat paikallisesti arvokkaan luonto- ja maisemakohteen. Kallioalueella vaihtelevat paljaat silokalliopinnat sekä poronjäkälepiteiset alueet. Metsätyypit vaihtelevat karukkokankaista kuivahkoihin kankaisiin. Kalliojyrkänteen eteläreunalla on pienellä alalla kallionaluslehtoa. Niittuniemen alue selvitysalueen pohjoisosassa muodostaa paikallisesti arvokkaan kulttuurimaisema-alueen, johon kuuluu viljeltyjä pelloja, peltojen metsäsaarekkeita ja tilakeskuksia.

Sittemmin on alueella tehty metsänhoidollisia toimenpiteitä, joilla on ollut vaikutusta kaavan sisältöön.

7. Myllyntaus-Tärttävuori

Pinnanmuodoltaan alue on vaihtelevaa, kumpuilevaa mäkimaaastoa. Metsät ovat pääosin nuoria mäntykankaita. Rinteiden juurella on lehtomaisia kankaita ja kosteimmissa kohdin lehtoja, pääosin kuusilehtoja. Kotakennäänsalmen rannat ovat selvärajaiset, paikoin kivikkoiset. Matalan Pohjoislahden rannoilla on laajoja rantaluhta-alueita ja ruovikoita.

Luonnonsuojelullisesti arvokkaimmat alueet sijoittuvat Pohjoislahden ympäristöön sekä Kotakennäänsalmen alueelle. Ne ovat liito-oravan elinalueet, linnusto- ja kasvillisuuskohte, vanhat metsät ja lehdot, Tärttävuoren kallioalue ja Pankkisalmen lehto.

Selvitysalueen eteläosasta löytyi neljä toisistaan erillistä liito-oravan elinaluetta, jotka sijaitsevat Pohjoislahden koillisrannan metsässä, Myllyntauksen alueella sekä valtatiehen 4 rajoittuvassa rinteentokelmassa. Pohjoislahden metsässä lahopuuta on runsaasti. Eri puolilta selvitysalueita löydettiin liito-oravan reviiripuita ja papanapuita.

Niiniveden Pohjoislahti on rehevä ja paikoin umpeenkasvanut lahti. Rannat ovat pehmeäpohjaisia ja niitä kiertää paikoin yli 10 m leveä luhtareunus. Kohde on kansallisesti arvokas.

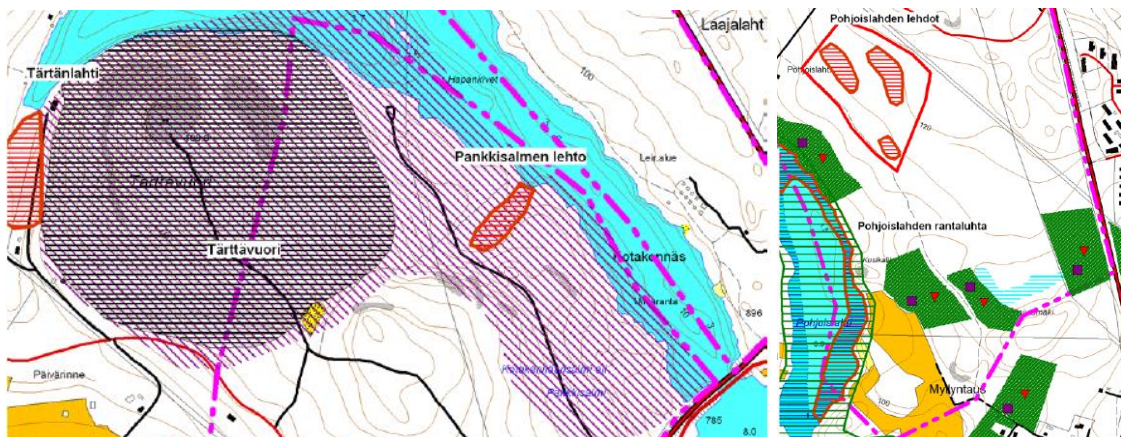
Pohjoislahden talon itäpuolella on lehtolaikkujen ja niitä ympäröivien vanhan metsän muodostama luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä metsäalue. Kasvillisuudessa vuorottelevat tuoret ja lehtomaiset kankaat sekä pienialaiset lehtokuviot. Lehdot ovat paikallisesti arvokkaita kohteita.

Matalan Pohjoislahden rantoja reunustavat rantaluhdet (Kuva: Luontoselvitys 2006)

Tärttävuori on maakunnallisesti arvokas kallioalue, joka sijaitsee maisemallisesti merkittävällä paikalla Tärttälahden rannalla ja kohoaa pohjoisreunaltaan viistojuyrkänteisenä. Korkeimmalla kohdalla on silokalliopintoja ja länsireunalla noin 15 m korkea pystyseinä. Luonnontilaisuus on parhaimmillaan pohjoisrinteen kalliomännikössä. Tärttälahden rannassa on kapea vyöhyke lehtomaista metsää.

Kotakennäänsalmeen rajoittuva lehto on pääosin saniaistyyppin kosteaa kuusilehtoa. Kohde on paikallisesti arvokas.

8. Myllyrinne-Viinämäki

Pinnanmuodoiltaan alueen keskiosat ovat suhteellisen tasaiset, mäki- ja rinnealueita on Riihimäessä sekä Kierälahdesta etelään. Metsät ovat valtaosin puustoltaan nuoria, vaihtelevasti mänty-, kuusi- tai kuusi-koivukankaita. Rantametsissä on varttuneita mänty-koivukankaita. Rannat ovat pääosin selvärajaiset.

Luonnonsuojelullisesti arvokkainta aluetta on liito-oravan elinalue, jonka selvitysalueelle ulottuvalla osalla on pienellä alalla korpea sekä lehtokasvillisuutta. Kohde on kansallisesti arvokas. Myllyperän viljellyt pellot Kaakkolammen ja Salakkajoen rantamaisemassa sekä pihapiirit muodostavat paikallisesti arvokkaan kulttuurimaisema-alueen.

Vasemmalla karttaote Myllyperän liito-orava ja maisema-alueista ja oikealla vuoden 2016 liito-oravaselvityksestä (Kuvat: Luontoselvitys 2006, Liito-oravaselvitys 2016)

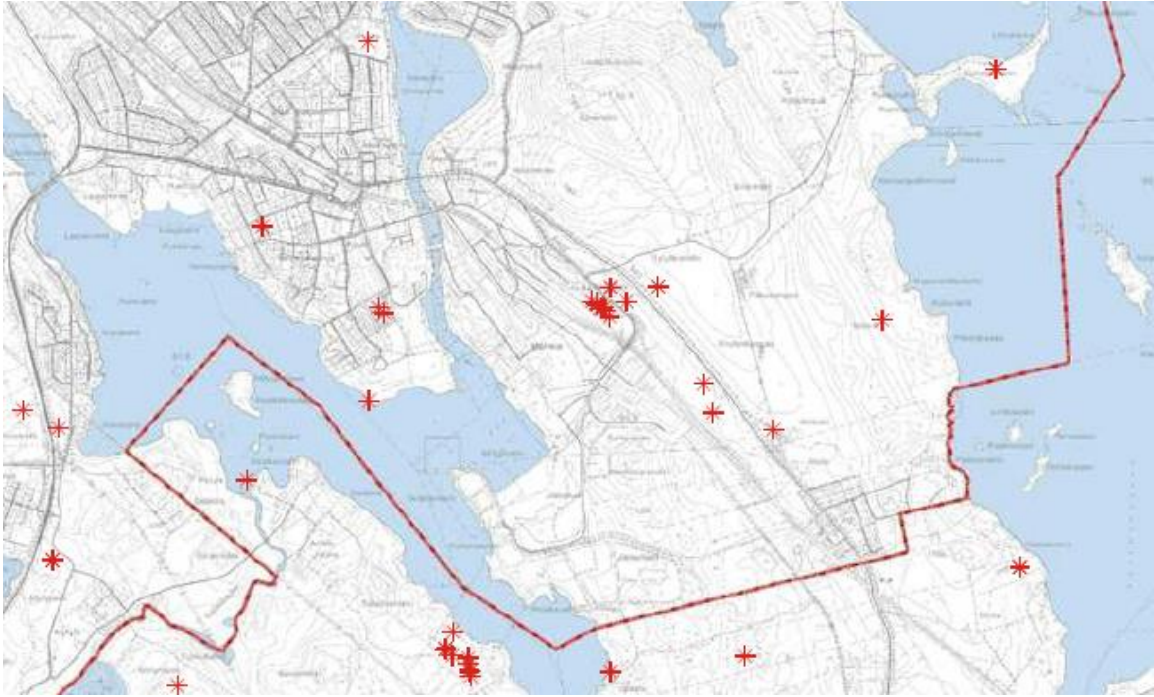
Laajaniemi, Kuhnamon pohjoisranta

Vuoden 2016 liito-oravaselvityksessä tutkittiin lisäksi Laajaniemen aluetta *Kuhnamo* järven pohjoisrannalla. Selvitysalueen pinta-ala oli 10 ha, jolta löydettiin liito-oravalle otollista elinympäristöä vain alueen itä- ja länsipäässä. Länsipäästä löytyi liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalue, ja järeästä haavasta löytyi pesäkolo.

Direktiivilajit

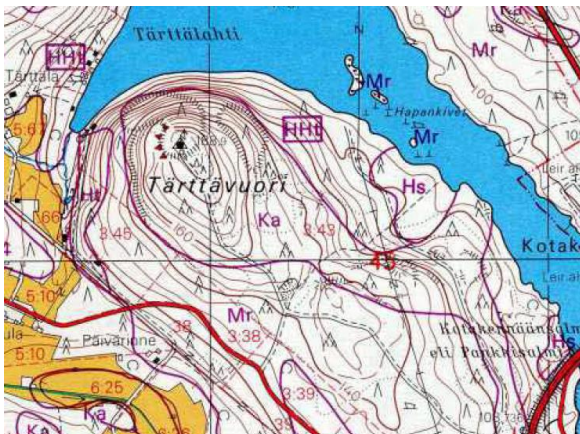
Osayleiskaava-alueella esiintyvät luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeista **liito-orava** useilla alueilla sekä **viitasammakko** Äänemäen alueella, jossa Tallahden luhtainen ranta-alue ja suo ovat sen kutualueita. Lintudirektiivin lajeista kaava-alueella esiintyvät **liro** ja **luhtahuitti**, jotka kuuluvat Myllyntaus-Tärttävuori alueen Pohjoislahden pesimälinnustoon, **pyy**, **metso**, **teeri**, joista metso ja teeri ovat myös valtakunnallisesti silmällä pidettäviä lajeja. Valtakunnallisesti uhanalaisista lajeista alueella esiintyy **naurulokki**.

Hertta -rekisteriin tallennettujen liito-oravahavaintojen sijainteja esitetty kartalla. Havaintotarkkuus vaihtelee ja tiedot ovat suuntaa antavia.

Kaava-alueen länsiosassa sijaitseva Pohjoislahti on maakunnallisesti merkittävä linnuston-suojelukohde ja siellä on tavattu heinätavi, punasotka, nokikana, laulujoutsen, härkälintu, silkkiuikku, ruskosuohaukka, harmaahaikara, naurulokki, telkkä, tavi, taivaanvuohi, tukkasotka, sinisorsa, kalalokki, haapana, kalatiira, jouhisorsa, ruokokerttunen ja pajusirkku. (Keski-Suomen maakuntakaavan luontoarvoiltaan maakunnallisesti merkittävät kohteet, 2016). Myös Kuhnamo on maakunnallisesti tärkeä lintualue.

Pohjoislahden pohjoispuolella sijaitsee maakunnallisesti arvokas Tärttävuoressa kalliialue ja kaava-alueen koillisosassa paikallisesti virkistyskannalta tärkeä Äänemäki.

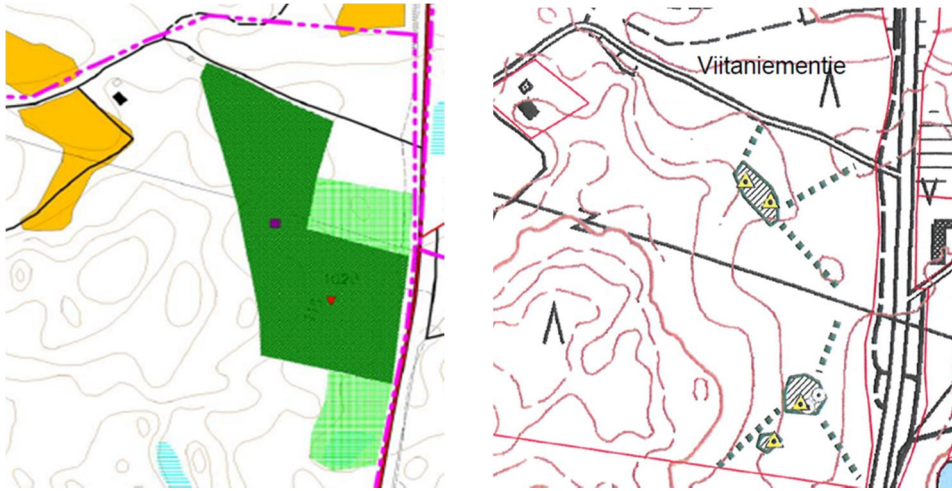

Vasemmalla karttaote Tärttävuoressa alueesta ja oikealla Kuskallion maisemallisesti arvokasta kalliialuetta (Kuva: Luontoselvitys 2006)

Metsänkäsittelytoimenpiteet

Osayleiskaavatyön aikana on metsäalueilla tehty metsänkäsittelynä hakkuutoimenpiteitä, joihin on haettu tarpeellisilta osin päätös Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-

keskukselta. Osayleiskaavassa on rajattu päätösten mukaiset liito-oravien reviirien aluerajukset aikaisemmin tehtyjä selvityksiä pienemmiksi perustuen suoritettuihin maastokäynteihin ennen hakkuutoimenpiteisiin ryhtymistä. Tällaisia kohteita on valtatie 4 länsipuolisella alueella Koukkuniementien eteläpuolella junaradan välittömässä läheisyydessä sekä Viitaniementien eteläpuolella.

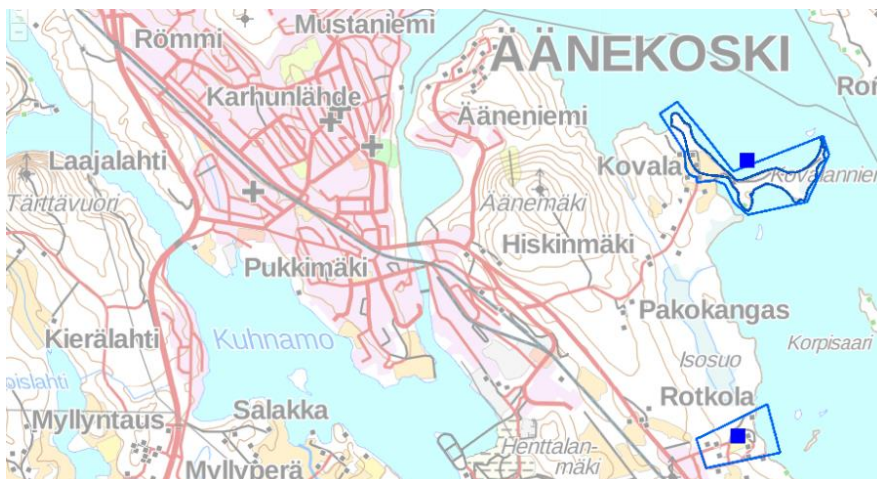
Viitaniementien eteläpuoli: Vasemmalla liito-oravan lisääntymis- ja ruokailualueet luontoselvityksen (2007) mukaan, oikealla ELY-keskuksen päätöksen (18.11.2010) mukaisina.

Pohjavesialueet

Osayleiskaava-alueelle sijoittuu kaksi vedenhankintaa varten tärkeää I-luokan pohjavesialuetta; Kovalanniemi ja Valioranta.

Kovalanniemen pohjavesialue sijoittuu luode-kaakkosuuntaiselle pitkittäisharjujaksolle, joka saa alkunsa Sisä-Suomen reunamuodostumalta ja kulkee Äänekosken alueella. Harjussa luonnontilainen pohjavedenpinta yhtyy Keiteleen vedenpintaan ja seuraa sen muutoksia. Kovalanniemen alueelta on arvioitu saatavan 3000 m³/d hyvälaatuisia pohjavettä. Osassa koepumppauspisteissä pohjavedessä esiintyy rauta- ja mangaanipitoisuuksia.

Valionrannan pohjavesialue sijoittuu moreenimäen rinteelle sekä kallioperän luode-kaakkosuuntaiseen kallioperän ruhjelaaksoon. Vedenottamon kohdalla maaperä on moreenia ja kallioperä on granodioriittia. Arvio muodostuvan pohjaveden määrästä on 200 m³/d.

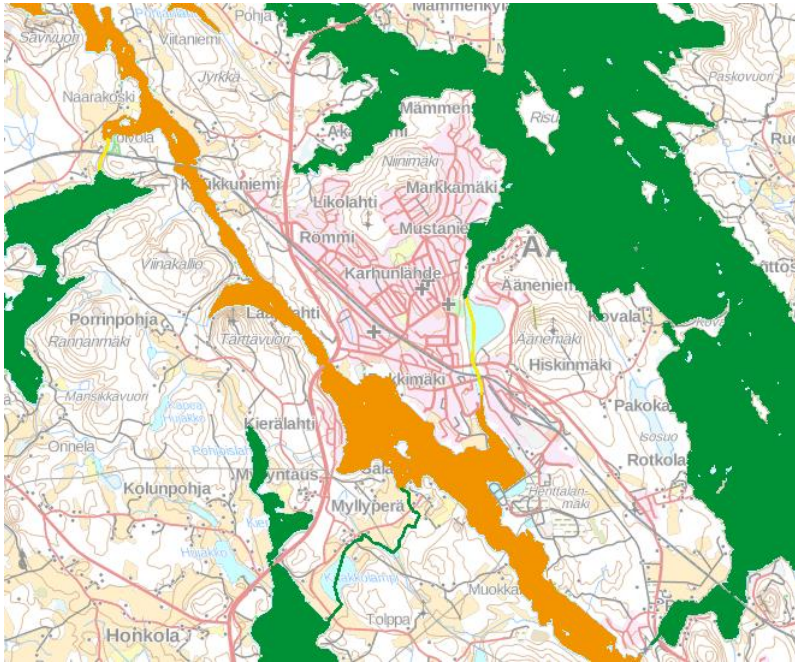

Suunnittelualueella sijaitsevat pohjavesialueet. (Lähde: Ympäristökarttapalvelu Karpalo)

Vesistöt

Osayleiskaava-alueelle sijoittuu kaksi suurta vesistöä, *Ala-Keitele* ja *Kuhnamo*, jotka kuuluvat Kymijoen vesistöalueeseen. *Ala-Keiteleen* vesistön ekologinen tila on hyvä (vihreä) ja *Kuhnamon* vastaavasti välttävä (tummankeltainen). *Ala-Keitele* kuuluu pintavesityypiltään suuriin vähähumuksisiin järviin. Järven pinta-ala on 7426,4 ha. *Kuhnamo* kuuluu pintavesityypiltään hyvin lyhytviipymäisiin järviin, jonka vedenviipymä on vain n. 3 vrk.. Järven pinta-ala on 741,5 ha.

Ala-Keitele laskee *Äänejärven* vesivoimalan sekä Paatelan sulun kautta *Kuhnamo* -järveen. *Kuhnamo* laskee edelleen *Vatianjärveen*. *Kuhnamo* kuuluu Saarijärven reitin järviin.

Vesistön tila 2013 (Lähde: Syke)

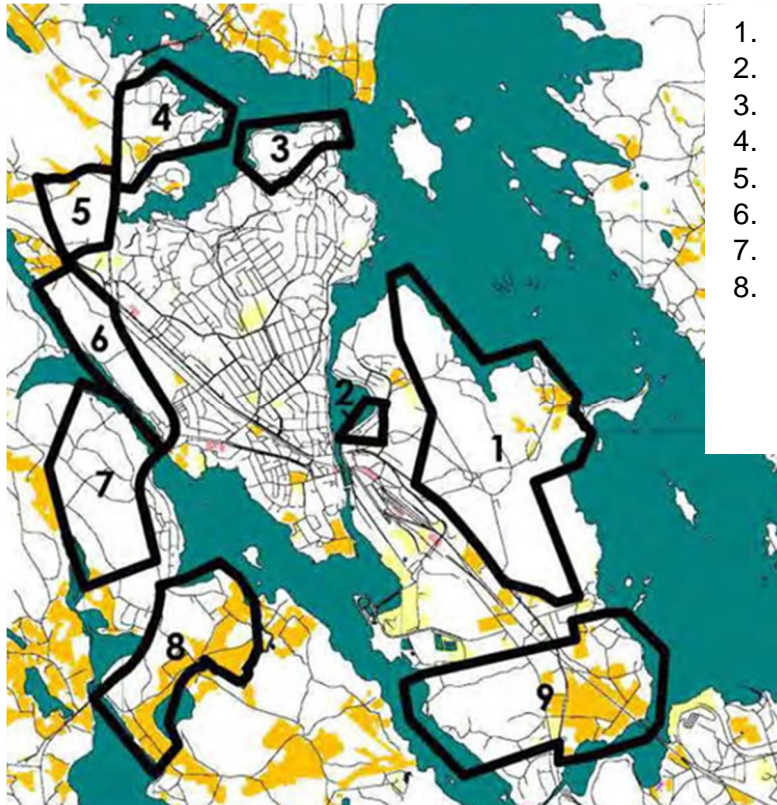
2.5 Maisema

Kaava-alue kuuluu Keski-Suomen järvisuutuun, joka on osa Itäisen Järvi-Suomen maisemamaakuntaa. Maisemalinjat ovat suuntautuneet mannerjään muokkaamana pohjois-etelä tai luode-kaakko suuntaisiksi. Osayleiskaava-alue on maisemallisesti monipuolinen. Maasto on maisemamaakunnan tapaan vaihtelevaa, moreenimäkien, drumliini kumpareiden ja kallioisten mäkien lomassa sijaitsee erikokoisia vesistöjä ja avointa kulttuurimaisemaa. Lakiosien metsät ovat ilmavia, paikoin kivikkoisia ja kallioisia männikkökankaita. Alavammilla alueilla sijaitsevat hämyisät kuusikot. Painanteissa on pieniä soistumia tai lehti-puustoa. Korkeimmat alueet ovat noin 200 mpy matalimpien ollessa noin 100 mpy tasolla.

Avoimia maisematiloja on laaksoalueilla, missä on avoimia peltoaukeita. Kaava-alueella on lukuisia ranta-alueita, joilta avautuu merkittäviä järvinäkymiä. Laajimmat näkymät avautuvat Keiteleelle. Rannat ovat pääosin selvärajaisia, louhikkoisia tai hiekkaisia, mutta myös vesikasvillisuuden vallitsevia rantoja.

Alueella on taajama-asutusta, maaseutu-asutusta ja myös kesämökkialueita. Alueella on luonnonmaisemaltaan arvokkaita kohteita, kuten kallioisia alueita sekä maisemakuvan kannalta tärkeitä laki- ja ranta-alueita. Kosteikot rikastuttavat alueen karua luonnonmaisemaa. Alueella on arvokkaita kyläalueita, perinnemaisemaa ja myös rakennushistoriallisesti merkittäviä kohteita.

Kesällä 2006 on Äänekosken kaupunki laatinut maisemaselvityksen osayleiskaavoitusta varten mahdollisten taajaman laajentumisalueiden osalta. Selvityksen kahdeksan kohdetta kattavat Äänekosken 2030 yleiskaava-alueeseen kuuluvat ydinkeskustan ja tehdasalueen ulkopuoliset alueet. Tarkastelu tehtiin seuraaviin kohteisiin:

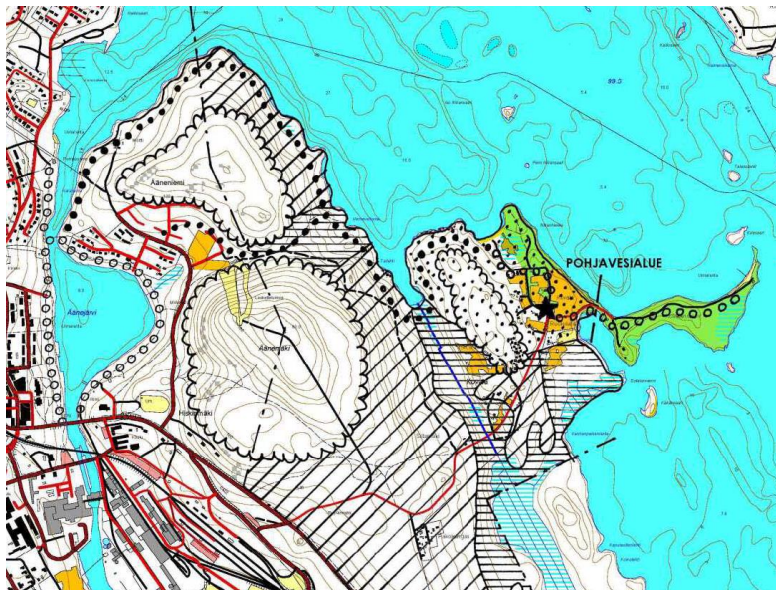
1. Ääneniemi-Kovala-Rotkola
2. Paloasemanmäki
3. Mämmensalmi IV
4. Aittolahti
5. Koukkuniemi
6. Kotakennäs
7. Tärttämäki
8. Myllyrinne-Viinämäki

Maisemaselvityksen tarkastelualueiden sijoittuminen (Taajamien laajennusalueiden maisemaselvitys, Anna-Kaisa Aalto 2006).

1. Ääneniemi-Kovala-Rotkola

Geologisesti mielenkiintoisen alueen maisemakuva on monipuolinen. Äänemäki on kookas metsäinen drumliini, moreenimuodostuma, jolla sijaitsee kalliosydän. Drumliinin ja moreeniselänteen väliin jää pitkänomainen ja kapea saraturpeinen Isosuo. Omana kokonaisuutenaan on Kovalan kylä, joka on pieni helmi Äänekosken taajaman liepeillä. Huomioitavaa ovat myös alueen virkistysarvot. Äänemäen loivemmat rinteet soveltuvat myös suurimitta-kaavaisempaan rakentamiseen. Mäen alarinteet ovat rannan läheisyydessä houkuttelevia asuinpaikkoja. Rakentaminen tulee sovittaa maisemaan erityisen huolella, jotta kauas järven yli näkyvä rinne säilyisi ehjänä. Laajoja ja varsinkin korkeussuunnassa leveitä aukkoja tulisi välttää ja pyrkiä nauhamaiseen rakennusten sijoittamiseen.

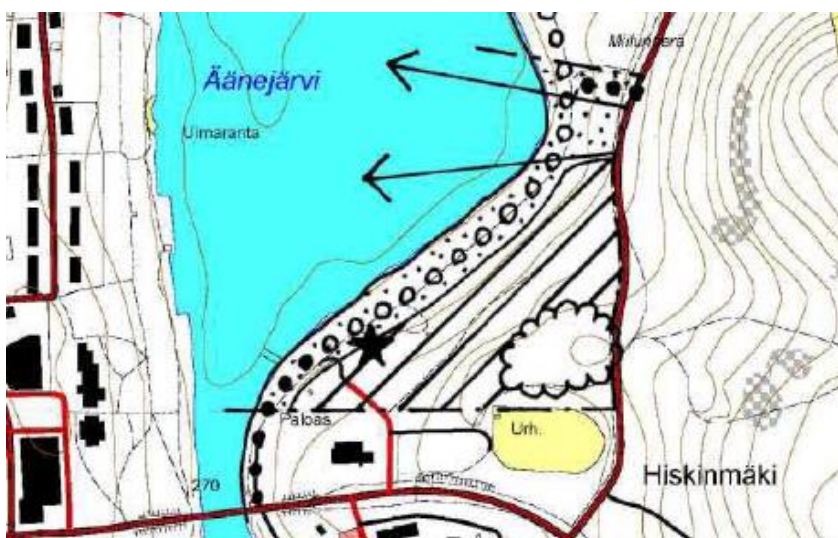

	Rakentamiseen soveltuva alue.		Tärkeä näkymä.
	Alue, jolle ei suositella rakentamista.		Arvokas rakennus tai rakennuskokonaisuus.
	Erityisiä maisema- tai virkistysarvoja sisältävä alue.		Suosittelu viheryhteys; oleva - kehitettävä
	Säilytettävä metsäinen selänne tai lakialue.		Tarkastelualueen raja.

Ote maisemaselvityksen karttaesityksestä ja merkintöjen selityksistä.

2. Paloasemanmäki

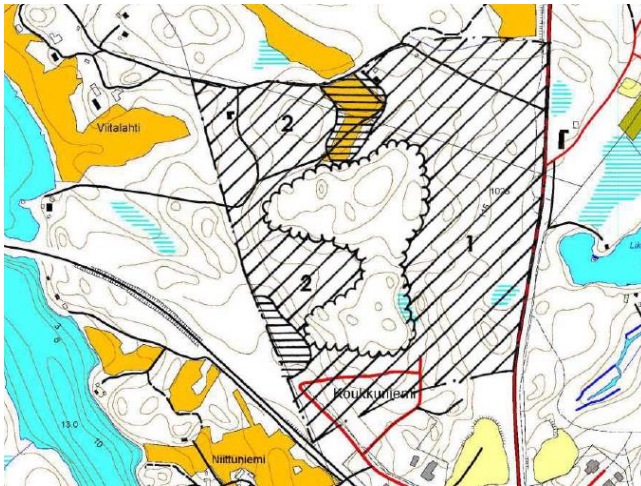
Alue on loivasti luoteeseen laskevaa moreenirinnettä. Maaperän puolesta alueen rakentamiseen ei ole estettä. Alue sijaitsee erittäin näkyvällä paikalla keskustan vastarannalla, minkä vuoksi suunnittelun ja toteutuksen tulee olla korkeatasoista. Äänejärven rantareittiä voisi kehittää selvästi rakennetumpaan suuntaan. Alueen korkeimmalla kohdalla olevien mäntyjen ja lehtikuusien säilyttäminen voisi olla mielekästä tai korvaavan puuston istuttamiseen uusille pihuille tulisi panostaa.

5. Koukkuniemi

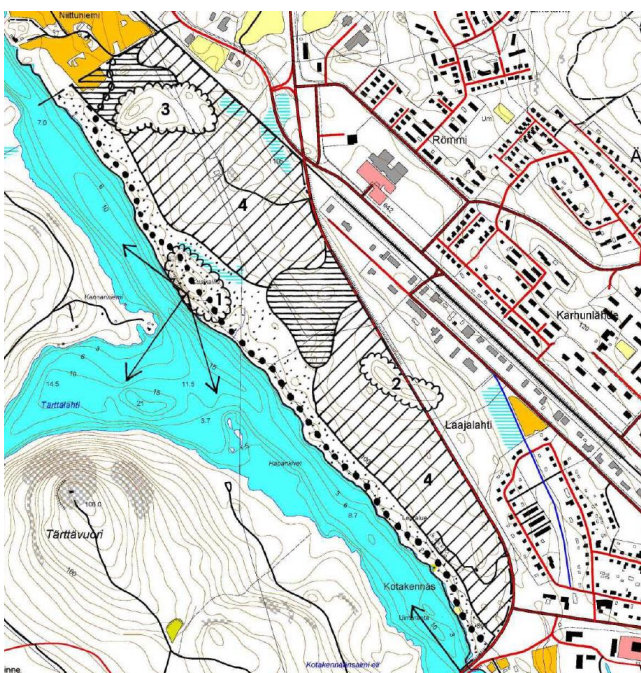
Alue on metsäistä moreeniselännettä, jonka keskelle sijoittuvalla korkeimmalla kohdalla peruskallio työntyy lähelle maanpintaa. Maastonmuodot vaikeuttavat osittain alueen rakentamista, muuten maaperä soveltuu pääosin hyvin rakentamiseen. Selänteen lakialue suositellaan jätettävän rakentamatta. Lakimetsä suojaa länsipuolta valtatie melulta ja se voi samalla muodostaa eri toimintoja erottavan viherkäytävän alueen poikki.

1. Suositeltu pienteollisuusalueen laajenemisalue
2. Mahdollisesti asuinrakentamiseen soveltuva alue

6. Kotakennäs

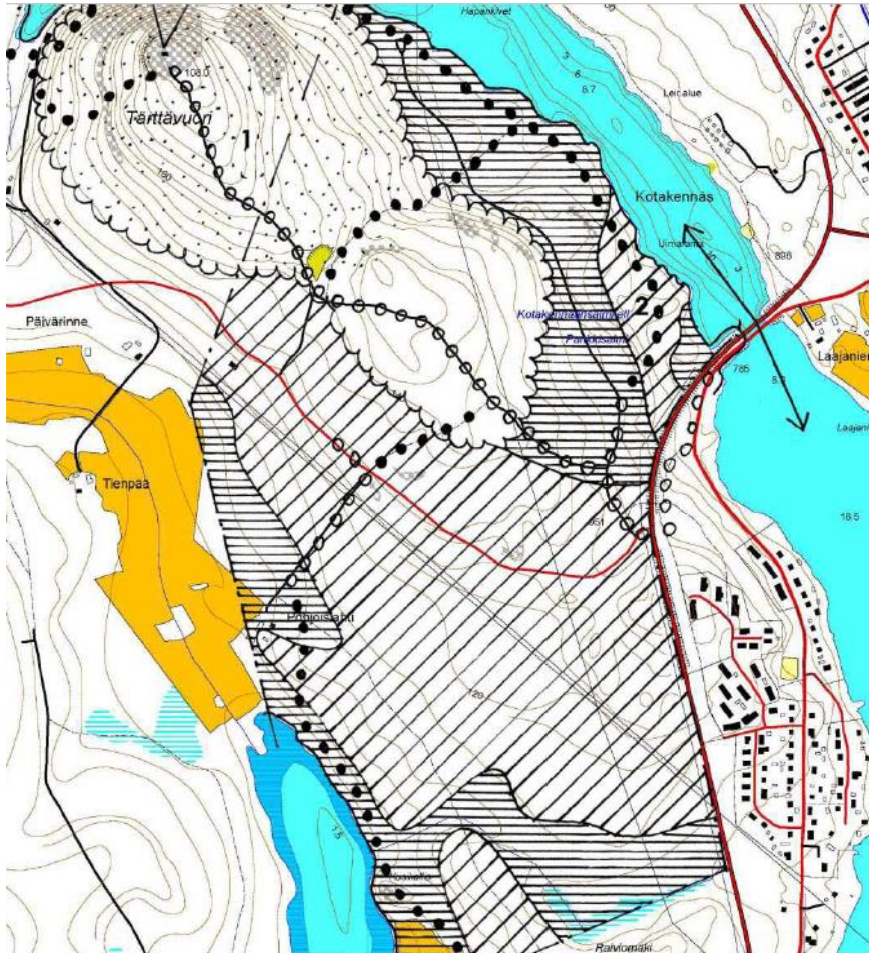
Alue on osa koillis-kaakko suuntaista, pitkänomaista ja kapeaa Kuhnamon järveä reunustavaa moreeniselännettä. Metsäinen rinne laskee melko loivana lounaseen kohti järveä. Kallio työntyy lähelle maanpintaa kahdessa tarkastelualueen korkeimmassa kohdassa sekä aivan rannassa. Ranta on paikoin kivikkoinen. Alue sopii erinomaisesti asuinrakentamiseen. Sijainti keskustan tuntumassa puoltaa rannan varaamista virkistysalueeksi. Rantapuuston säilyminen edistää edullisen pienilmaston muodostumista tulevalle asuinalueelle. Ranta on tärkeä osa sillalta avautuvaa Äänekosken sisääntulonäkymää. Ulkoilureitistöä tulisi kehittää rannan myötäisesti ja myös Tärttämäen-Viinakallion suuntaan. Useat houkuttelevat luonnonelementit nostavat alueen virkistyskäyttöpotentiaalia.

1. Silokallio ja jyrkäne. Säilytettävä luonnonmuodostuma.
2. Säilytettävä kalliolaki.
3. Säilytettävä moreenimuodostuma.
4. Rakentamiseen hyvin soveltuvat alueet.

7. Tärttämäki

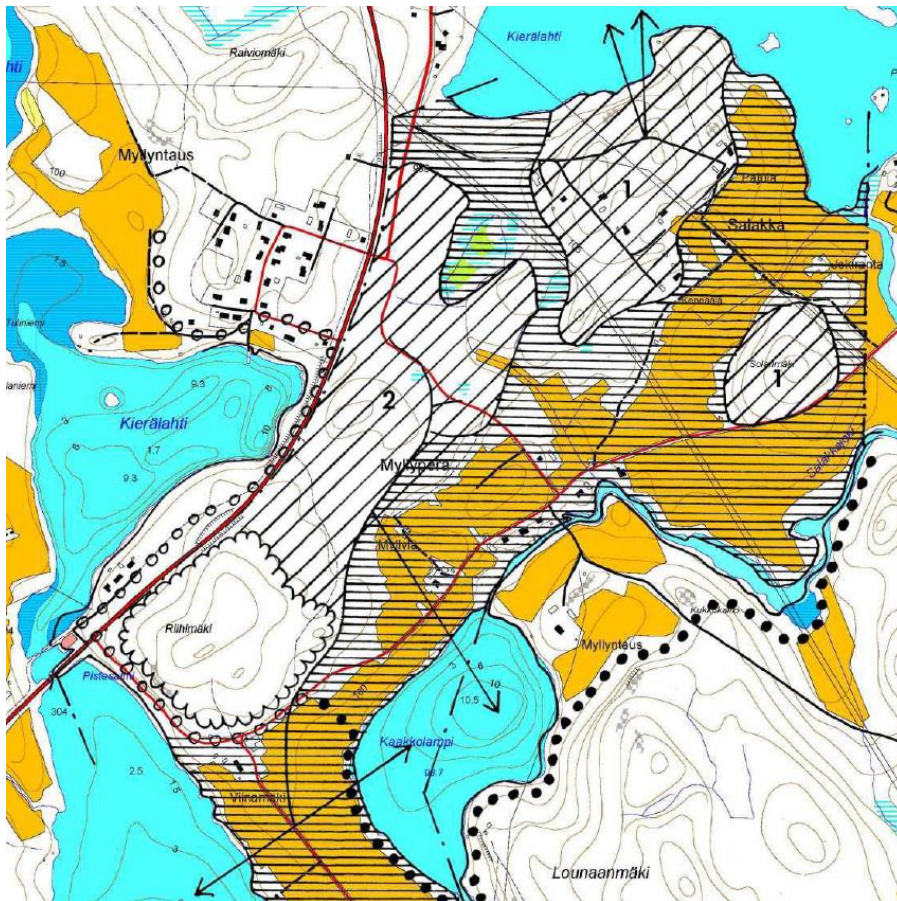
Alueen hallitsevin maisemaelementti on Tärttämäen kallio-moreeniselänne, jonka muoto on erityisen hyvin esillä etenkin Kuhnamon suunnasta katsottuna. Selänteen koillispäätty on jyrkkä ja kallioinen, kaakkoon ja lounaseen mäki laskee sen sijaan loivana moreenirinteinä. Lakialue on arvokasta kallioaluetta. Tärttämäen loivat lounaisrinteet sopivat mainiosti suurempimittakaavaisen rakentamiseen. Selänteen lakea ja koillisrintettä suositellaan kehitettäväksi virkistysalueena.

1. Paikallisesti arvokas kallioselänne. Metsänhoidossa huomioitava alueen maisema-arvot.
2. Esimerkiksi pienimuotoiseen, virkistyskäyttöä palvelevaan rakentamiseen soveltuva alue.

8. Myllyrinne-Viinämäki

Maisemakuva muodostuu pienistä, mutta viehättävistä elementeistä. Ydinalueen muodostaa laakso, jonka kautta Niinivesi laskee Kuhnamoon. Lyhyt Ylijoki, rehevä Kaakkolampi ja mutkitteleva Salakkajoki ovat peltojen ympäröimiä. Hienorakeisten maiden reunoilla kohoilevat kallio- ja moreenikumpareet. Pienipiirteisessä maastossa rakentamisen sovittaminen maisemaan on erityisen haastavaa, jotta maiseman elementit eivät menettäisi merkitystään. Uusi asuinrakentaminen tulisi sijoittaa maaperältään ja pienilmastoltaan parhaille moreenikummuille alueen pohjoisosaan. Näkyvällä paikalla, kolmelta suunnalta avoimen maiseman keskellä kohoava Riihimäen kalliolaki on tärkeä osa myös Äänekosken sisäntulotien ympäristössä ja se tulisi säästää rakentamiselta.

1. Omakotirakentamiseen soveltuvat, maaperältään ja pienilmastoltaan parhaat alueet.
2. Työpaikkarakentamiseen soveltuvat, rakennettavuudeltaan heikommat alueet.

2.6 Kulttuuriympäristö

Äänekosken rakenneyleiskaavatyön yhteydessä on laadittu Keski-Suomen museon toimesta Äänekosken rakennusinventoinnin täydennys (2006. 07), jota on edelleen täydennetty Äänekosken keskusta-alueen osalta vuosina 2012-14 suoritetun modernin rakennusperinnön inventoinnilla. Suunnittelualueella on todettu olevan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä sekä yksittäisiä kohteita. Kohteet on jäsennellytässä kaavaselostuksessa edellä mainitun jaon mukaisesti ja osoitettu kaavakartalla inventointinumerointiin perustuen *suojeltavina rakennuksina/rakennettuina ympäristöinä* tai *kaupunkikuvallisesti arvokkaana alueena/arvokkaana rakennettuna ympäristönä*.

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Äänekosken taajaman eri vaiheissa rakennetut teollisuusrakennukset, asuinalueet sekä palvelutoimintaan liittyvät rakennukset muodostavat kerroksellisen kokonaisuuden. Jälleenrakennuskauden ajan rakennuskanta muodostaa tärkeän osan taajamaympäristöstä. Tältä ajalta edustavimpana on valtakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltu *Markkamäen alue*, joka on säilyttänyt yhtenäisen ja alkuperäisen asunsa.

Kaavakartalla kohteita on osoitettu *Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö* ja *Kaupunkikuvallisesti arvokas alue / Arvokas rakennettu ympäristö* . merkinnällä.

Markkamäen alue (215.)

Kun Äänekoski tehtaat olivat Wärtsilän omistuksessa 1941-53, alettiin yhtiön tuella rakentaa Markkamäkeen sen itä- ja etelärinteelle omakotialuetta 1947. Tuolloin tehtiin 40 taloa yhteiseksi alueeksi omien katujensa varteen. Talot ovat ajalle ominaisia tyyppiirustusten mukaisia, 1,5-kerroksisia rakennuksia, joita ympäröivät nykyisin hoidetut, puistomaiset tontit. Alueelta ovat laajat näköalat mm. Keiteleelle. 1940- ja 50-lukujen omakotialueiden ominaisleima on säilynyt parhaiten Mäkikadun pohjoispuolella, mutta muutamia peruskorjauksia on tehty ja uuttakin rakennetaan lähinnä alueen pohjoislaidalle

Markkamäen viereinen alue (216.)

Markkamäellä sijaitsevan alueen rakennukset ovat valmistuneet pääasiassa 1960-luvulla. Omakotitaloja on suurin osa ja rivitaloja loput. Rakennukset on suunniteltu ja rakennettu ajan hengen mukaan mataliksi ja pohjakaavaltaan toimiviksi. Alue on rakentamistyyllillään jatkoa viereisen varsinaisen Markkamäen alueen taloille.

Markkamäen aluetta yläkuvassa, viereisen alueen rakennuskantaa alakuvassa (kuvat: Keski-Suomen museo, inventoinnit 2006 ja 2014)

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Keski-Suomen maakuntakaavassa on Äänekoski 2030 osayleiskaava-alueelle osoitettu maakunnallisesti arvokkaina rakennettuina kulttuuriympäristöinä muutama kohde mm. Klubinmäen ja Metsä Groupin tehdasalueelta, jossa rakennukset liittyvät kiinteästi Äänekosken tehtaiden historiaan ja hallintoon.

Kaavakartalla kohteita on osoitettu *Suojeltava rakennus tai rakennettu ympäristö* . merkinnällä tai *Kaupunkikuvallisesti arvokas alue / Arvokas rakennettu ympäristö* . merkinnällä.

Taidemuseo ja piharakennus Klubinmäellä (228.)

Nykyisin Taidemuseona toimiva komea entinen tehtaan johtajan ja isännöitsijän insinööri J. E. Hammarenin asunto vuodelta 1899. Klubinmäellä sijaitseva lähinnä sveitsiläistyyliä edustava kookas ja rikasmuotoinen hirsitalo on kokenut vuosien varrella muutoksia sisätiloihin käytön muuttuessa. Itäpuolen julkisivu terasseineen ja parvekkeineen on edelleen näyttävä, vaikka nurkasta on poistettu torni. Pihassa myös asuin- ja toimistokäytössä ollut 1900-luvun alkupuolen piharakennus.

Hallintokonttori (236.)

Komea Birger Federleyn suunnittelema punatiilirakennus rakennettiin Äänekoski Oy:n konttoriksi vuonna 1922. Hollantilaistaitteisen aumakaton alainen koristeellinen rakennus toimii edelleen tehtaiden konttorina.

Tehtaan paloasema (240.)

Punatiilinen tehtaiden paloasema vuodelta 1922. Aumakattoinen rakennus korotettu kaksi-kerroksiseksi ja jatkettu lisäksiivellä vuonna 1949.

Tehdasmuseo (241.)

Tehdasmuseon näyttelytilat ovat tehtaan perustamisajalta olevassa (1897) konttori- ja korjaamorakennuksessa. Poikkipäätyinen punatiilinen rakennus on keskeisellä paikalla vanhojen tehdassalien pohjoispuolella.

Vanhat tehdassalit (242.)

Vanhimmat kunnostetut tehdassalit, jotka on sisätiloiltaan muutettu uuteen käyttöön. Vuodesta 1897 lähtien valmistuneet, ennen kaikkea kartonkikonesali, hiomo ja paperikonesali muodostavat punatiilisinä ja kattomuodoiltaan kaarevina tai harjakattoisina tiiviin ja mielenkiintoisen kokonaisuuden uudempien paperitehdasrakennusten yhteydessä osana muuta tehdaskompleksia ja Klubinmäen miljöötä.

Taidemuseo ja Hallintokonttori (s. 21), Tehdasmuseo ja Vanhat tehdassalit (s. 22) (kuvat: Keski-Suomen museo, inventoinnit 2006 ja 2014)

Viinämäki (114.)

Viinämäen pihapiiri sijaitsee peltojen ympäröimänä paikallisteiden risteyksessä, kauniissa pelto- ja järvimaisemassa. Tila on perustettu 1700-luvulla, jolloin se erotettiin Muhluniemestä. Viinämäen nykyinen pohjalaistyylinen päärakennus on 1800-luvun puolivälistä. Hirsirunkoinen ja lautaverhottu rakennus on maalattu punamullalla. Pihapiirissä on myös kookas, osittain laudoitettu lohkokivinavetta, 1700- ja 1800-luvun pikkuaitta, 1800-luvun halkoliiteri ja 1900-luvun alun kanalarakennus.

Kovala (154.)

Kovalan tila on Äänekoski Yhtiöiden 1800-luvun lopussa ostama maatila, jonka rakennukset siirtyivät silloin tehtaiden työntekijöiden asunnoksi. Päärakennuksen 1920-luvun klassismia kuvastava ulkoasu on säilynyt alkuperäisenä. Kuusiaidalla rajatulla piha-alueella on vanhoja lehtikuusia ja sauna/liiterirakennus 1900-luvun alusta.

Vasemmalla Viinämäki ja oikealla Kovala. (kuvat: Keski-Suomen museo, inventointi 2006)

Ruokolahti (158.)

Kovalanniemen juuressa luonnonkauniilla paikalla sijaitseva vanha tila. Kookas päärakennus vuodelta 1913. Pihassa mm. vanhoja aittoja ainakin 1800-luvulta, navetta v. 1936 ja talli/kanalarakennus.

Pukkimäen asuntoalue (223.)

Pukkimäen alueella on ollut Äänekosken tehtaiden työläisasuntokeskittymä, jonka ensimmäiset puurakenteiset pystyrimavuoratut 2-kerroksiset 4 asunnon talot suunniteltiin vuonna 1920. Niitä valmistui kaikkiaan 15 kappaletta ja 1930-luvulla jatkettiin asuntorakentamista hieman erityyillisillä, mutta saman kokoluokan taloilla (4 kpl). Nykyisin jäljellä on 6 kpl vanhempaa ja 2 kpl 1930-luvun taloa, joista kaksi länsipuolista on ollut toimihenkilöasuntoina. Birger Brunilan suunnittelemat Pukkimäen talot edustavat väljää 1920-luvun asuntorakentamista.

Äänekosken entinen Sairaala (231.)

Äänekosken entinen sairaalarakennus sijaitsee lähellä keskustaa uusien sairaala- ja terveyskeskusrakennusten läheisyydessä. Jyväskyläläisen rakennusmestari E. Niemisen urakoima sairaala valmistui vuonna 1927. Ulkoasultaan se on komea kaksikerroksinen ja rappattu tiilirakennus. Rakennuksen julkisivussa on useita klassistisia piirteitä, kuten kulmien harkotus, sisäänkäynnin korostaminen ja päädyn erkkeri. Rakennus on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan ja se toimii nykyään sairaalan hallintorakennuksena.

Ruokolahti, Pukkimäen asuntoalue ja Äänekosken entinen sairaala. (kuvat: Keski-Suomen museo, inventointi 2006)

PAIKALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Keski-Suomen museon inventointien pohjalta kaavassa on osoitettu kaupungin harkinnan mukaan kohteita *Suojeltava rakennus tai rakennettu ympäristö* . merkinnällä tai *Kaupunkikuvallisesti arvokas alue / Arvokas rakennettu ympäristö* . merkinnällä. Yksityiskohtaisemman suunnittelun (asemakaavoituksen) yhteydessä tarkastellaan kohteen tarkempi suoje-lutarve.

Ahola (151.)

Ahola on vanhoja tiloja Paadentaipaleen puolella Äänekoskea. Rakennuksia on edelleen säilynyt paljon, 18 kpl. Piha-alue on jakautunut rakennusten vaikutuksesta miespihaan ja karjapihaan. Aivan Suolahdentien vieressä sijaitseva pystyrimavuorattu hirsinen pääraken-nus on vuodelta 1933. Muut rakennukset ympärillä, mm. 1800-luvulta aittarivi (5 aittaa), eloaitta, navetta ja tuparakennus.

Hiskin mökki (153.)

Alun perin myllytupana ollut, 1800-luvulla rakennettu Äänekosken keskustan ja asema-kaava-alueen vanhimpia kohteita. Yksinäinen rakennus sillan vieressä alueella, josta on purettu muu Hiskinmäen työläisasuntokokonaisuus 1990-luvulla.

Pakokangas (156.)

Paadentaipaleen puolella syvällä metsikössä sijaitseva 11 talon ryhmä. Kovalaan menevän tien varteen mielenkiintoisesti keskelle metsää syntynyt omakotialue on edelleen syrjässä muusta asutuksesta. Eri-ikäisiä ja erinäköisiä rakennuksia, joista vanhimmat 1930-luvulta.

Rauhalahdi (161.)

Vuonna 1917 valmistunut entinen Äänekosken ja Suolahden yhteinen pappila. Alkuperäisen ilmeensä säilyttänyt pappilarakennus on vaakavuorattu ja mansardikattoinen. Pihapiirissä myös hyväkuntoiset hirsipintaiset väentupa ja tallirakennukset samalta ajalta. Komea pihapiiri aukeaa länteen päin tehtaiden suuntaan, itäpuolella järvi.

Äänekosken rautatieasema (163.)

Äänekosken 1940-luvulla valmistunut pystyrimavuorattu vanhat ikkunat ja betonikaton omaava rautatieasema on nykyisin vain tavaraliikennekäytössä.

Äänemäen toimihenkilöasunnot (164.)

Hiskinmäentiellä Äänemäen eteläpuolella ja Suolahdentien pohjoispuolella sijaitsevat kolme näyttävää puuvuorattua terassin sisältävää toimihenkilörakennusta 1950-luvulta.

Sahan konehuone (165.)

1800-luvun lopulla valmistunut punatiilinen entinen höyrysahan konehuone, jonka yläkerta toimii nykyisin palolaitoksen varastotilana.

Ala-Keiteleen musiikkiopiston talo (193.)

1900-luvun puolivälissä rakennettu rapattu tiilirakenteinen 2-kerroksinen nykyisin Ala-Keiteleen musiikkiopiston rakennus ja VPK:n toimitila. Tyyli puhdas aikakautensa hillittyä tyylikkyyttä edustava rakennus erottuu alueensa pienemmistä asuinrakennuksista.

Rautatienkatu 11 (196.)

1900-luvun puolivälissä rakennettu rapattu tiilirakenteinen asuin- ja liiketalo. Aikakauden tyyli säilynyt.

Hotelli Hirvi (199.)

Vuonna 1938 rakennettu hotellirakennus, jonka yhteydessä toimi aikoinaan linja-autoyrittäjien tilat. Myöhemmin laajennettu ja korotettu rakennus on säilyttänyt kohtuullisesti aikakautensa funktionalistisen ilmeen. Sijaitsee kaupunkikuvallisesti näkyvällä paikalla Kotakennäntien varrella. Nykyisin hotellina, elokuvateatterina ja korjaamona toimiva osin 3-kerroksinen rakennus erottuu myös pinkin värinsä takia.

Kauppakatu 1 (202.)

Keskeisellä paikalla Äänekosken keskustan sydämessä Viiskulmassa sijaitseva 1930- ja 1940-luvuille tyypillinen funktionalismista ulkonäkönsä vaikutteita ottanut asuin- ja liikerrakennus. Matalampi siipiosa takana Äänekoskentien puolella.

Kuntala (205.)

Ulkoasultaan uusrenesanssivahteinen kauppatalo 1890-luvulta junaradan vieressä ja Viiskulman välittömässä läheisyydessä. Toimi myöhemmin tehtaan koulutiloina ja kunnan-toimistona. Nykyisin rakennuksessa toimii ravintola.

Keskuskoulun kivikoulu (208.)

Koulumäen alueella kaupungin keskustassa omakotitalojen ympäröimänä sijaitseva vuonna 1931 rakennettu 4-kerroksinen näyttävä kivikoulu. Keskuskoulu. Vuonna 1957 kivikoulun viereen on rakennettu tyypillinen aikakautensa yläaste ja niiden väliin 1970-luvulla matala lisärakennus. Alueelle on suunnitteilla yhtenäiskoulun rakentaminen, jossa yhteydessä lisärakennus puretaan.

Kuhnamon sauna (211.)

Kuhnamon rannassa Lönnrotinkadun kerrostalojen ja Pukkimäen työväenasuntojen läheisyydessä sijaitseva sauna- ja pesularakennus. Kenties 1920-luvulta oleva rapattu harjakattoinen tiilirakennus on tyyli puhdas aikakautensa tuote. Liittyy ulkonäkönsä puolesta Äänekosken 1900-luvun alkupuolen tehtaan rakentamistyyliin.

Laajalahden alue (212.)

Kotakennäntien alkupäässä kadun pohjoispuolella sijaitseva pääasiassa 1,5-kerroksista rintamamiestyyppisiä 1900-luvun puolivälin omakotitaloja sisältävä alue.

Laajaniemi (213.)

Kotakennänsalmen varrella ja Äänekosken tulotien lähistöllä sijaitseva tila. Päärakennus näyttävä vuonna 1935 valmistunut kartanovaikutteinen vaakaponttivuorattu hirsitalo. Piha-piirissä vanha rengin tupa ja eloaitta 1800-luvulta.

Lönnotinkadun kerrostalot (214.)

Lönnotinkadun varrella olevan kahdeksan kaksikerroksisen talon muodostama yhtenäinen talorivi, rakennettu eri aikoina vuodesta 1947 lähtien. Viimeisin pohjoispäässä katua oleva talo on valmistunut 1960-luvulla. Ensimmäiset neljä taloa ovat olleet työläisperheiden asuntona ja myöhemmät ovat työnjohtajien kivitaloja, mutta nekin on rakennettu samaan kattokulmaan ja tyyliin kuin varhaisemmat.

Kaupungintalo ja kirjasto (217.)

Vuonna 1986 suunniteltu punatiilinen kaupungintalo- ja kirjastorakennusryhmä sijaitsevat aivan keskustassa Äänejärven rannassa puistorinteen vieressä.

Piilolan entinen kansakoulu (218.)

Äänekosken ensimmäinen v. 1885 tehty ja v. 1931 käytöstä poistettu ja sen jälkeen asun-tiloiksi muunneltu koulurakennus historiallisessa Piilolanniemessä.

Piilolanniemen taloryhmä (219.)

Piilolanniemessä sijaitseva neljän tehtaan asuintalon muodostama puistoalue. 1930-luvun väljää virkamiesten rakennuskantaa edustava alue on hieman kokenut muutoksia, mutta kokonaisuudessaan Piilolanniemen alue on säilyttänyt alkuperäisen ajatuksensa. Rakennukset ovat 2-kerroksisia pystyrimavuorattuja, hieman funkis-henkisiä.

Piilolan klubi (220.)

Tehtaanjohtajan asuinrakennukseksi ja osittain edustuskäyttöön vuonna 1964 valmistunut Äänekosken tehtaiden klubirakennus. Viimeistellyillä ja arvokkaasta materiaalista tehdyillä yksityiskohdilla kuorutettu 1960-luvun modernismia edustava arvorakennus sijaitsee Piilolanniemen kärjessä luonnonkauniilla paikalla oman puistoalueen ja nuorten koivupuiden ja viereisen laajan peltoaukean ympäröimänä. Talon yhteyteen on jatkettu vieraille tarkoitettu 11 asuntoa sisältävä asuntolapuoli.

Piilolankadun päiväkotit (221.)

Piilolantien varrella, sairaalan vieressä sijaitseva kunnanlääkärille rakennettu asuintalo, jossa todennäköisesti ollut myös lääkärin vastaanotto. Vuonna 1948 valmistunut nykyisin päiväkotina toimiva funkis-henkinen 2-kerroksinen rakennus sisältää monia kivoja yksityiskohtia. Äänekoskelle paljon suunnitelmia tehneen Matti Hämäläisen suunnittelema. Rakennusta ympäröi runsaan puuston omaava piha-alue.

Piilolantie 11 (222.)

Piilolanniemen historiallisessa ympäristössä sijaitseva hirsirakenteinen asuinrakennus 1900-luvun alusta. Viimeisiä säilyneitä Piilolanniemen vanhoja asuinrakennuksia.

Ritasten talot (224.)

Kotakennäntien varressa sijaitsee kolme Erland Ritasen ja hänen poikiensa rakentamaa taloa 1900-luvun alkupuolelta. Näyttävintä taloista on Erland Ritasen vuonna 1931 rakentama yli 400 ikkunaruuua sisältävä hirsitalo.

Sairaalan viereinen rakennus (225.)

1950-luvun hillittyä tyyliä edustava rapattu 2-kerroksinen tiilirakennus. Sairaala-alueella keskeisellä paikalla sijaitseva aumakattoinen asuntolarakennus toimii mm. asuntolana.

Sataman entinen paja (226.)

Äänekosken satamassa Mustaniemessä sijaitseva punatiilinen satamarakennus, entinen Kymin Uittoyhdistyksen viilaamopajarakennus v. 1956, suunnittelija rakennusmestari Arvo Sippola.

Äänekosken kirkko (232.)

Äänekosken vuonna 1973 valmistunut kirkkorakennus sijaitsee vanhan kirkon paikalla rantaan laskevalla paikalla keskustan tuntumassa. Edellinen Yrjö Blomstedin suunnittelema hirsirakenteinen kansallisromanttinen kirkko tuhoutui tulipalossa vuonna 1968, nykyisen kirkon on suunnitellut jyvaskyläläinen arkkitehti Erkki Kantonen. Punatiilinen ja osin lasiseinäinen kirkko edustaa modernia kirkkoarkkitehtuuria, jossa valo on tärkeä sisustuselementti. Kirkko toimii viereisen vanhan hautausmaan siunauskappelina.

Hiskin mökki, Pakokangas, Piilolanniemen taloryhmä, Piilolankadun päiväkotii (kuvat: Keski-Suomen museo, inventointi 2006)

Hotelli Hirvi (kuvat: Keski-Suomen museo, inventointi 2006)

SUOJELUPÄÄTÖKSET

Suunnittelualueella ei sijaitse rakennussuojelulailla, kirkkolailta tai rakennusperinnön suojelemisesta annetulla lailla suojeltuja kohteita. Koko Äänekosken kaupungin alueella on suojelupäätöksen mukaisia kohteita muutamia, jotka listattu alla. Kohteet sijoittuvat osayleiskaava-alueen ulkopuolelle.

● Keski-Suomen opisto	Rakennussuojelulaki
● Konginkankaan kirkko	Kirkkolaki
● Riihiahon tilan isotupa ja pihapiiri	Rakennussuojelulaki
● Sumiaisten kirkko	Kirkkolaki
● Suolahden vanhan aseman alue	Rautatiesopimus 1998

Lähde: Museovirasto [viitattu 3.5.2017].

RAKENTAMISTAPAOHJEISTUS

Äänekoskella on useita omaleimaisia ja yhtenäisiä ns. jälleenrakennuskaudella rakennettuja asuinalueita. Tällaisia alueita, joiden tyypillinen asuinrakennus on 1 ½ -kerroksinen rappu tai lautavuorattu omakotitalo on mm. Markkamäessä, Laajalahdessa, Koulunmäellä ja Kierälahdessa. Alueilla on suhteellisen yhtenäinen rakennustapa rakennusten mittasuhteiden, sijoittelun ja materiaalin osalta. Tontin takaosassa on usein myös erillinen piharakennus, jossa vanhimmilla alueilla sijaitsee sauna. Yhtenäinen rakennustapa ja varttunut kasvillisuus tekevät alueista viihtyisiä ja omaleimaisia.

Ympäristön ominaispiirteiden säilymistä turvaamiseksi on kaupunki muuttanut vaiheittain alueiden asemakaavoja siten, että kaava ohjaa korjaus-, laajennus- ja täydennysrakentamista ympäristöön sopeutuvalla tavalla. 1940- ja 1950-luvun pientaloalueille on laadittu rakentamistapaohjeistus vuonna 1992. Rakentamisohteet soveltuvat käytettäväksi kaikilla jälleenrakennuskaudella rakennetuilla asuntoalueilla ja myös erillisten 1 ½ -kerroksisten omakotitalojen kunnostuksen ja laajentamisen yhteydessä.

Äänekoski 2030 osayleiskaavassa on seuraavat alueet osoitettu *kaupunkikuvallisesti arvokkaana alueena / arvokkaana rakennettuna ympäristönä* (ruuturasteri):

Kohde 301. Markkamäen alue sekä Markkamäen viereinen alue

Kohde 302. Römmin koillisosa

Kohde 303. Koulunmäen alue

Kohde 304. Kierälahden alue

Muinaismuistot

Muinaismuistot ovat muinainmuistolailta (295-1963) rauhoitettuja. Lain suojaamia muinainjäännöksiä ovat mm. muinaiset hautaröykkiöt, kalmistot, asuinpaikat, kalliomaalaukset, uhri-kivet ja muut palvontapaikat, linnavuoret ja huomattavien rakennusten rauniot. Kiinteän muinainjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty.

Kaava-alueelle sijoittuu 8 inventoitua muinainjäännöstä:

- Äänejärvi 1-4, alusten hylky, historiallinen; proomun hylky, pituus 20-35 m, neljä proomua ryhmässä, melkein kiinni toisissaan.
- Kovalanniemi, kiinteä muinainjäännös, asuinpaikat, kivikautinen
- Ruokolahti, kourutaltan löytöpaikka, kivikautinen

- Niiranhiekkä, kiinteä muinaisjännös, asuinpaikat, kivikautinen
- Pukkimäki, taltan löytöpaikka, kivikautinen

Kaava-alueella sijaitsevat muinaisjännöskohteet.

Kaavakartalla osoitettavat muinaisjännökset:

- Kohde 680. Niiranhiekkä
Kohde 674. Kovalanniemi

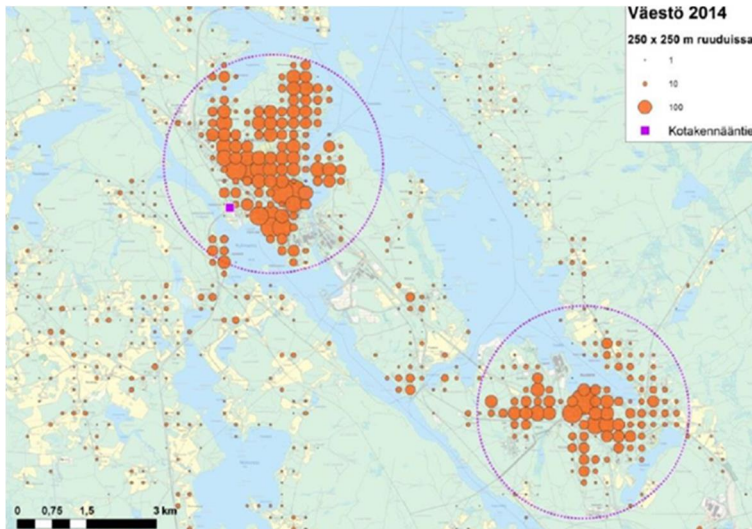
Kaavakartalla osoitetaan maakuntakaavan mukaiset kiinteät muinaisjännökset. Taltan ja kourutaltan löytöpaikkojen alueella on ollut toimintaa mm. perunamaana, eikä yleiskaavallista suojelutarvetta ole.

2.7 Väestö, elinkeinot ja palvelut

Äänekosken väkiluku oli vuoden 2015 lopussa 19646. Väestötavoitteeksi osayleiskaavan tarkastelujaksolla asetetaan väestömäärän pysyminen ennallaan vuosina 2017 . 2020, minkä jälkeen vuosina 2021 . 2030 asukasluku kasvaa 100 asukasta / vuosi. Uusien investointien ja niiden tuomien työpaikkojen sekä kaupungin määrätietoisesta strategisesta kehittämisestä katsotaan kääntävän Äänekosken väestökehityksen positiiviseksi viimeistään 2020 . luvulla.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan asukasluvun kehitys Äänekosken kaupungin alueella tulisi olemaan lievästi taantuva: Äänekoskella väestön ennustetaan vähenevän noin 800 asukkaalla vuosina 2015. 2030.

Äänekosken keskustaajamassa asui vuonna 2014 noin 8900 asukasta (45 % kaikista Äänekosken asukkaista) ja Suolahdessa 4400 asukasta.

Väestön sijoittuminen Äänekosken taajamassa. Ote Kotakennään kaupallisten vaikutusten arvioinnista (Ramboll, 9.11.2016).

Äänekoski on perinteinen metsäteollisuuden sijaintipaikka, jolle parhaillaan rakennetaan uutta biotuotetehdasta. Äänekosken keskustasta Suolahden suuntaan n. 4 km päässä sijaitsee Valio Oy:n tehdasalue, jolla sijaitsee mm. Aurajuustoa valmistava tuotantolaitos. Teollisuuden työpaikkoja sijoittuu erittäin paljon myös Suolahteen, jossa sijaitsee mm. pohjoismaiden ainoa traktoritehdas.

Äänekoskella oli vuonna 2014 yhteensä noin 7077 työpaikkaa, joista noin kolmannes oli teollisuudessa. Äänekosken keskustaajaman tuntumassa koko kaupungin työpaikoista sijaitsi lähes puolet. Suurimmat työnantajat suunnittelualueella ovat Äänekosken kaupunki, Metsäliitto Osuuskunta, Metsä Board Oyj, Metsä Fibre Oy, CP Kelco Oy, Pohjoisen Keski-Suomen Oppimiskeskus (POKE), Osuuskauppa Keskimaa, Valio Oy, Äänekosken Kiinteistöhoito Oy ja Oy Botnia Mill Service Ab.

Uuden biotuotetehtaan sekä siihen liittyvän yritystoiminnan myötä Äänekosken työpaikka-kehitys näyttää valoisalta, millä on keskeinen merkitys kaupungin väestötavoitteiden toteutumisen kannalta.

Tilastokeskuksen toimipaikkarekisterin mukaan Äänekoskella toimi vuonna 2014 yhteensä 82 vähittäiskaupan liikettä, joista 31 oli päivittäistavara- ja tavaratalokauppaa (ml. päivittäistavaroiden erikoisliikkeet), 11 tilaa vievää erikoistavarakauppaa ja 40 keskustahakuista erikoistavarakauppaa. Keskusta-alueella sijaitsee pienempiä päivittäistavarakauppoja ja erikoistavarakaupan kivijalkamyymälöitä, kaupallisia palveluita sekä ravintoloita ja kahviloita. Kotakennäntien alueella sijaitsee mm. autokauppoja ja . huoltoa sekä rautakauppa. (Kotakennään kaupallisten vaikutusten arviointi, Ramboll 9.11.2016)

Äänekosken elinvoiman kehittyminen uuden biotuotetehdaskokonaisuuden myötä ennakoii kaupungin nousevan perinteisestä pienehköstä teollisuuskaupungista uudeksi kansainvälisesti jopa maailmanlaajuisesti merkittäväksi biopohjaisen teollisuuden keskittymäksi. Kansantaloudellisesti tuottavien työpaikkojen määrä pidemmällä aikavälillä kasvaa merkittävästi, mikä heijastuu muiden alojen hyvänä työpaikkakehityksenä

Äänekosken sijainti hyvien liikenneyhteyksien varrella ja pohjoisen Keski-Suomen näkökulmasta katsoen keskeisellä paikalla antaa erinomaiset mahdollisuudet kasvattaa erilaisia liiketoimintoja. Äänekosken kuuluminen Jyväskylän laajaan kaupunkiseutuun ja toisaalta pohjoisen Keski-Suomen alueen merkittävin palvelu- ja työpaikkakeskittymä antavat hyvän perustan Äänekosken väestön ja työpaikkojen kasvulle.

Elinvoiman myönteinen kehitys mahdollistaa kaupungin keskustaajaman kasvun Kotakennään alueella liittäen Äänekosken näkyvästi vetovoimaiseksi nelostien solmukohtaksi.

2.8 Yhdyskuntatekniikka

Vesihuolto

Asemakaavoitetun alueen vesihuollosta vastaa Äänekosken Energia Oy. Laitoksella on kolme jätevedenpuhdistamo, joista kaava-alueella on Teräväniemen puhdistamo. Vedenhankinta perustuu pohjaveden käyttöön. Kaava-alueella on Kovalanniemen (luokka 1) ja Valionrannan (luokka 1) pohjavesialueet. Vesihuoltolaitoksen vedenotto sijaitsee Kovalaniemessä. Vesihuoltolaitoksen lisäksi kaava-alueella toimivat Mämmen, Kovalan ja Pakokankaan sekä Parantalan-Honkolan vesiosuuskunnat, jotka huolehtivat oman toiminta-alueensa vesihuollosta.

Kaukolämpö

Kaukolämpöverkosto kattaa pääasiassa Äänekosken keskusta-alueen. Äänekoskentien varrella pitkin kaukolämpöverkosto kulkee biotuotetehtaan editse Rotkolan kaupunginosaan saakka, jossa toimii mm. Valion juustotehdas.

Energia

Paikallisen energiatoimijan, Äänekosken Energia Oy:n omistaa Äänekosken kaupunki. Kaava-alueen eteläosassa kulkevaa 110 kV kantaverkkoa hallinnoi Fingrid Oy. Voimajohdotin kulkee Myllyperän ja Myllyntauksen alueella. Myllyntauksen kohdalta erkanee pohjoisen suuntaan Elenia Oy:n hallinnoima 110 kV kantaverkko, joka kulkee *Kuhnamo* järven yli Kotakennään ja Koukkuniemen alueiden halki luoteeseen. Kaikki suunnittelualueella olevat kantaverkot ovat ilmajohtoja.

Ote 110 kV kantaverkon linjauksesta. (Lähde: Paikkatietoikkuna)

2.9 Liikenne

Yleisiä teitä kaava-alueella ovat: Valtatie 4 (Jyväskylätie) ja seututie 642 (Äänekoskentie) sekä pohjoisessa kaava-alueelle sijoittuva yhdystie 16799 (Järvenpääntie).

Suunnittelualueen keskeisimpiä pääkatuja ovat Kotakennäntie, Kauppakatu, Mämmensalmentie, Hämeentie ja Römminkatu. Kaava-alueella on kattava liikenneverkosto mukaan lukien kevyen liikenteen yhteydet.

Valtatie 4

Valtatie 4 (E75) on valtakunnallisesti merkittävä päätieyhteys ja tärkein päätieyhteys Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä. Tie kuuluu kansainväliseen TEN-T -ydinverkkoon, jonka tavoitteena ovat sujuvat ja yhtenäiset tieyhteydet Euroopassa.

Valtatien 4 parantaminen Äänekosken kohdalla . hanke on vaikuttanut suuresti Äänekoski 2030 osayleiskaavan sisältöön. Valtatien 4 parantamisesta Äänekosken kohdalla on laadittu YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely, joka valmistui vuonna 2013. Tiesuunnitelmat on laadittu ja niiden pohjalta rakennusurakka voitaneen aloittaa vuoden 2017 syksyllä. Hankkeesta on vastannut Keski-Suomen ELY-keskus.

Keskimääräinen arkivuorokausiliikenne valtatiellä 4 oli vuonna 2015 noin 10600 ajoneuvoa vuorokaudessa Jyväskylän suuntaan ja 7000 Oulun suuntaan. Äänekosken keskustan läpi kulkevalla seututiellä 642 liikkui lähes 4000 ajoneuvoa vuorokaudessa. Liikennemäärien odotetaan kasvavan erityisesti raskaan liikenteen osalta biotuotetehtaan valmistuttua.

Valtatie 4 parannetaan pääosin nykyisen tien sivussa kaksiajorataisena valtatienä, jossa keskikaide erottaa ajosuunnat toisistaan. Valtatie on 2+2 kaistainen Äänekosken eritasoliittymään saakka, jonka jälkeen se muuttuu 1+1 kaistaiseksi. Moottoritieillä sallitaan vain tie-liikenneasetuksen 4 § 1 mom. mukainen liikenne ja hidas liikenne ohjataan Huutomäen eritasoliittymässä rinnakkaistielle.

Valtatien 4 ja Kotakennäntien liittymä toteutetaan eritasoliittymänä nykyisen tasoliittymän luoteispuolella. Liittymätyyppinä on ns. puolinelipilaliittymä, jolla on moottoritietasoiset erkanemis- ja liittymisrampit.

Ote valtatie 4 parantamisen tiesuunnitelmasta. (Lähde: Finnmap Infra Oy)

Tiesuunnitelmaa ollaan laatimassa myös rautatiesillasta pohjoisen suuntaan Järvenpään-tien liittymään saakka. Hanke on suunnitteluvaiheessa ja laaditut alustavat tarkastelut ja suunnitelmat on huomioitu Äänekoski 2030 osayleiskaavaa laadittaessa. Myöhemmin ratkeaa, millaisella aikataululla valtatie 4 pohjoisosan parannus toteutuu.

Rinnakkaistiet

Valtatielle 4 toteutetaan rinnakkaistie valtatie 4 suuntaisen hitaan liikenteen käyttöön. Rinnakkaistie myös korvaa tasoliittymien poistamisen seurauksena katkenneita yhteyksiä kiinteistöille. Rinnakkaistie sijaitsee koko suunnittelualueella valtatie 4 itäpuolella. Nykyinen valtatie leveä poikkileikkaus kavennetaan rinnakkaistien tarpeisiin ja vanha tiepenger maaisemoidaan.

Kevyt liikenne

Äänekosken keskustasta on hyvät kevyen liikenteen yhteydet Suolahteen, Honkolaan ja Mämmenkylälle. Äänekoskentien varrella on kevyen liikenteen väylä koko matkalla keskustaan ja aina Suolahden keskustaan saakka. Kevyen liikenteen väyliä kulkee myös rantaluoteilla osin sorapintaisina ja valaistuina. Keskustan alueella kevyen liikenteen väyliä on katuverkon yhteydessä joko korotettuina tai erillisenä väylänä viherkaistalla ajoväylästä erotettuna. Kevyt liikenne risteää valtatieä useasta kohdin eritasossa.

Joukkoliikenne

Eniten työmatkoja tehdään Äänekosken ja Jyväskylän välillä, jonka joukkoliikenne on nykyisessä ja tavoitteellisessa tilanteessa palvelutasoltaan keskitasoa. Äänekosken matkakeskusten sijainti kaupungin ydinkeskustassa on joukkoliikenteen kannalta optimaalinen ja sijainti on tarkoitus säilyttää kaupungin ytimessä myös uusia keskustan asemakaavoja suunniteltaessa.

Uuden moottoritien suunnittelun yhteydessä joukkoliikenteen nopeutta ja toimintavarmuutta parannetaan valtatiellä 4 rakentamalla Äänekosken eritasoliittymän yhteyteen Kotakennälle linja-autopysäkit ja liityntäpysäköintialue. Katoksilla varustettavat pysäkit sijoitetaan rampeille ja niille rakennetaan erilliset jalankulkuyhteydet. Rinnakkaistielle rakennetaan pysäkkiparit Tärntämäentien ja Liitoskadun liittymiin.

Äänekosken kaupungin sisäinen joukkoliikenne kulkee pääosin Äänekosken ja Suolahden taajamien välillä. Liikennöintiä on keskimäärin puolen tunnin välein. Viisi kertaa päivässä reitti kulkee Äänekosken terveyskeskuksen kautta. Kaukoliikenteen liikennöinti tapahtuu Äänekosken keskustassa sijaitsevan matkahuollon kautta. Osa kaukoliikenteestä, kuten Onnibus ei poikkeaa Äänekosken keskustaan lainkaan.

Rataliikenne

Leveäraiteinen rata Suolahdesta Äänekoskelle saatiin valmiiksi vuonna 1943 ja rataa jatkettiin Haapajärvelle 1950-luvulla. Henkilöliikenne Saarijärven asemalta Jyväskylään loppui vuonna 1978, Äänekoskelta ja Suolahdesta ei ole ollut henkilöjunaliikennettä enää vuoden 1987 jälkeen. Tavaraliikenne, erityisesti puun kuljetus, on kuitenkin jatkunut ja radan käyttö vilkastuu merkittävästi biotuotetehtaan valmistumisen myötä. Matkustajaliikenne Äänekoskelta Haapajärvelle lakkasi 1969 ja Jyväskylästä Äänekoskelle 1986.

Nykyisin rataliikenne on pääosin teollisuutta palvelevaa rahtiliikennettä, kuten puun kuljetuksia. Junarataa on vahvistettu ja sähköistetty Laukaasta Suolahteen ja Äänekosken tehtaalle saakka. Sähköistystä ei voida ulottaa Äänekosken ydinkeskustan läpi, koska siltarakenteiden vapaa korkeus ei mahdollista olevan radan sähköistämistä.

Parhailaan on laadittavana selvitys henkilöliikenteen aloittamismahdollisuuksista Äänekosken ja Jyväskylän välisellä rataosuudella.

2.10 Ympäristön häiriötekijät

Melu

Pääteiden liikenne sekä teollisuus ovat suurimmat melun aiheuttajat. Valtatien 4 parantamishankkeen yhteydessä on valtatie ympäristöön laadittu meluselvitys yleissuunnitelman laadinnan yhteydessä (WSP Finland OY, 2015). Liikennemeluselvityksessä on huomioitu nykyisen liikenteen aiheuttama melu sekä ennustetilanteen, vuoden 2035 mukainen liikennemelu.

Suuronnettomuusvaara

Suunnittelualueella toimii kaksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin valvonnan alaista turvallisuusselvityslaitosta (CP Kelco Oy ja Metsä Fibre Oy), joiden toiminnan laatu huomioiden on onnettomuuksien vaara otettava huomioon tuotantolaitoksia sijoitettaessa ja laajennettaessa sekä suunniteltaessa alueidenkäyttöä ja rakentamista olemassa olevien tuotantolaitosten läheisyydessä. Suunniteltaessa riskille alttiiden toimintojen sijoittamista konsultointivyöhykkeelle, on pyydettävä pelastusviranomaisen sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) lausunto.

Seveco III Direktiivin maankäytön suunnittelua ja tuotantolaitosten turvallisuutta koskeva osuus on Suomessa saatettu voimaan kemikaaliturvallisuus- sekä maankäyttö- ja rakennuslainsäädännöllä. Kaavoituksessa on huolehdittava siitä, ettei riskille alttiita toimintoja sijoiteta liian lähelle vaaraa aiheuttavia laitoksia ja varastoja. Esim. päiväkodit, koulut, hoitolaitokset, sairaalat, asuinalueet ja vilkkaat liikenneväylät sekä luonnon kannalta erityisen herkäät tai tärkeät alueet ovat tässä tarkoitettuja riskialttiita toimintoja. Kaavoitettaessa tulee ottaa huomioon myös tuotantolaitoksen toiminnan mahdollinen laajenemisvara, evakuointitarpeet ja pelastuslaitoksen toimintaedellytykset.

Tukes on määritellyt vaarallisia kemikaaleja valmistaville tai varastoiville tuotantolaitoksille vyöhykkeet (ns. *konsultointivyöhykkeet*), joiden sisällä kaavoituksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota riskeihin ja suuronnettomuusvaaran torjuntaan.

Suunnittelualueella toimivalle CP Kelco Oy:lle on määritelty konsultointivyöhykkeen leveydeksi 1,0 km. Toiselle toimivalle tuotantolaitokselle, Metsä Fibre Oy:lle on määritelty konsultointivyöhykkeen leveydeksi 1,5 km. Uuden tehtaan valmistuttua ja toiminnan alkaessa asetetaan Metsä Fibre Oy:n konsultointivyöhykkeen uudeksi rajaksi 2,0 km.

Pilaantuneet maa-alueet

Maaperän tilan tietojärjestelmän kohteet on esitetty Ympäristökarttapalvelu Karpalossa. Kohteisiin sisältyy muun muassa autokorjaamoita, huoltoasemia sekä käytöstä poistuneet Mustaniemen telakka, Likolahden kaatopaikka ja Koukkuniemen maankaatopaikka. Kohteet huomioidaan tarkemmin asemakaavoituksen yhteydessä.

Maaperän tilan tietojärjestelmän kohteet Äänekoskella (Ympäristökarttapalvelu Karpalo 2.1).

3 SUUNNITTELUTILANNE JA LAADITUT SELVITYKSET

3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Niiden tehtävänä on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa.

Valtioneuvosto on tehnyt 30.11.2000 päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Päätös tuli voimaan 26.11.2001. Ympäristöministeriö on sittemmin tarkistanut valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita: tavoitteet painottuvat entistä enemmän kaupunkiseutuihin sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja sen hillitsemiseen alueidenkäytön keinoin. Tarkistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.3.2009.

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja alueen erityispiirteistä arvioidaan tämän hankkeen kannalta alla olevia tavoitteita:

- Toimiva aluerakenne
- Eheytyvä yhdyskunta
- Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
- Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua ohjaavien vaikutusten perusteella yleis- ja erityistavoitteisiin. Yleistavoitteet ovat luonteeltaan alueidenkäyttöä ja . käytön suunnittelua koskevia periaatteellisia linjauksia. Sen sijaan erityistavoitteet ovat alueidenkäyttöä ja . käytön suunnittelua koskevia velvoitteita.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Maakuntakaavan aluevaraukset, tavoitteet ja ohjausvaikutus ovat kaavatyön lähtökohtana. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan velvoitteiden käytäntöön soveltaminen kunnassa tapahtuu yleiskaavoituksen keinoin. Yleiskaavalla ohjataan yleispiirteisesti maankäyttöä ja sovitetaan yhteen kunnan alueen toimintoja. Yleiskaava on keskeinen kunnan alueidenkäytön kehittämismuoto, ja se liittyy läheisesti kunnan strategiseen suunnitteluun ja kehityksen hallintaan.

3.2 Maakuntakaava

Äänekoskella on voimassa Keski-Suomen maakuntakaava, joka on Maakuntavaltuuston 16.5.2007 hyväksymä ja Ympäristöministeriön 14.4.2009 vahvistama. Tässä maakuntakaavassa suunnittelualueella on seuraavat varaukset:

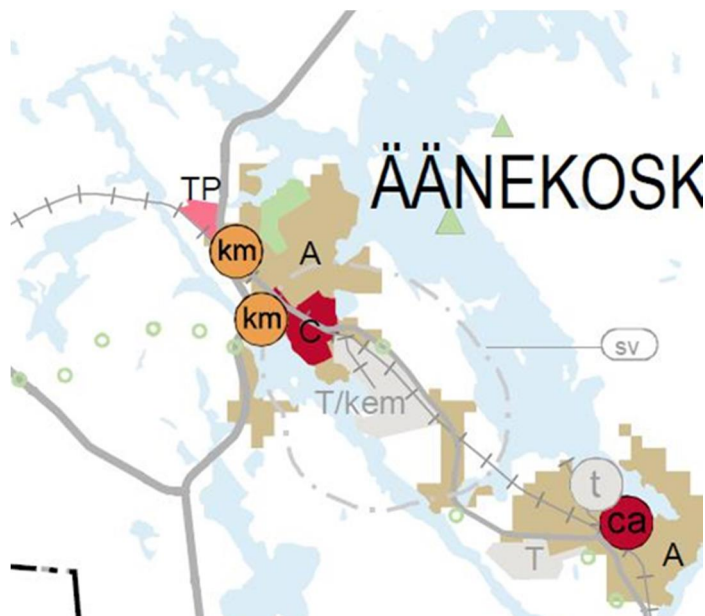
- Uusi moottoritieyhteys Jyväskylän suunnasta, valtatie 4 pohjoiseen on osoitettu merkittävästi parannettavana tienä. Moottoritien itäpuolelle on sijoitettu ohjeellinen yhdystie, samoin Äänekoskentie on merkitty yhdystieksi. Rautatie on osoitettu valtakunnallisesti merkittävänä pääratana / runkoratana. Radan merkittävä parantaminen koskee Äänekoskelta itäpuoleista rataosuutta. Äänekosken satamaan sekä keskustan laiturille on osoitettu laivaväylä, Kuhnamon puolella on veneväylä Kuhnamon satamaan..
- Nykyinen asemakaava-alue on osoitettu taajamatoimintojen alueena (A), ydinalue on keskustatoimintojen aluetta (C).
- Keskeinen metsäteollisuuden alue lähialueineen on kaavoitettu merkinnällä T/kem, teollisuus- ja varasto-alue, jolle saa sijoittaa merkittävän vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen. Nykyinen puhdistamo sijoittuu tälle alueelle. Alue on rajattu laajemmalla suojavyöhykkeellä sv.
- Työpaikka-alueena (TP) on osoitettu nykyinen Koukkuniemen alue.
- Yhtenäisenä virkistysalueena on liikuntapuiston alue ja Niinimäen ympäristö. Ulkoi-lureitti sijoittuu taajama-alueelta Täräväuoren suuntaan.
- Valtakunnallisesti arvokkaana alueena on osoitettu Markkamäen asuinalue. Muinaismuistokohteita on kaksi ja maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristökohteita on maakuntakaavan alueluettelossa esitetty viisi (Klubinmäki ja MetsäGroupin tehdasalue, Pukkimäki, Ruokolahti, Kovala sekä Äänekosken entinen sairaala).
- Pohjavesialueena on osoitettu Kovalanniemi sekä Valionranta
- Suojelualueena (s) Niiniveden pohjoislahti
- Äänekosken ja Suolahden taajamat kuuluvat kaupunkikehittämisen kohdealueisiin, kk-2.

Neljäs vaihemaakuntakaava päivittää lainvoimaisen maakuntakaavan kaupallisen palveluverkon ja taajamatoiminnot sekä tarpeellisilta osin siihen liittyvää alue- ja yhdyskuntarakennetta. Ympäristöministeriö vahvisti kaavan 24.9.2014 ja se sai lainvoiman 25.10.2014

Neljännellä vaihemaakuntakaavalla annetaan koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja määritellään seuraavasti, ellei selvitysten perusteella taajamakohtaisesti muuta osoiteta:

- päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 3 000 k-m²
- erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja Jämsän, Karstulan, Keuruun, Laukaan, Muuramen, Saarijärven, Viitasaaren ja Äänekosken kuntakeskustaajamien yhtenäisellä asemakaava-alueella on 5 000 k-m², Jyväskylässä 10 000 k-m²
- muualla erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 3 000 k-m² Edellä mainitut rajat ylittävät kaupan suuryksiköt osoitetaan maakuntakaavassa erikseen kerrosalamitoituksineen. Edellä mainittu ja pienempiä, paikallisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä on mahdollista toteuttaa kunnan omaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.

Ote Keski-Suomen 4. vaihemaakuntakaavasta.

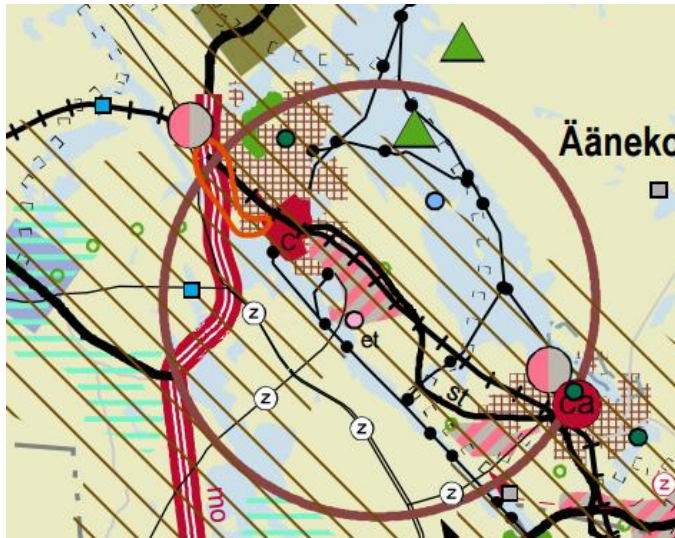
Äänekosken osayleiskaava-alueen pohjoisosaan on osoitettu työpaikka-alue (TP). Taajama-toimintojen aluetta (A) on tarkistettu. Keskustatoimintojen (C) alue on vaihemaakuntakaavan myötä tarkentunut ja sille on annettu vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlaskettu enimmäiskerrosala 50 000k-m². Lisäksi yleiskaava-alueelle osoitetaan kaksi vähittäiskaupan suuryksikköä (km) (Äänekoskentie ja Kotakennäs), joihin kumpaankin saa sijoittaa yhteensä enintään 20 000k-m².

Kotakennäältä on osoitettu ulkoilureittiyhteys Saarijärvelle.

Maakuntakaavan tarkistus

Keski-Suomen maakuntahallitus on käynnistänyt 13.3.2015 Keski-Suomen maakuntakaavan tarkistuksen, joka koskee maakuntakaavan lisäksi kaikkia vaihemaakuntakaavoja sekä Pirkanmaan 1. maakuntakaavaa Jämsän Länkipohjan osalta. Tarkistus koskee kaikkia

maakuntakaavan teemoja ja sen lopputuloksena saadaan kaikki voimassa olevat maakuntakaavat korvaava Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava. Kaavaprosessin aikana ratkaistaan miltä osin voimassa olevien kaavojen merkintöjä jätetään voimaan ja mitä uusia asioita otetaan mukaan. Samalla kun tarkistettu maakuntakaava hyväksytään, kumotaan kaikki aiemmat maakuntakaavat.

Ote Keski-Suomen maakuntakaavan tarkistuksen ehdotusluonnoksesta (17.3.2017).

Maakuntakaavan tarkistuksen luonnoksessa kaava-alueelle on osoitettu:

- Keskustatoimintojen alueena (C) Äänekosken keskusta, jonka vähittäiskaupan yhteenlaskettu enimmäiskerrosala on 50 000k-m². Suunnittelumääräyksenä: *+Keskustojen kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan ja muun taajaman selkeään rajaukseen sekä keskusta-alueen viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja turvallisista kevytliikenteen yhteyksistä sekä turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.+*
- Keskustan viereiset alueet on osoitettu seudullisesti merkittäväksi tiivistettäväksi taajamaksi (ruskea ruudukko). Suunnittelumääräyksenä: *+Aluetta tulee kehittää seudullisena palvelukeskuksena, taajamakuullisesti ja toiminnallisesti selkeäksi tiivistettäväksi keskukseksi. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen tarpeet sekä turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja luonnonsuojelun kohteet.+*
- Kaava-alue on kokonaisuudessaan osoitettu kulttuuriympäristön vetovoima-alueena. Merkinnällä on osoitettu maakunnan kulttuuriympäristön monimuotoiset aluekeskittymät, joiden kehittämisessä tulee hyödyntää kulttuuriympäristön monimuotoisuutta. Alueidenkäytön suunnittelulla edistetään kulttuuriympäristöjen kestävästä käytöstä ja hoitoa.
- Valtatie 4 on osoitettu kaava-alueen pohjoisinta osaa lukuun ottamatta uudeksi moottoritieksi ja pohjoisosa merkittävästi parannettavaksi seututieksi. Keskustan läpi on osoitettu rautatie ja seututie (st).
- Valtatien 4 sekä Kotakennäntien alkuosan varteen on osoitettu **kaupallinen vyöhyke (km-1)**. Merkinnän alueella on tai sinne voi sijoittua paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupan seudullisesti merkittäviä yksiköitä tai kaupan yksiköitä, jotka eivät muutoin sovellu keskustatoimintojen alueelle. Suunnittelumääräyksenä: *+Vähittäiskaupan suuryksiköiden mitoitus ja tarkempi sijoittuminen on suunniteltava siten,*

ettei niillä ole yksin tai yhdessä muiden vyöhykkeen hankkeiden kanssa merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle voidaan osoittaa sellaista merkitykseltään seudullista vähittäiskauppaa, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi perustellusta syystä sijoittua myös keskusta-alueiden ulkopuolelle, kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppaa. Suuryksiköiden toteuttamisen ajoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sitoa muuhun taajamarakenteen ja liikennejärjestelyiden toteuttamiseen.+

- Valtatien 4 varteen on osoitettu myös monipuolinen työpaikka-alue Koukkuniemeen (vaaleanpuna-harmaaympyrä). Toinen monipuolinen työpaikka-alue on osoitettu rautatien ja seututien (642 Kuusa -Äänekoski) varteen metsäteollisuutta varten. Metsäteollisuusalueen työpaikka-alueelle on TUKES:n määrittelemä konsultointivyöhyke, jonka säde on 1,5 km. Alueen yhteyteen on osoitettu myös Äänekosken keskuspuhdistamo yhdyskuntateknisen huollon alueena (et).
- Osayleiskaava-alueen pohjoisosaan on osoitettu Niinimäen seudullinen ulkoilualue virkistysalueena.
- Valtakunnallisesti arvokkaana rakennettuna kulttuuriympäristönä on osoitettu Markkamäen omakotitaloalue.
- Suojelualueena on osoitettu Niiniveden pohjoislahti sekä arvokkaana geologisena muodostumana Tärttävuori.

3.3 Yleiskaavat

Pohjoisessa Äänekoski 2030 osayleiskaava-alue rajautuu Mämmen osayleiskaavaan, kaa-kossa Suolahden osayleiskaava-alueeseen ja osittain Äänekosken rantayleiskaavaan sekä etelässä ja Honkolan osayleiskaavaan. Äänekosken rantayleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 10.12.2012, Mämmen osayleiskaava 21.6.2010, Suolahden osayleiskaava 14.12.2009 ja Honkolan osayleiskaava 26.6.2006. Kaavatilanne on esitetty liitteessä 3 *Kaavoitustilanne*.

RAKENNEYLEISKAAVA 2016

Kaava-alueella on voimassa oikeusvaikutukseton Rakenneyleiskaava Äänekoski 2016, joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 3.11.2008.

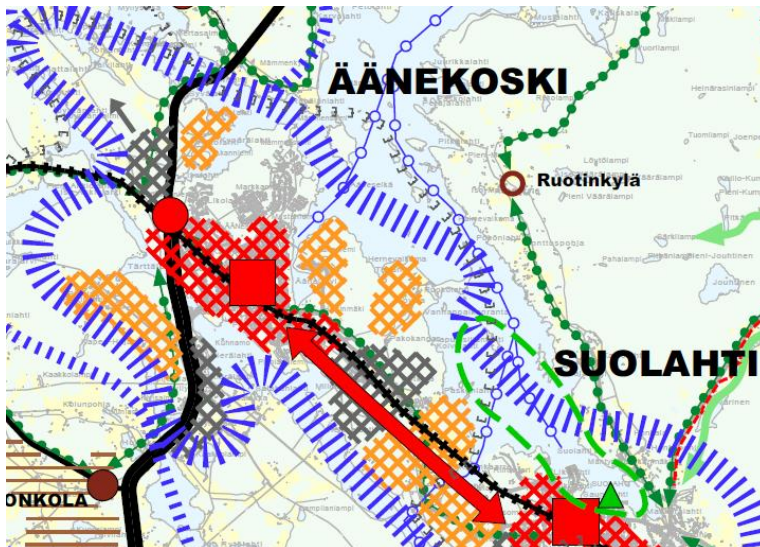
Rakenneyleiskaavassa esitetään uuden kaupungin tavoitteellinen maankäyttö ja sen toteuttamisen strategia sekä konkreettinen toimenpideohjelma. Rakenneyleiskaavassa painottuivat maankäytön kehittämisen painopistealueina mm:

- Äänekoski-Suolahti tiivistyvä kaupunkikeskusta
- Hirvaskangas lähiympäristöineen monipuolisena yritystoiminnan, tuotannon, liikennepalveluiden ja asumisen alueena
- Vanhat kuntakeskukset (Sumiainen, Konginkangas) palvelutaajamina ja asuinympäristöinä
- Palvelukylät asuinympäristöinä

Rakenneyleiskaavassa on osoitettu kaupunkikeskusta-alueet, kirkonkylän keskusta-alueet sekä palvelukylän keskustat kohdemerkinnöillä. Alueiden toivottavaa kehittämistä on esitetty merkinnöillä tiivistyvä kaupunkikeskusta, kehitettävä kaupunkimainen alue, kehittyvä keskustaajaman läheinen alue sekä kylien kehittämisalue. Liikennejärjestelyjen osalta on osoitettu kehitettävät liikenneyhteydet ja kehitettävät liikennepalvelujen alueet.

Myös elinkeinotoimintojen edellytyksiin on otettu kantaa merkitsemällä kehittyvät yritystoiminnan ja työpaikkojen alue sekä tärkeät matkailukohteet ja . alueet. Rakenneyleiskaavaan

on osoitettu eri toimintojen laajenemissuuntia sekä kaupunkikeskustojen välinen toiminnallinen yhteys. Luonto- ja kulttuuriarvoihin rakenneyleiskaavassa on otettu kantaa merkinnöillä virkistys- ja kevyen liikenteen yhteystarve, ekologisesti tai luontomatkailun kannalta merkittävä vyöhyke, merkittävä ekologinen yhteys ja merkittävä kulttuurimaisema-alue.

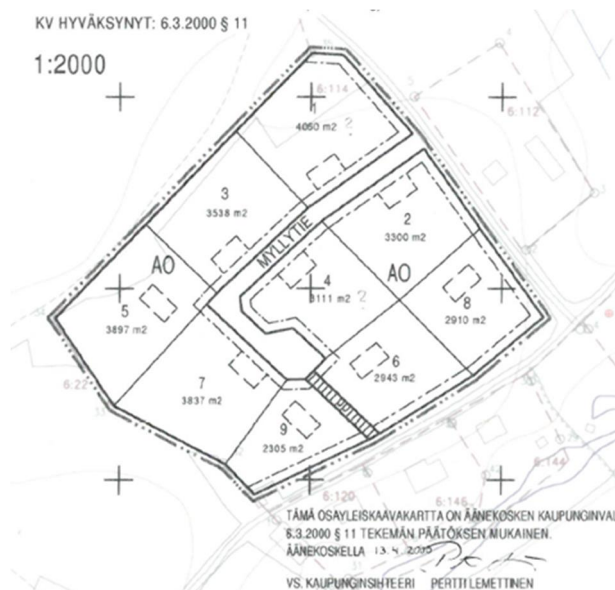

Ote Äänekosken rakenneyleiskaavasta 2016.

Vuonna 2013 käynnistettiin prosessi, jossa tarkasteltiin mennyttä kehitystä ja todettiin tarpeelliseksi päivittää Äänekosken maankäyttöä koskeva strategia sekä liittää se osaksi kaupunkistrategiaa. Maankäyttö- ja elinvoimaohjelma valmistui 26.2.2014.

MYLLYRINTEEN OSAYLEISKAAVA

Osayleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 6.3.2000 § 11. Osayleiskaavan mukaiset rakennuspaikat ovat toteutuneet ja ne osoitetaan nyt laadittavassa Äänekosken yleiskaava 2030 kaavakartalla rakentuneina kohteina YK aluerajauksen sisäpuolelle.

Ote Myllyrinteen osayleiskaavasta.

3.4 Asemakaavat

Suurin osa osayleiskaava-alueesta on asemakaavoitettu. Asemakaavoittamattomia alueita on suunnittelualueen reuna-alueilla, varsinkin idässä Kovalan ympäristössä, lounaassa Myllyperän alueella, lännessä Tärttävuoren ympäristössä sekä Akanniemen pohjoispuolella.

Akanniemessä on lisäksi eräällä alueella voimassa ranta-asemakaava.

Asemakaavoitetun alueen laajuus on esitetty liitteessä 3 *Kaavoitustilanne*.

3.5 Laaditut suunnitelmat ja selvitykset

Yleiskaavaa varten on laadittu seuraavat selvitykset:

- Äänekosken rakenneyleiskaavan 2016 luontoselvitys, Suunnittelukeskus Oy 2006
- Äänekosken rakenneyleiskaavan 2016 maisemaselvitys, Äänekosken kaupunki / Anna-Kaisa Aalto 2006
- Äänekosken maankäyttö- ja elinvoimaohjelma, Rakenneyleiskaavan 2016 strategian päivitys, Airix Ympäristö Oy (Sweco) 26.2.2014
- Rakennusinventointi, Keski-Suomen museo / Juuso Väisänen 2006
- Taajamien laajennusalueiden maisemaselvitys, Äänekosken kaupunki / Anna-Kaisa Aalto 2006.
- Äänekosken ja Suolahden taajamien laajennusalueiden luontoselvitys, Suunnittelukeskus Oy 2006.
- Keski-Suomen modernin rakennusperinnön inventointihanke 2012. 2014 (Äänekosken seutukunta, Äänekosken keskusta-alue, Suolahti, Sumiainen ja Konginkangas), Keski-Suomen museo 2014
- Äänekosken yleiskaava-alueiden liito-oravaselvitys, Agriborealis osk / Timo Kypärä 30.5.2016

Kaavatyön lähtöaineistona on lisäksi käytetty seuraavia selvityksiä ja suunnitelmia:

- Valtatien 4 parantaminen Äänekosken kohdalla välillä Huutomäki-Mämme Ympäristövaikutusten arviointimenettely, Liito-oravaselvitys, FCG Finnish Consulting Group 28.5.2012
- Valtatien 4 parantaminen Äänekosken kohdalla ympäristövaikutusten arviointiselostus, Keski-Suomen ELY- keskus 2013
- Äänekosken liikenneselvitys, WSP Finland Oy 19.1.2015
- Valtatien 4 parantaminen Äänekosken kohdalla, yleissuunnitelma WSP Finland Oy 13.5.2015
- Valtatien 4 parantaminen Äänekosken kohdalla, yleissuunnitelma, Keski-Suomen ELY-Keskus, Raportteja 130|2015
- Äänekoski . pyöräreittien sujuvuuden ja turvallisuuden kehittäminen, Jyväskylän Pyöräilyseura JYPS ry 2.9.2015
- Vt 4 ja Vt 13 parantaminen Huutomäen kohdalla, tiesuunnitelma, Finnmap Infra Oy, 13.1.2016
- Valtatien 4 parantaminen Äänekosken kohdalla, tiesuunnitelma, Finnmap Infra Oy, (nähtävillä 13.12.2016 . 12.1.2017)
- Kotakennään kehittämissuunnitelma, Ramboll Oy, 8.11.2016
- Kotakennään kaupallisten vaikutusten arviointi, Ramboll Oy, 9.11.2016

3.6 Rakennusjärjestys ja rakennuskiellot

Äänekosken kaupungin rakennusjärjestys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.12.2006.

Kaava-alueella ei ole kaavojen laatimista varten asetettuja rakennuskielloja.

3.7 Pohjakartta ja paikkatietoaineisto

Suunnittelun pohjakarttana käytetään maanimittauslaitoksen maastotietokantaa. Kaava-hankkeen pitkän suunnitteluajan vuoksi kaavakartalle on päivitetty luonnosvaiheen jälkeen uudet kiinteistörajat 15.12.2016 tilanteen mukaisina.

4 YLEISKAAVOITUKSEN TAVOITTEET

4.1 Valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Kaava-aluetta koskevat valtioneuvoston 1.1.2002 voimaan tulleen periaatepäätöksen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Tarkistetut tavoitteet ovat tulleet voimaan 1.3.2009. Yleiskaavaa koskevat seuraavat kohdat:

- ~ Toimiva aluerakenne
- ~ Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- ~ Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- ~ Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
- ~ Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Maakuntakaavan aluevaraukset, tavoitteet ja ohjausvaikutus ovat kaavatyön lähtökohtana ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan veloitteiden käytäntöön soveltaminen kunnassa tapahtuu yleiskaavoituksen keinoin.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta säilyttämisvelvoite käsittää Museoviraston inventointiin (RKY 2009) perustuvat arvokkaat ympäristöt. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan osayleiskaavalla on edistettävä näiden säilymisen toteuttamista ja siten kaavassa osoitetaan Markkamäen asuinalue sk-1- merkinnällä (Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö). Kaavassa osoitetaan myös luonnonsuojelualueena maakuntakaavassa osoitettu Niiniveden Pohjoislahti sekä alueen kiinteät muinaisjäännekohteet, Kovalanniemi ja Niiranhiekkä.

Maakuntakaava

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa. Maakuntakaavassa on osoitettu keskeiset aluevaraukset taajamarakenteelle, virkistysalueet, suojelukohteet ja erityispiirteet ja liikenteelliset ratkaisut sekä kehittämisen tavoitteet.

4.2 Rakennusleiskaavassa asetetut tavoitteet ja kaavoituksen yleistavoitteet

Äänekosken aluerakenteen keskeisimmät kehittämistavoitteet ovat seuraavat:

- Alueelle tavoitellaan aktiivisesti tulomuuttajia

- Äänekoski tarjoaa nykyisille ja tuleville asukkaille monipuolisia asumisen mahdollisuuksia
- Valtatietä 4 ja Äänekosken sijaintia pääliikenneväylän varrella hyödynnetään
- Taajamien ja kylien kehittämiseen panostetaan
- Yritystoimintaa edistetään tarjoamalla kilpailukykyisiä sijoittumisalueita
- Äänekoskella lisätään osaamista ja kehitetään koulutusmahdollisuuksia
- Äänekoskella panostetaan palveluihin, asukkaiden viihtyvyyteen ja hyvinvointiin

Rakenneyleiskaavassa ja taajamia koskevissa yleiskaavoissa tavoitteeksi on asetettu:

- toimivan, taloudellisen ja viihtyisän yhdyskuntarakenteen kehittäminen
- kasvualueiden suunnittelu kaavataloudelliset näkökohdat huomioon ottaen
- ympäristö-, virkistys- ja suojeluarvojen turvaaminen

Käytännössä keskeiset tavoitteet liittyvät erityisesti uuden valtatie 4 linjauksen täsmentämiseen, Äänekosken sisääntuloväylien suunnitteluun, taajaman kasvualueiden määrittämiseen (uudet työpaikka- ja asuntoalueet), tärkeiden suojeluarvojen osoittamiseen sekä keskeisten virkistysalueiden ja -reittien turvaamiseen.

Lisäksi kaavatyössä painottuvat erityisesti seuraavat suunnittelukysymykset ja tavoitteet:

- alueen toimivuus ja maankäytön yhtenäisyys
- alueen vetovoimaisuus sekä asuin-, virkistys- että elinkeinotoimintojen ympäristönä
- toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
- turvallinen liikenneympäristö
- alueen maisema-, luonto- ja kulttuuriarvojen säilymisen edistäminen korostamalla niiden ominaispiirteitä tukevia elementtejä ja sopeuttamalla maankäyttö po. arvojen luontevaksi osaksi

4.3 Alueiden käytön strategiasta johdetut tavoitteet

Strategiatyön tuloksena tuotetussa rakennemallissa (Rakenneyleiskaava 2016) on otettu kantaa asumiseen, elinkeinoihin ja liikenteeseen, johon liittyy kyläverkko ja yhteydet, virkistykseen ja maisema- ja luonnonarvoihin sekä reitteihin ja matkailukohteisiin. Taajamien osayleiskaavoissa konkretisoidaan näitä tavoitteita valittavilla maankäyttöratkaisuilla.

Tarkemmat strategiaraportin tavoitteet ovat Äänekosken taajaman osalta seuraavat:

Asumisen tavoitteet: Tavoitellaan tulomuuttajia, kuten alueella jo nykyisin työssä käyviä sekä nykyisen väestön pysymistä. Tavoitellun väestönkasvun vuoksi tarvitaan uusien asuinalueiden kaavoittamista. Lähtökohtana ovat monipuoliset, eri elämäntilanteisiin sopivat asumisen mahdollisuudet ja viihtyisät asuinympäristöt mm. ranta-alueita hyödyntämällä. Väestön ikärakenne pyritään saamaan nuorekkaaksi houkuttelemalla alueelle erityisesti nuoria lapsiperheitä ja työikäisiä.

Elinkeinotoimintojen tavoitteet: Laajentaa, vahvistaa ja monipuolistaa Äänekosken asemaa työssäkäyntialueena laajentamalla palvelu- ja matkailusektoria sekä tukemalla teollisuustoiminnan säilymistä ja kasvua mm. tarjoamalla kilpailukykyisiä sijoittumisalueita. Tukea innovatiivista yritystoimintaa, joka tarjoaa työpaikkoja alueen nuorille. Panostaa kilpailukykyyn ja tuotekehitykseen. Vahvistaa Äänekosken asemaa osana Keski-Suomen kasvualuetta.

Palvelujen tavoitteet: Parantaa ja monipuolistaa taajamien palvelutarjontaa. Kehittää alueen osaamista lisäämällä koulutustarjontaa.

Liikenteen tavoitteet: Hyödyntää valtatie 4 ja Äänekosken sijaintia pääliikenneväylän varrella. Kehittää raideliikennettä. Parantaa kevyenliikenteen verkostoa taajama-alueilla. Kehittää vesiliikennereittejä osana kasvavaa matkailua.

Virkistys- ja vapaa-ajan tavoitteet: Kiinnittää erityistä huomiota asukkaiden viihtyvyyteen panostamalla virkistys- ja vapaa-ajan toimintoihin. Asuinalueiden viihtyisyyden lisäämiseksi alueella kehitetään virkistysmahdollisuuksia. Ranta-alueita hyödynnetään.

Hyvinvointi- ja viihtyvyydestavoitteet: Kiinnitetään erityistä huomiota asukkaiden hyvinvointiin ja viihtyvyyteen ja niitä käytetään kriteereinä asuinalueiden suunnittelussa. Eri ikäryhmät ja heidän tarpeensa otetaan huomioon aluerakenteen ja palvelujen suunnittelussa. Kuntalaisten osallisuutta suunnitteluprosesseissa lisätään.

5 VAIHTOEHDOT

Koko kaupungin rakenneyleiskaava on laadittu vaihtoehtotarkastelun kautta. Rakenneyleiskaavatyön yhteydessä on lisäksi määritetty vaihtoehtoisia taajamarakenteen laajenemissuuntia, joihin mm. uusien asuin- ja työpaikka-alueiden on katsottu sijoittuvan. Kaavahankkeen aikana on laadittu yksityiskohtaisemmat luonto- ja maisemaselvitykset jokaiselle kohdealueelle (ks. kohta 2.5).

Äänekosken taajaman vaihtoehtoisina laajennusalueina on tutkittu seuraavat kohteet:

- 1) Ääneniemi-Kovala-Rotkola
- 2) Paloasemanmäki
- 3) Mämmensalmi IV
- 4) Aittolahti
- 5) Koukkuniemi
- 6) Kotakennäs
- 7) Tärttämäki
- 8) Myllyrinne-Viinämäki
- 9) (Paatela, Suolahti 2020 OYK-alueella)

Äänekoski 2030 osayleiskaavan luonnosvaiheessa osoitettiin laajoja uusia asuntoalueita lännessä valtatie 4 läheisyyteen ja idässä Kovalan suunnalle (alue 1 Kovala, alueen 5 Koukkuniemi pohjoispuoli sekä alue 7 Tärttämäki). Valtatie 4 länsipuolelle sijoittuvien laajojen uusien asuntoalueiden avaamisen sijaan on ehdotusvaiheessa valtatie 4 ympäristöön katsottu tarpeellisemmaksi osoittaa alueita elinkeinoelämälle.

Laajojen uusien asumiseen osoitettavien alueiden tarve on kaavatyön aikana pienentynyt rakennuslupien määrän vähennyttä huippuvuosista. Samalla kaavoituksessa on korostettu kaavataloudellista näkökulmaa ja yhdyskuntarakenteen pitämistä tiiviinä. Yleiskaavatyön ehdotusvaiheessa on luonnosvaiheeseen verrattuna selvästi enemmän täydennysrakentamiskohteita olemassa olevan asutuksen yhteydessä.

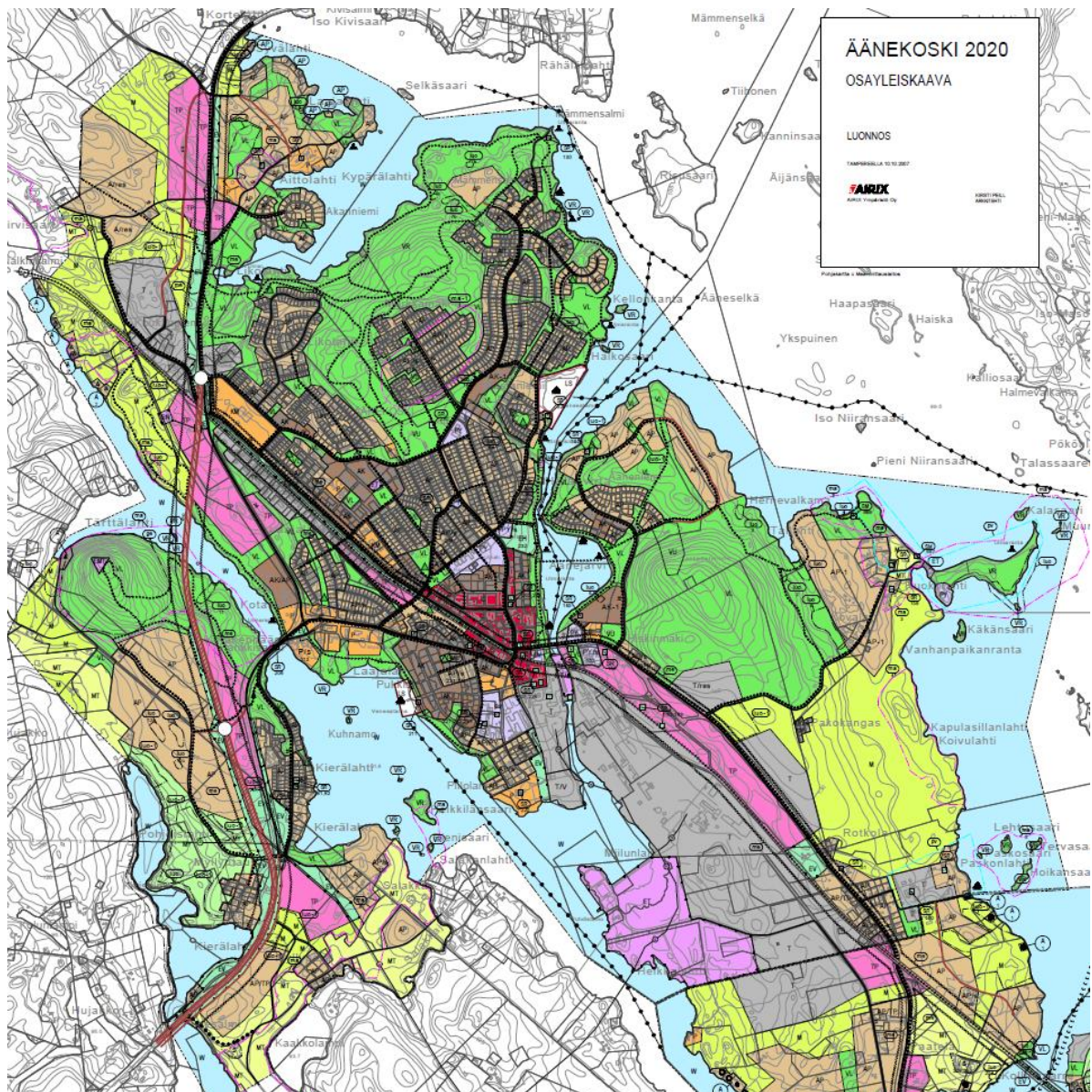
6 SUUNNITTELUN VAIHEET

6.1 Osallistuminen ja yhteistyö

Yleiskaavan vireilletulosta on päätetty rakenneyleiskaavan vireilletulosta päättämisen yhteydessä Äänekosken kaupungin teknisessä lautakunnassa 2.11.2005 hyväksyttäessä vuoden 2005 kaavoituskatsausta. Äänekosken kaupunginhallituksessa hankkeen käynnistämisestä on päätetty 7.11.2005 ja vireilletulosta on tiedotettu kaavoituskatsauksen tiedottamisen yhteydessä. Kaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin Keski-Suomen ympäristökeskuksessa 4.9.2006. Muuta viranomaisyhteistyötä Äänekosken kaupungin ja viranomaisten kesken on pidetty muiden hankkeiden yhteydessä, joilla on vaikutuksia yleiskaavan laadintaan.

6.2 Luonnosvaihe

Kaavaluonnos valmistui syksyllä 2007. Kaupunginhallitus päätti kaavan valmisteluvaiheen kuulemisen järjestämisestä kokouksessaan 1.10.2007 § 325. Kaavaluonnos oli yleisesti nähtävillä MRA 30 §:n mukaisesti 11.10. . 12.11.2007 välisen ajan. Kuulemisvaiheessa luonnoksesta saatiin 12 lausuntoa ja 10 mielipidettä.

Kaavaluonnoksessa osoitettiin laajoja asumisen alueita valtatie 4 länsipuolelle Tärttämäkeen ja Koukkuniemen teollisuusalueen pohjoispuolelle. Kierälahden eteläpuolelle suunniteltiin uutta asutusta ja myös suunnittelualueen itäosaan, Kovalaan osoitettiin laaja kylämäisen asumisen alue (AP-1). Matalaa ja tehokasta kerrostaloasumista (AK-1) oli kaavoitettu Hiskinmäelle Äänejärven rannan tuntumaan sekä Mustaniemen alueelle. Työpaikka-alueita osoitettiin Tärttämäen päälle vanhan ja uuden valtatie 4 väliselle alueelle, kaava-alueen pohjoisosaan valtatie 4 länsipuolelle sekä Äänekoskentien ja tehdasalueen väliselle alueelle.

Luonnosvaiheen nähtävilläolon jälkeen kaavahanke oli keskeytyneenä lähes 8 vuoden ajan johtuen valtatie 4 linjaukseen liittyneistä epävarmuustekijöistä Äänekosken asemakaava-alueen länsipuolella. Tuona aikana laadittiin Keski-Suomen ELY-keskuksen toimesta VT4:n ympäristövaikutusten arviointi, jonka ensisijaisena tavoitteena oli määrittellä valtatie 4 sijainti osayleiskaavassa osoitettavaa aluevarausta varten. Kun sitten biotuotetehtaan tulo kaupunkiin varmistui, pystyttiin välittömästi käynnistämään valtatie 4 yleissuunnittelu ja tiesuunnittelu. Samassa yhteydessä jatkettiin alun perin Äänekoski 2020 osayleiskaavaksi nimetyn suunnitelman laatimista.

Osayleiskaavatyön jatkamiseen liittyvät työneuvottelut pidettiin Keski-Suomen ELY-keskuksessa 29.1.2014 ja 26.4.2016.

Yleiskaavaluonnoksen laatimisen jälkeen ilmeni kaavarajojen yhteensovittamistarvetta kaava-alueen länsiosassa ja koilliskulmassa. Valmisteluvaiheen kuuleminen suoritettiin Pohjoislahden, Kaakkolammen ja Kovalanniemen laajennusalueiden osalta 5.8.2015 päivätyn kartan perusteella. Aineisto oli yleisesti nähtävillä MRA 30 §:n mukaisesti 21.8. . 21.9.2015 välisen ajan.

Yleisötilaisuus kaavan sisällöstä ja jatkosuunnittelusta pidettiin kaupungintalolla 14.12.2015.

Kahden valmisteluvaiheen kuulemisen yhteydessä tullessiin lausuntoihin ja mielipiteisiin laadittiin kaavoittajan vastine, jonka kaupunginhallitus hyväksyi 5.9.2016 § 202. Samalla kaupunginhallitus päätti muuttaa kaavan tavoitevuotta: pitkäkestoisesta kaavasunnittelun keskeytyksestä johtuen kaavan nimeksi päätettiin Äänekoski 2030 osayleiskaava.

6.3 Ehdotusvaihe

Kaavaehdotusta valmisteltiin kaavoittajan vastineen mukaisesti sekä huomioiden valtatie 4 tiesuunnitelmat ja muut yleiskaavaa varten laaditut täydentävät selvitykset. Kaava-alueen rajausta on tarkistettu luonnosvaiheen jälkeen.

Valtatie 4 linjauksen tarkentuminen kaavatyön aikana on muokannut kaavaehdotuksen aluevarauksia ja tuonut uusia mahdollisuuksia valtatie 4 länsipuolen maankäytön suunnittelulle Äänekosken kohdalla.

Uuteen moottoritiehen liittyen on kaavaan merkitty kaksi uutta eritasoliittymän aluetta sekä koko kaava-alueen läpi johtava etelä-pohjoissuuntainen rinnakkaistieverkosto. Sisäisen katuverkon esittämistä kaavakartalla on karsittu ja lisätty kaavaan pyöräilyn pääväylät luonnosvaihetta selkeämmin omalla merkinnällään.

Monesta uudesta luonnosvaiheessa asumiseen osoitetusta alueesta on luovuttu ja muutettu näitä kohteita pääasiassa virkistys- ja metsätalouden alueiksi. Elinkeinoelämän alueita on sijoitettu päätieverkon läheisyyteen uuden valtatielinjauksen länsipuolelle sekä Äänekoskentien eteläpuolelle tehdasalueen kohdalle.

Kaavaehdotukseen on lisätty viisi strategista kehittämisaluetta (*Ydinkeskusta, Äänejärvi, Liikuntapuisto, Kotakennäs, Tärttämäki*), joille kullekin on oma tavoitteensa. Kehittämisalueita yhdistämään on osoitettu kehitettävät kevyen liikenteen väylät omalla merkinnällään.

Maisema-alueita osoitetaan neljä sekä kaupunkikuvallisesti arvokas alue / arvokas rakennettu ympäristö huomioiden laaditut inventoinnit ja muu lähtöaineisto.

Ehdotusvaiheen kaavassa on erityistä huomiota kiinnitetty pyöräilyn ja kevyen liikenteen turvallisen ja jatkuvan pääverkoston luomiseen.

Kaavaehdotus oli yleisesti nähtävillä 27.1. . 27.2.2017 välisen ajan. Kaavaehdotuksesta saatiin 16 lausuntoa ja 10 mielipidettä. Tullessiin lausuntoihin ja mielipiteisiin on laadittu vastine, joka on tämän kaavaselostuksen liitteenä (*Liite 8*).

Kaavaan tehtiin lausuntojen ja muistutusten perusteella teknisiä tarkistuksia, jotka eivät aiheuttaneet oleellisia muutoksia kaavakartalle. Kaavaehdotusta ei ollut tarpeen asettaa uudelleen nähtäville (MRA 32 §).

6.4 Hyväksyminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 29.5.2017 § 46.

7 YLEISKAAVA JA SEN PERUSTELUT

7.1 Yleisperusteet

Osayleiskaavalla tarkennetaan rakenneyleiskaavatyössä määriteltyjä tavoitteita pyrkien mm. kaksoiskaupungin välialueen maankäytön tiivistämiseen ja eheyttämiseen. Pääpaino kohdistuu laajenemisen kohdealueisiin, uuden valtatie 4 linjauksen kaupungin maankäytölle tarjoamiin mahdollisuuksiin sekä viidelle strategiselle kehittämisalueelle määritellyille tavoitteille. Kaavalla osoitetaan uusia ja vaihtoehtoisia aluevarauksia asumista ja työpaikkatoimintaa varten. Alueet toteutetaan vanhentuneiden asemakaavojen uudistamisen ja uusien rakentamisalueiden osalta asemakaavoituksen kautta. Kaavassa alueet rajataan yleiskaavallisella tarkkuudella, rajaukset ja pinta-alat tarkentuvat asemakaavoituksessa mm. liikkennöintiin ja lähivirkistykseen tarvittavien alueiden osalta.

7.2 Kokonaisrakenne ja mitoitus

Osayleiskaava-alueen maankäyttö jakaantuu seuraavasti:

Asuminen (A, A-3, AK, AP, AP-1)	674 ha
Loma-asuminen (RA)	5 ha
Keskustatoiminnot (C)	36 ha
Palvelut (P, P-1, Pkm, PY)	96 ha
Elinkeinoelämä (T, TY, TY-1, TT)	418 ha
Erityisalueet ja liikenne (EH, EV, EMT, EN, ET, EJ, LS)	124 ha
Virkistys (VL, VU, VR)	685 ha
Maa- ja metsätalous (M, MT, MT-1, MT-2, MY)	504 ha
Suojelualueet (SL)	15 ha
Vesialueet (W)	773 ha
Liikennealueet (LS)	59 ha
YHTEENSÄ	3389 ha

Uusia aluevarauksia on osoitettu asumiselle, palveluille ja elinkeinoelämälle yli mitoitussellisen tarpeen, jotta voitaisiin varautua mahdollisiin laajojakin tilatarpeita edellyttävien toimintojen sijoittamiseen paikkakunnalle. Rakentamisalueiden toteuttaminen ja järjestys ratkaistaan hankekohtaisesti ja/tai kaupungin kaavoitusohjelmien ja kaavoituskatsauksien käsittelyjen yhteydessä. Osayleiskaavan tarkastelujakso ulottuu rakenneyleiskaavasta ja Suolahden osayleiskaavasta poiketen vuoteen 2030 saakka, eikä tavoitevuoteen mennessä todennäköisesti ole tarpeen toteuttaa kaikkia osayleiskaavassa rakentamiseen osoitettuja alueita.

7.3 Maankäyttö

7.3.1 Asuminen

Nykyiset asemakaavassa asumiseen osoitetut alueet huomioidaan osayleiskaavassa pääpiirteissään nykyisen kaavan mukaisina. Merkittävimmät täydennysrakentamiskohteet, jotka täsmentyvät asemakaavoituksen yhteydessä, ovat seuraavat:

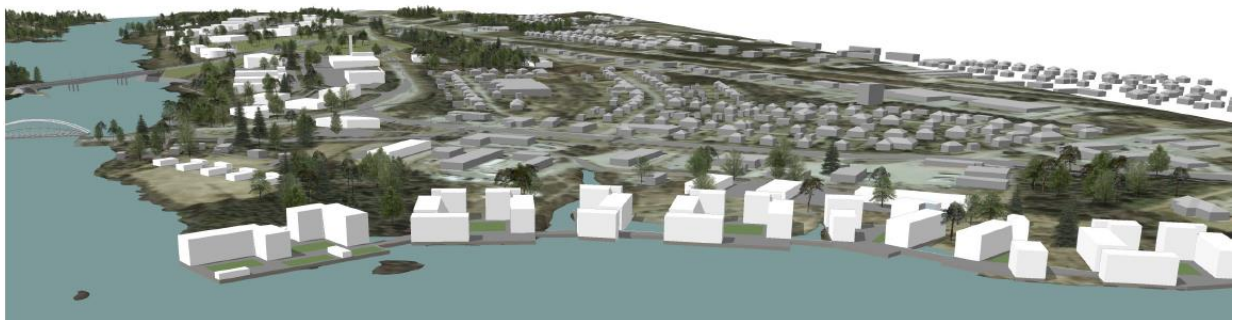
- Mörtinrannan alueen laajennus ja nykyisten tonttien muuttaminen omarantaisiksi
- Kirkkokadun ja sataman välinen alue
- Mäkikadun ja Mämmensalmentien risteyksen pohjoispuoli sekä Mämmensalmentien ja sataman välinen alue
- Päiväkunnaantien alueen laajennus
- teknisen varikon alueen muutos pientaloalueeksi

Keskeiset uudet pientalorakentamisen (AP) alueet suunnittelukaudella ovat:

- Ääneniemen koillisranta
- Akanniemi
- Myllyntaus
- Kotakennään länsiosa

Kylämäistä, tavanomaista väljempää asutusta (AP-1) on sijoitettu Kovalaan.

Asumisen reservialueita (res) on suunniteltu Mämmensalmelle, Niittuniemeen (Kotakennään luoteispuoli) sekä Laajalahden rantaan.

Laajalahden rannan APres . aluetta, jonka soveltuminen kerrostaloasumiseen selvitetään tarkemmassa suunnittelussa (Ote Kotakennään kehittämissuunnitelmasta, Ramboll)

A Asuntoalue

Alue on tarkoitettu ympärivuotiseen asumiseen. Rakennuspaikalle saa rakentaa yhden kaksiasuntoisen asuinrakennuksen, erillisen saunarakennuksen sekä talousrakennuksia siten, että rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 350 m². Talousrakennuksen yhteyteen saa rakentaa kerrosalaltaan enintään 40 m²:n asunnon. Maatilan talouskeskukseen yhteyteen sallitaan lisäksi maaseutuyrittämistä palvelevien rakennusten rakentaminen. Numero ja kolmioiden määrä osoittaa alueen rakennuspaikkojen enimmäismäärän.

Merkinnällä on osoitettu alueet, joilla yleiskaavaa käytetään rakennusluvan myöntämisen perusteella. Alueet sijaitsevat Viinamäen-Myllyrinteen alueella, Laajaniemessä, Niittuniemessä ja Kierälahdentien alueella.

A-3 Asuntoalue

Alue on tarkoitettu ympärivuotiseen asumiseen. Tontin rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 350 m². Alueen tonttijärjestelyistä tulee laatia yksityiskohtaisempi suunnitelma, joka tulee saattaa kaupungin hyväksyttäväksi. Kolmioiden määrä osoittaa alueen rakennuspaikkojen enimmäismäärän.

Merkinnällä on osoitettu rakentamisalue Myllyrinteen asuntoalueen vieressä. A-3 . alueelle voi myöntää rakennusluvan suoraan osayleiskaavaan perustuen, kun maanomistaja on laatinut alueen tonttijärjestelyistä tarkemman suunnitelman.

AP res Pientalovaltaisen asumisen reservialue.

Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

Merkinnällä on osoitettu asumisen reservialueet Mämmensalmella, Niittuniemessä ja Laajalahden rannalla. Laajalahden rannan +Pikku-Venetsian+ toteuttaminen edellyttää Kuhnamon vesialueen täyttämistä ja rakennusten paaluttamista. Alueen mahdollisen rakentamisen toteuttamisedellytykset selvitetään erikseen, missä yhteydessä ratkaistaan myös rakennusten talotyyppi (kerrostaloja?).

AP Pientalovaltainen asuinalue

Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

Merkinnällä on osoitettu pientalovaltaiset asuinalueet, jotka on asemakaavoitettu tai tarkoitus asemakaavoittaa.

Keskeiset uudet pientaloalueet (Ääneniemen koillisranta, Akanniemi, Myllyntaus ja Kotakennään länsiosa) sijoittuvat pääosiltaan kaupungin omistamalle maa-alueelle. Akanniemessä on myös yksityisten maanomistusta, joiden alueiden osalta asemakaavoituksen käynnistäminen edellyttää yhteistä näkemystä toteuttamisen aikataulusta ja maankäyttösovimusten laatimista.

Tärkeimpiä täydennysrakentamis- ja kaavamuutoskohteita edustavat:

- Mörtinrannan alueen laajennus ja nykyisten tonttien muuttaminen omarantaisiksi
- Kirkkokadun ja sataman välinen alue
- Mäkikadun ja Mämmensalmentien risteyksen pohjoispuoli sekä Mämmensalmentien ja sataman välinen alue
- Päiväkunnaantien alueen laajennus
- teknisen varikon alueen muutos pientaloalueeksi

AP-1 Pientalovaltainen asuinalue

Merkinnällä on osoitettu kylämäisen asutuksen alueet. Rakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 3 000 m². Mikäli alue liitetään kunnalliseen viemäriverkostoon, pinta-ala voi olla pienempi.

Merkinnällä on osoitettu pientalovaltaiset asuinalueet Kovalassa ja Pakokankaalla.

AK Kerrostalovaltainen asuinalue

Merkinnällä on osoitettu kerrostalovaltaiset asuinalueet pääosiltaan nykyisen asemakaavan mukaisesti keskustan tuntumassa sekä Kierälahdessa ja Ääneniemessä. Joitakin rakennettuja asemakaavan kerrostalotontteja sisältyy myös AP-alueisiin. Merkittävin muutos toteutumattomien kerrostaloalueiden osalta on Mämmensalmentien kaakkoispuolisen kerrostaloalueen muuttaminen pientaloalueeksi ja virkistyskäyttöön (AP ja VL) Markkamäen alla.

Pääosa Äänekosken kerrostalorakentamisesta suunnittelualueella sijoittuu keskustatoimintojen alueelle (C).

7.3.2 Palvelut ja keskustatoiminnot

Palveluja voi sijoittua tiiviinä osoitetun keskustatoimintojen alueen (C) lisäksi mm. nykyisen Kotakennäntien länsipäähän (P, P-1, Pkm) ja keskustatoimintojen alueen eteläpuolelle kaavoitetulle julkisten palvelujen alueelle (PY). Palveluille on varattu alueita myös paloaseman läheisyydestä sekä Akanniemen alueelle.

C Keskustatoimintojen alue.

Alue varataan palveluille, hallinnolle, kaupalle, ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille työpaikoille ja keskusta-asumiselle. Katuympäristön ja julkisen tilan suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan erityisesti huomioon kävely, pyöräily ja esteettömyys. Rakennetun ympäristön kaupunkikuvalliseen laatuun kiinnitetään erityistä huomiota. Alueella vähittäiskaupan yhteenlaskettu enimmäiskerrosala on 50 000 k-m².

Merkinnällä on osoitettu kaupungin ydinkeskustan alue, jolle sijoittuu jatkossa mm. pääosa kaupungin kerrostalorakentamisesta sekä monipuolisia palveluja.

P Kaupallisten palvelujen alue.

Alue varataan alueellisesti merkittäville kaupan palveluille. Ympäristön tulee olla viihtyisä, turvallinen ja esteettisesti laadukas autoilijan, pyöräilijän ja jalankulkijan näkökulmasta.

Merkinnällä on osoitettu alueet kaupungin pääasiallisen sisääntuloväylän Kotakennäntien varrella, Karhunlähteen ja keskustan välissä sekä Akanniemessä (entisen hotellin alue).

P-1 Kaupallisten palvelujen alue.

Alue varataan alueellisesti merkittäville kaupan palveluille. Alue on osa maakuntakaavan mukaista km-1 aluetta, jolla vähittäiskaupan yhteenlaskettu enimmäiskerrosala on 40 000 k-m². Ympäristön tulee olla viihtyisä, turvallinen ja esteettisesti laadukas autoilijan, pyöräilijän ja jalankulkijan näkökulmasta.

Pkm Kaupallisten palvelujen alue.

Alue varataan seudullisesti merkittäville kaupan palveluille (vähittäiskaupan suuryksikkö) sekä muille kaupan palveluille. Alue on osa maakuntakaavan mukaista km-1 aluetta, jolla vähittäiskaupan yhteenlaskettu enimmäiskerrosala on 40 000 k-m². Ympäristön tulee olla

viihtyisä, turvallinen ja esteettisesti laadukas autoilijan, pyöräilijän ja jalankulkijan näkökulmasta.

Merkinnällä on osoitettu myös vähittäiskaupan suuryksiköille soveltuvat alueet Kotakennäällä ja kaupungin pohjoisen sisääntuloväylän (Äänekoskentie) varrella.

Kotakennään Pkm . aluetta (Ote Kotakennään kehittämissuunnitelmasta, Ramboll).

PY Palvelujen ja hallinnon alue.

Alue varataan julkisille ja yksityisille palveluille ja hallinnolle. Ympäristön tulee olla viihtyisä, turvallinen ja esteettisesti laadukas autoilijan, pyöräilijän ja jalankulkijan näkökulmasta.

Merkinnällä on osoitettu nykyisten julkisen rakentamisen käytössä olevien alueiden (terveyskeskus-POKE, Keskuskoulu-liikuntatalo, kirkko, päiväkodit ym.) lisäksi uusia alueita Palomäelle ja Akanniemeen. Osayleiskaavamerkintä mahdollistaa PY-alueiden käytön myös yksityisen yrittäjän toimesta. Alueiden tarkempi käyttötarkoitus selvitetään asemakaavoituksen yhteydessä.

7.3.3 Elinkeinoelämän alueet

Elinkeinoelämän alueet (T, TY, TT) sijoittuvat liikenteellisesti edullisille alueille. Uusia kaavavaroituksia on erityisesti valtatie 4 varrella ja perinteisen suurteollisuuden alueen läheisyydessä Äänekosken ja Suolahden taajamien välimaastossa.

T Elinkeinoelämän alue

Alue varataan yrityksille ja työpaikoille.

Merkinnällä on osoitettu voimassa olevan asemakaavan teollisuus- ja varastoalueina Koukkuniemi, Piilolanniemi, Äänekoskentien ja rautatien välinen alue keskustan itäpuolella sekä Rotkola. Uusia aluevarauksia on kaavoitettu valtatie 4 länsipuolelle (Kotakennään alue ja Koukkuniemen alueen laajennus Järvenpääntielle saakka) sekä Äänekoskentien koillispuolelle metsäteollisuusalueen kohdalla.

TY Elinkeinoelämän alue.

Alue varataan yrityksille ja työpaikoille. Toiminnan laatuun ja rakennetun ympäristön kaupunkikuvalliseen ilmeeseen kiinnitetään läheisen asutuksen ja/tai valtatie varren sijainnista johtuen erityistä huomiota.

Merkinnällä on osoitettu elinkeinoelämän alueet, joiden toiminnan laatuun ja rakennetun ympäristön kaupunkikuvalliseen ilmeeseen tulee kiinnittää huomiota. Olemassa olevat kohteet sijoittuvat asutuksen läheisyyteen (Piilolan klubi, Teollisuuskatu, Yrittäjänkatu). Uusia asutuksen ja/tai liikenneväylien läheisyyteen sijoittuvia alueita on kaavoitettu valtatie 4 uusien eritasoliittymien tuntumaan Kotakennäälle ja Akanniemeen sekä taajaman eteläpuolella VT4:n rinnakkaistien varrelle (Myllyntaus, Viinamäki).

TY-1 Elinkeinoelämän alue.

Alue varataan yrityksille ja työpaikoille. Alue on osa maakuntakaavan mukaista km-1 aluetta, jolla vähittäiskaupan yhteenlaskettu enimmäiskerrosala on 40 000 k-m². Toiminnan laatuun ja rakennetun ympäristön kaupunkikuvalliseen ilmeeseen kiinnitetään läheisen asutuksen ja/tai valtatie varren sijainnista johtuen erityistä huomiota.

TT Elinkeinoelämän alue.

Alue varataan suurteollisuudelle ja siihen liittyville toiminnoille.

Merkinnällä on osoitettu metsäteollisuuden keskeinen toiminta-alue lähialueineen, jolla sijaitsee mm. CP Kelco Oy:n ja Metsä Fibre Oy:n tuotantolaitokset. Kaavavaraus luo edellytykset nykyisen toiminta-alueen laajentamiselle Suolahden suuntaan. Kaupunginvaltuuston 14.12.2009 hyväksymässä lainvoimaisessa Suolahti 2020 osayleiskaavassa tämän kaavan TT-alueeksi merkitty alue liittyy myös Suolahden kaavassa työpaikkarakentamiseen osoitettuun alueeseen.

TT - merkintään sisältyy seuraava kohdemerkintä ja osa-aluemerkintä:

T/kem Suuronnettomuusvaarallinen laitos.

Teollisuus- ja varastoalue, jolla on merkittävä, vaarallisia kemikaaleja valmistava tai varastoiva laitos (Seveso direktiivi III).

Suuronnettomuusvaarallisen laitoksen konsultointivyöhyke

Suunniteltaessa riskille alttiiden toimintojen sijoittamista konsultointivyöhykkeelle tulee palo- ja pelastusviranomaiselle sekä tarvittaessa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (TUKES) varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Konsultointivyöhykkeen etäisyys laitoksesta on 1 km (CP Kelco Oy) ja 1,5 km (Metsä Fibre Oy).

7.3.4 Virkistys

Kaavassa on osoitettu mm. keskeiset virkistysalueet (VR, VL) sekä kevyen liikenteen yhteydet ja ulkoilureitit. Käytössä olevat urheilu- ja virkistyspalvelualueet on kaavassa huomioitu. Virkistyskohteet (leikkikentät yms.) ja uimaranta-alueet on osoitettu likimääräisen sijaintipaikan osoittavilla symboleilla. Yleiskaavan mittakaavasta johtuen ei kaikkia asema-kaavassa osoitettuja lähivirkistysalueita ja leikkikenttiä ole tarkoituksenmukaista osoittaa.

VL Lähivirkistysalueet.

Merkinnällä on osoitettu asuntoalueiden ja rantojen keskeiset lähivirkistysalueet ja laajempaa kokonaisuutena Äänejärven ja Kovalan välinen metsäalue.

VU Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue.

Merkinnällä on osoitettu Liikuntapuiston alue sekä Äänemäen laskettelurinteen alue.

VR Retkeily- ja ulkoilualue.

Merkinnällä on osoitettu Tärttämäen ulkoilualue sekä Kovalanniemi.

Virkistyskohde - merkinnällä on osoitettu asuntoaluekohtaisesti keskeiset perhepuistoina, leikkikenttinä tms. kehitettävät kohteet seuraavasti:

- Ääneniemi 3 kpl (Mörtinpuisto sekä uusina Äänejärvi ja Suomenniemenselkä)
- Keskusta 2 kpl (Rantapuisto ja uutena nykyinen tori)
- Pukkämäki (Pukinpuisto)
- Laajalahti
- Huuhan perhepuisto
- Mustaniemi
- Markkamäki
- Mämmensalmi 2 kpl (Mämmensalmi III ja Paulapolku)
- Likolahti
- Kuskallio
- Akanniemi 2 kpl (nykyinen leikkipuisto ja uutena uusi asuntoalue)

7.3.5 Loma-asuminen

Osayleiskaavassa on osoitettu Keiteleen rannalla Laajaniemessä olemassa olevat lomarakennuspaikat, joille rakennusluvut voidaan jatkossa myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella. Alueen mitoitus perustuu Äänekosken kaupungin rantayleiskaavoissa käytettyihin perusteisiin (ks. kohta 8).

RA Loma-asuntoalue

Alue on tarkoitettu loma-asuntojen rakentamiseen. Tontin rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 250 m². Luku merkinnän alapuolella osoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän alueella.

7.3.6 Liikenne

Valtatie 4 parannetaan kaksiajorataiseksi, nelikaistaiseksi moottoritieksi. Valtatien 4 uusi linjaus noudattelee nykyistä linjausta suunnittelualueen alkupäässä ennen kuin uusi linjaus erkaneu uuteen maastokäytävään Tärttävuoren kohdalla. Valtatie 4 on merkitty moottoritietasoiseksi koko suunnittelualueen osalta.

Valtatien 4 kaikki nykyiset tasoliittymät suunnittelualueella poistetaan tiesuunnitelmien mukaisesti ja ne korvataan Äänekosken ja Akanniemen eritasoliittymillä. Nykyiset Kierälahden tasoliittymä ja Äänekosken pohjoinen (Äänekoskentien / Televankadun) eritasoliittymä lakkaavat.

Valtatien 4 rinnakkaistiestö kulkee valtatie itäpuolella yhtyen Kierälahden kaupunginosan kohdalla nykyiseen nelostiehen. Pohjoisen suuntaan rinnakkaistielle on tiesuunnitelmassa piilovaraus Äänekosken eritasoliittymän itäpuolella. Vastaava tien rakentamismahdollisuus on säilytetty myös osayleiskaavassa, vaikka tielinjausta ei ole kaavakartalla osoitettukaan.

Nykyiset laiva- ja venereitit on huomioitu kaavassa ja osoitettu omilla merkinnöillään.

Kaavassa osoitetaan myös pyöräilyn pääväylät sekä kehitettävät kevyen liikenteen väylät, jotka yhdistävät kehittämisalueiksi kaavoitettuja viittä aluetta.

Melualueita ei kaavakartalle ole osoitettu. Yleismääräyksissä todetaan, että rautatien, valtatie ja muiden yleisten teiden mahdolliset melu- ja värinä Haitat on otettava huomioon asemakaavoja laadittaessa ja liikenneväylien parantamistoimia suunniteltaessa.

LS Satama-alue.

Satama-alueina on osoitettu käytössä olevat Äänekosken satama sekä Kuhnamon satama. Pienimuotoisempia venevalkamia on osoitettu eri puolille kaava-alueita kahdeksan kappaletta.

7.3.7 Erityisalueet

Käytössä olevat erityisalueet, kuten jätevedenpuhdistamo sekä muuntamo-, masto- sekä hautausmaa-alueet on merkitty kaavaan. Melualueelle sijoittuvat viheralueet osoitetaan suojavaieralueiksi.

ET Yhdyskuntateknisen huollon alue

Merkinnällä on osoitettu Tärttävuoressa sijaitseva masto.

EN Energiahuollon alue

EJ Jätteenkäsittelyalue

Merkinnällä on osoitettu Teräväniemen jätteenkäsittelyalue voimassa olevan asemakaavan mukaisesti, vaihtoehtoinen käyttötarkoitusmerkintä alueella on yhdyskuntatekninen huolto.

EV Suojavaieralue

EH Hautausmaa-alue

Merkinnällä on osoitettu Äänekosken kirkon hautausmaa.

7.3.8 Kulttuuriympäristö ja luonnonympäristö

SL Luonnonsuojelualue

Merkinnällä on osoitettu Pohjoislahden luonnonsuojelualue.

=====
 (1)
 =====
 Maisemallisesti arvokas alue.

Suluissa oleva numero viittaa kaavaselostuksen kohdeluetteloon.

Merkinnällä on osoitettu:

1. Kovalanniemi
2. Kusikallio
3. Tärttämäki

sk-1 Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

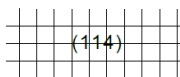
Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti merkittävä Markkamäen omakotialue.

Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä Markkamäen omakotialue (RKY 2009).

SR Suojeltava rakennus tai rakennettu ympäristö

Kohteiden numerointi viittaa kaavakarttaan ja rakennusinventointiin. Arvoluokat ovat maakunnallisesti arvokas (M) ja paikallisesti arvokas (P).

- 153. Hiskinmökki (P)
- 154. Kovala (M)
- 158. Ruokolahti (M)
- 163. Äänekosken rautatieasema (P)
- 165. Sahan konehuone (P)
- 193. Ala-Keiteleen musiikkiopiston talo (P)
- 196. Rautatienkatu 11 (P)
- 199. Hotelli Hirvi (P)
- 202. Kauppakatu 1 (P)
- 205. Kuntala (P)
- 208. Keskuskoulun kivikoulu (P)
- 211. Kuhnamon sauna (P)
- 217. Kaupungintalo ja kirjasto (P)
- 220. Piilolan klubi (P)
- 221. Piilolankadun päiväkoti (P)
- 224. Ritasten talot (P)
- 225. Sairaalan viereinen rakennus (P)
- 226. Sataman entinen paja (P)
- 228. Taidemuseo (M)
- 231. Vanha Sairaala (M)
- 232. Äänekosken kirkko (P)
- 236. Hallintokonttori (M)
- 240. Tehtaan paloasema (P)
- 241. Tehdasmuseo (M)
- 400. Painotalo (M)

Kaupunkikuvallisesti arvokas alue / Arvokas rakennettu ympäristö.

Asemakaavaa laadittaessa ja alueen maankäyttöä suunniteltaessa on varmistettava kaupunkikuvallisten ja historiallisten arvojen ja suojeltavien rakennusten säilyminen. Uudis- ja korjausrakentaminen tulee sopeuttaa omaleimaisen ja rakennusperiteeltään arvokkaan alueen rakennusperinteeseen. Rakennuksia ei saa purkaa ilman rakennusviranomaisen hyväksymää pakottavaa syytä. Ennen rakentamista ja sen ympäristöä merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen.

Mahdolliset yksittäiset suojeltavat rakennukset on merkitty SR-merkinnällä. Ruuturasterin alla olevia yksittäisiä rakennuksia ei ole esitetty suojelukohteiksi merkinnän kuvatussa lähinnä arvokkaita aluekokonaisuuksia. Aluekokonaisuuksiin kuuluvien rakennusten suojelu selvitetään asemakaavoituksen yhteydessä.

Kohteiden numerointi viittaa kaavakarttaan ja rakennusinventointiin. Arvoluokat ovat maakunnallisesti arvokas (M) ja paikallisesti arvokas (P).

114.	Viinämäki (M)
151.	Ahola (P)
156.	Pakokangas (P)
158.	Ruokolahti (M)
161.	Rauhanranta, entinen pappila (P)
164.	Äänemäen toimihenkilöasunnot (P)
212.	Laajalahden alue (P)
213.	Laajaniemi (P)
214.	Lönnrotinkadun kerrostalot (P)
218,219, 222	Piilolanniemen alue (P)
223.	Pukkimäen asuntoalue.(M)

Edellä mainittujen lisäksi rasterimerkinnällä on osoitettu museon inventointiin kuulumattomat alueet, joille on tyypillistä varsin yhtenäinen 1940 . 50 . lukujen rakennustapa: Markkamäki (myös 1960-70 . lukujen yhtenäistä tyyliä) , Koulunmäki, Haaparinne ja Kieränlahti.

SM Muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäänös

Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty muinaismuistolain nojalla. Kohdetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on kuultava Museovirastoa. Numero merkinnän alapuolella viittaa kaavaselostuksen kohdeluetteloon.

Kohteina on osoitettu maakuntakaavan numeroinnin mukaisesti:

680.	Niiranhiekkä
674.	Kovalanniemi

luo luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue

Merkinnällä on osoitettu luontoselvityksessä (Äänekosken ja Suolahden taajamien laajenusalueiden luontoselvitys 2006) esiintulleita kohteita. Kohteet ovat paikallisesti arvokkaita.

1. Tallahden rantaluhta ja korpea
2. Tallahden kuusilehto
3. Hernevalkaman lehto
4. Harjuntauksen suot ja lehto

5. Niiranhiekkä
6. Kovalanniemi
7. Mämmensalmen lehdot
9. Mustaniemi
10. Kuskallion kalliometsä ja lehto
11. Pankkisalmen lehto
12. Pohjoislahden lehdot
13. Tärtänlahti
14. Laajalahden rantalehto
15. Mämmensalmi-Mustaniemi
16. Mäkikadun risteuksen itäpuoli
17. Kierälahti-Pohjoislahti
18. Erkon lähde- ja purolehto
19. Koillisrannan lehto
20. Koillisrannan rantamännyt

luo-1 luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.

Alue, jonka puusto tulee säilyttää tai hoitaa niin, että liito-oravan pesimäpuut ja niitä suojaavat puut sekä ravinnonhankinnan kannalta riittävä puusto säilytetään.

Merkinnällä on osoitettu kymmenkunta liito-oravan elinpiiriä eri puolilta kaava-aluetta.

ge Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma.

Merkinnällä on osoitettu Tärttävuoren valtakunnallisesti arvokas kallioalue.

pv Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue.

Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa maaperän eikä pohjaveden pilaantumista (ympäristönsuojelulaki 7 § ja 8 §) tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja.

Merkinnällä on osoitettu Kovalanniemen ja Valionrannan vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavesialueet.

7.3.9 Maa- ja metsätalous

M Maa- ja metsätalousvaltainen alue.

Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä haja-asutusluontoinen rakentaminen.

Maa ja metsätalousalueina on osoitettu metsäalueet sekä pienemmät peltoalueet kaava-alueen reunaosissa (Tärttävuoren länsipuoli, Koukkuniemen luoteispuoli ja Kovalanniemen-Rotkolan välinen alue).

MT Maatalousalue.

Alueella on sallittu vain maatalouteen liittyvä rakentaminen.

Maatalousalueina on osoitettu avoimet peltoalueet kaava-alueen eteläosassa sekä Kovalanniemessä.

MT-1 Maatalousalue.

Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Rakennusoikeus on maanomistajakohtaisesti siirretty A- ja RA- alueille tai merkitty korvattavaksi ao. tilan kohdalle. Ranta- metsien käsittelyssä tulee noudattaa kulloinkin voimassa olevia valtakunnallisia ranta-alueita koskevia metsänhoitosuosituksia.

MA Maisemallisesti arvokas peltoalue.

Alueiden säilyminen avoimina ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Alueelle laaditun maisemaselvityksen suositukset tulee ottaa alueen suunnittelussa huomioon. Maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettun ranta-alueen rakennusoikeus on maanomistajakohtaisesti siirretty RA- tai A-alueille tai s- merkinnällä osoitettuihin kohtiin.

Merkinnällä on osoitettu Viinamäen kulttuurimaisema, jolle on leimallista avara perinteisen maatalouden harjoittamisen muovaama peltomaisema.

MY Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja

Merkinnällä on osoitettu Pohjoislahden ja valtatie 4 tuntumassa sijaitseva alue Kannelsuon itäpuolella. Alueilla sijaitsee luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita mm. liito-oravien kannalta.

7.3.10 Vesialueet

W Vesialue

Vesialueina on osoitettu osia järvistä *Kuhnamo, Keitele, Niinivesi* sekä *Äänejärvi*.

7.3.11 Muut kaavamerkinnot ja E-määräykset

YK Alueen osa, jolla yleiskaavaa käytetään rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 72 § 1 ja 2 momentti sekä MRL 44 §). MT-1-, MA- ja APres- alueilla on rakennusoikeus maanomistajakohtaisesti siirretty RA-, A- tai A-3 . alueille sekä s-kohteisiin.

ke Kehittämialue

Kaavakarttaan on osoitettu viisi strategiatyypistä kehittämialuetta, joille on määritelty varsinaisia käyttötarkoituserkinnojä täydentävä kehittämissio. Alueet on liitetty toisiinsa merkinnällä «Kehitettävä kevyen liikenteen väylä», joka voi olla ulkoilureitti, puistokäytävä tai katuverkossa kulkeva kevyen liikenteen reitti.

1. YDINKESKUSTA

Aluetta kehitetään monipuolisena työpaikkojen ja palvelujen sekä asumisen vyöhykkeenä. Turvataan päivittäistavarakaupan toimintaedellytykset ja kehitetään keskustahakuisen erikoistavarakaupan sekä kaupallisten palveluiden sijoittumisedellytykset. Katuympäristön ja julkisen tilan suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan erityisesti huomioon kävely, pyöräily ja esteettömyys.

Alueelle suunnitellaan ja toteutetaan tehokas kaupunkirakenne, laadukas kaupunkiympäristö sekä turvalliset ja sujuvat kävely- ja pyöräily-yhteydet. Keskustan vetovoimaisuutta lisätään kiinnostavilla uudisrakennuksilla sekä julkisia katu- ja aukiotiloja kehittämällä. Yksityiskohtaisemmissa suunnitelmissa rakentamisen laatuun kiinnitetään erityistä huomiota.

2. ÄÄNEJÄRVI

Aluetta kehitetään monipuolisena ja ympärivuotisena virkistyspalveluiden, kulttuurin, matkailun ja vapaa-ajan alueena. Alueelle suunnitellaan ja toteutetaan eri väestöryhmille soveltuva kaupunkipuisto, jossa erityistä huomiota kiinnitetään monipuolisten liikunta- ja kulttuuripalvelujen sekä laadukkaan rakennetun puiston toteuttamiseen.

Alue kytetään tiiviiksi, toiminnalliseksi osaksi kaupungin ydinkeskustaa. Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan erityisesti huomioon kävely, pyöräily ja esteettömyys.

3. LIIKUNTAPUISTO

Aluetta kehitetään monipuolisena ja ympärivuotisena urheilu- ja virkistyspalveluiden sekä vapaa-ajan alueena. Alueelle suunnitellaan ja toteutetaan eri väestöryhmille soveltuva liikuntapuisto, jossa erityistä huomiota kiinnitetään monipuolisten urheilu- ja virkistyspalveluiden sekä ulkoilupuiston toteuttamiseen.

Alue kytetään tiiviiksi osaksi kaupunkirakennetta ja viheralueiden verkostoa sekä muita kehittämisalueita. Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon erilaiset liikunta- ja urheilumuodot.

4. KOTAKENNÄS

Aluetta kehitetään seudullisesti merkittävänä, liikenteellisenä solmukohtana, helposti saatavattavana kaupan ja palveluiden alueena. Alue suunnitellaan ja toteutetaan pääosin tilaavievän kaupan toiminnoille, liikenneasemapalveluille sekä raskaanliikenteen ja logistiikan palveluille soveltuviksi. Matkailu- ja vapaa-ajan palveluiden kehittämisessä hyödynnetään alueen monipuolinen luonto- ja rantaympäristö. Alueen länsiosaan suunnitellaan rantaan tukeutuvaa laadukasta asumista.

Alueelle suunnitellaan ja toteutetaan tehokas kaupunkirakenne, laadukas kaupunkiympäristö sekä turvalliset ja sujuvat kävely- ja pyöräily-yhteydet. Kaupunkiin johtavan sisääntuloväylän (Kotakennäntie) katu ympäristö suunnitellaan ja toteutetaan turvalliseksi, viihtyisäksi ja vetovoimaiseksi. Koko alueen ja katu ympäristön suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan erityisesti huomioon kävely- ja pyöräily-yhteydet sekä laadukas viherympäristö.

5. TÄRTTÄMÄKI

Aluetta kehitetään paikallisesti merkittävänä retkeily- ja ulkoilualueena. Alueelle suunnitellaan ja toteutetaan luontoretkeilyä palveleva ulkoilupuisto, jonne rakennetaan monipuolinen opastettu ulkoilureitistö sekä siihen liittyviä rakennelmia, kuten laavuja ja taukopaikkoja. Suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana pidetään alueen geologisten, maisemallisten ja luonnontie-teellisten arvojen säilymistä.

Alue kytetään tiiviiksi osaksi kaupunkirakennetta ja viheralueiden verkostoa sekä muita kehittämisalueita. Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan erityisesti huomioon kävely, patikointi ja pyöräily.

7.3.12 Yleiskaavamääräykset

Osayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteisena (MRL 42 §).

Yleiskaavaa käytetään rakennusluvan perusteena maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla ranta-alueella YK-merkinnällä rajatuilla alueilla Viinamäessä, Laajaniemessä ja Niittuniemessä.

Kahdella ns. kuivan maan alueella (Kierälahdentie ja Myllyrinne) osayleiskaavan mukaisen enintään kaksiasuntoisen asuinrakennuksen rakennuslupa voidaan myöntää suoraan yleiskaavan perusteella A- ja A-3 . alueilla (MRL 44 §).

Näiden alueiden osalta kaavan käyttöä rakennusluvan perusteena on selvitetty kohdassa 8.

Koko yleiskaava-alue on maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n 3 momentin tarkoittamaa suunnittelutarvealuetta, jolloin esimerkiksi M-alueille rakentamisen edellytykset tutkitaan suunnittelutarvemenettelyn yhteydessä.

Rakennusjärjestyksen mukaisesti on yleismääräyksiin määritelty vesialueiden vaikutusalueella olevien rakennuspaikkojen rakentamiskorkeus.

Rakennuksen alimman lattiatason tulee olla 1 m ylävesirajaa korkeammalla. Keitele-järvellä alin lattiataso on +100.90 N60.

Rautatien, valtatie ja muiden yleisten teiden mahdolliset melu- ja värinähaitat on otettava huomioon asemakaavoja laadittaessa ja liikenneväylien parantamistoimia suunniteltaessa.

8 KAAVAN KÄYTTÖ RAKENNUSLUVAN PERUSTEENA

Tätä osayleiskaavaa voidaan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena kolmella asemakaavoitetun alueen ulkopuolisella ranta-alueella ja kahdella ns. kuivan maan alueella:

- Viinämäki (*Niinivesi*)
- Laajaniemi (*Keitele*)
- Niittuniemi (*Kuhnamo*)
- Kierälahdentie (ns. kuivan maan alue)
- Myllyrinne (ns. kuivan maan alue)

Mitoitusperusteet ilmenevät kohdasta 8.1 ja YK . merkinnällä osoitetut alueet on esitelty kohdassa 8.2.

YK . merkinnällä on osoitettu em. ranta-alueet, joilla osayleiskaava on maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti ohjeena myönnettäessä rakennuslupaa. YK . merkinnällä on osoitettu myös maankäyttö- ja rakennuslain 44 §:n mukaiset alueet, joilla enintään kaksiasuntoisen asuinrakennuksen rakennuslupa voidaan myöntää suoraan yleiskaavan perusteella A- ja A-3 . alueilla.

Muutoin koko osayleiskaavan suunnittelualue on maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n 3 momentin tarkoittamaa suunnittelutarvealuetta, jolloin rakentaminen asemakaava-alueen ulkopuolelle edellyttää suunnittelutarvepäätöstä.

8.1 Mitoitusperusteet

Ranta-alueen mitoitus

Ranta-alueiden mitoituksessa kaavassa on käytetty soveltuvin osin 18.12.2006 hyväksytyyn Äänekosken rantayleiskaavan mitoitusperiaatteita. Äänekoski 2030 osayleiskaavassa on käytetty mitoituslukua 6.

Ranta-alue on rannan osa, jolla rannassa oleva tai rantaan tukeutuva asutus vaatii järjestämistä. Se ulottuu rantaviivasta sisämaahan päin niin pitkälle kuin asutus vaikuttaa vesis-

töön. Äänekosken rantayleiskaavoissa ranta-alueen leveydeksi on määritelty yleisesti käytössä olevan tavan mukaisesti 150-200 metriä. Yksittäistapauksessa leveys riippuu maisemasta ja muista olosuhteista.

- Mitoitusnormina rakennuspaikkojen lukumäärää laskettaessa käytetään pääsääntöisesti $\text{rakennuspaikkojen lukumäärä} / \text{muunnettu rantakilometri}$. Muunnettu rantaviiva lasketaan kartalta rantaviivan pienmuodot yleistäen. Alle 50 metrin kapeikkojen (saaret, salmet, lahdet, niemet, kannakset) sekä rakennuskelvottomien suorantojen, merkittävien teiden eristämien rantojen yms. kohteiden rantaviivaa ei lasketa. 50-100 metrin kapeikkojen rantaviivasta otetaan huomioon 50 %. Saarissa mitoitus voi perustua $\text{maapinta-ala ha} / \text{rakennuspaikka}$ ja pienten lampien rannoilla $\text{vesipinta-ala ha} / \text{rakennuspaikka}$.
- Mitoitusperiaatteena Äänekosken alueen osayleiskaavoissa on käytetty mannerrannalla 4-6 rakennuspaikkaa/ rantakilometri. Äänekoski 2030 osayleiskaavan ranta-alueella on mitoitus toteutettu 6 rakennuspaikkaa / rantakilometrin mitoituksella.
- Rantaviiva lasketaan muunnettuna paitsi jokirannoilla, joiden mitoitus perustuu rantojen erityisluonteesta johtuen todellisen rantaviivan pituuteen. Laskentamalli pyrkii ottamaan huomioon vastarannan ja luontotekijöiden rakentamistoiminnalle aiheuttamat rajoitukset kapeiden saarten, salmien, lahtien, niemien ja kannasten kohdalla.
- Käytetyksi rakennusoikeudeksi lasketaan rakennuslain voimaantulon 1.7.1959 jälkeen tilasta erotetut rantarakentamisaikat, tilan ranta-alueelle myönnetty rakennusluvut sekä tilaan kuuluvat rannalla sijaitsevat loma-asunnot ja ympärivuotiset asunnot.
- Samalle maanomistajalle kuuluvia alueita käsitellään yhtenä yksikkönä, jota rakennusoikeuslaskelma koskee. Maanomistusyksikön sisällä rakennuspaikkojen sijoittamista ei ole sidottu kiinteistöyksiköihin: samalle maanomistajalle kuuluvilla alueilla rakennusoikeutta voidaan siirtää alueelta toiselle.
- Vahvistetut rakennetut rantakaavat otetaan sellaisenaan huomioon. Pääosin rakentamattomia rantakaavoja voidaan tiivistää, mikäli rakennusoikeuden siirtomenettely on esim. luonto- ja maisematekijöiden kannalta tarkoituksenmukaista.
- Mitoituslaskelmalla ei ole vaikutusta olemassa olevien laillisesti rakennettujen rakennusten laajentamiseen, peruskorjaamiseen ja uudelleenrakentamiseen.
- Rakennusoikeuden määrä ranta-alueen rakennuspaikalla riippuu rakennusjärjestyksen mukaan rakennusten etäisyydestä rantaviivaan:
  - 30 - 60 metrin etäisyydelle rantaviivasta saa rakentaa enintään 80 k-m²:n asuinrakennuksen ja talousrakennuksia siten, että rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 250 m² (loma-asunnot) tai 350 m² (ympäri vuotinen asuminen). Yksi kerrosalaltaan enintään 25 m²:n talousrakennus voi sijaita vähintään 15 metrin etäisyydellä rantaviivasta.
  - Kerrosalaltaan yli 80 m²:n asuinrakennukset ja talousrakennukset tulee sijoittaa yli 60 metrin etäisyydelle rantaviivasta. Rakennuspaikan pinta-alasta saa käyttää rakentamiseen yhteensä enintään 10 %.

Kuivan maan mitoitus

Ns. kuivan maan rakennusoikeus määritellään Äänekosken kyläalueiden osayleiskaavoissa käytetyn mitoituksen mukaisesti.

- Rakennusoikeustarkastelun lähtökohtana pidetään kiinteistötietojärjestelmän mukaista tilarakennetta 1.10.2008 tilanteen mukaisena. Pinta-alaperusteista mitoitusta sovelletaan ns. emätiloihin sekä vähintään 1,5 hehtaarin suuruisiin rakennettuihin ja

rakentamattomiin lohkotiloihin. Alle 1,5 hehtaarin rakennetuille tiloille voidaan muodostaa uusia rakennuspaikkoja erityisestä syystä, kuten esimerkiksi rakentaminen sijoittuu tiiviisti nykyiseen kylärakenteeseen ja edullisesti olemassa olevaan tie- ja vesihuoltoverkkoon nähden, peitteinen maasto.

- Käytettynä rakennusoikeutena otetaan pääsäännön mukaan huomioon tilalle myönnetty asuinrakennusten rakennusluvut sekä tilasta 1.1.1990 jälkeen lohkotut asuinrakennusten rakennuspaikat.
- Mitoittavaan pinta-alaan ei huomioida 150 - 200 metriä leveää ranta-aluetta eikä saaria, joiden rakennusoikeus on otettu huomioon rantayleiskaavan yhteydessä.
- Mitoituspinta-aloihin ei huomioida soistuneita alueita eikä vastaavia rakentamiseen soveltumattomia alueita, peltojen pinta-alasta otetaan huomioon korkeintaan puolet.
- Tiloille osoitettavien rakennuspaikkojen määrässä huomioidaan lisäksi tilan sijainti kylärakenteessa, sijainti vesihuollon ja tiestön suhteen sekä luonnonympäristön ja maiseman olosuhteet.
- Pinta-alaperusteisesta mitoituksista voidaan poiketa erityisessä tapauksessa kohtuullisuussyistä.

Edellä mainitut suunnitteluperusteet huomioiden määräytyy ei-omarantaisten tilojen rakennusoikeus tilojen pinta-alan perusteella seuraavan taulukon mukaisesti:

TILAN PINTA-ALA	TONTTIEN ENIMMÄISMÄÄRÄ
0,2 . 1,5 ha	1
1,5 . 4	1 . 2
4 . 8	2 . 3
8 . 12	3 . 4
12 . 15	4 . 5
15 . 20	5 . 6
20 . 30	6 . 8
30 . 40	8 . 10
40 . 60	10 . 15
yli 80	max. 20

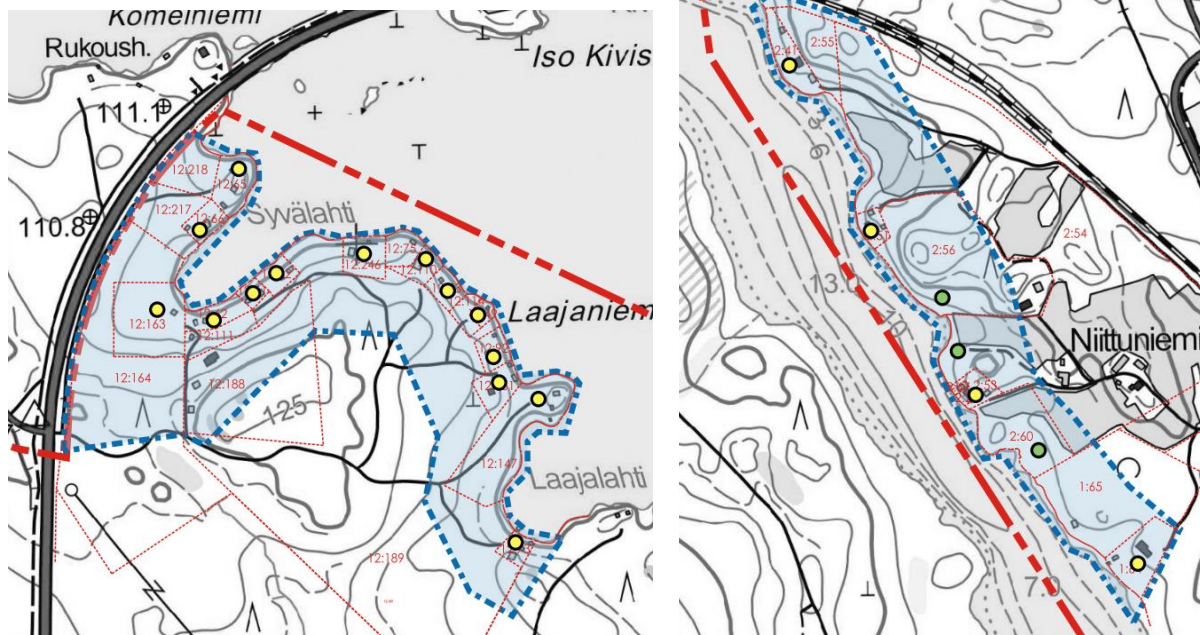
8.2 Rakennuspaikat

Ranta-alueen mitoitus laadittiin kahdelle alueelle, joilla ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa tai asemakaavaa: Laajaniemen alueelle Keitelelen rannalla ja Niittuniemen alueelle Kuhnamon rannalla. Viinämäen alueelle Niiniveden rannalla osoitettiin voimassa olevan Äänekosken rantaosayleiskaavan mukaiset rakennuspaikat sekä uusi saunan rakennuspaikka Kaakkolammen rantaan.

Laajaniemen mitoituksen perusteella ei tiheästi rakennetulle alueelle ole osoitettu uusia rakennuspaikkoja vaan kaavassa kaikki olemassa olevat kohteet on osoitettu rakennettuina rakennuspaikkoina (RA tai A).

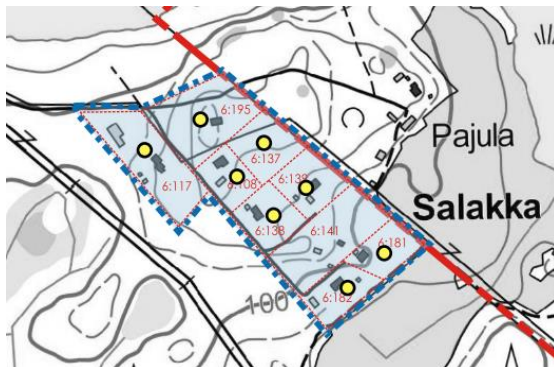
Niittuniemen ranta-alueelle on kaavassa osoitettu olemassa olevat neljä rakennuspaikkaa sekä kolme uutta pysyvän asumisen rakennuspaikkaa. Kaikki rakennuspaikat on kaavoitettu ympärivuotisen asumisen kohteiksi, koska tontit liittyvät tulevaisuudessa mahdollisesti asemakaavoitettavaan asumisen reservialueeseen.

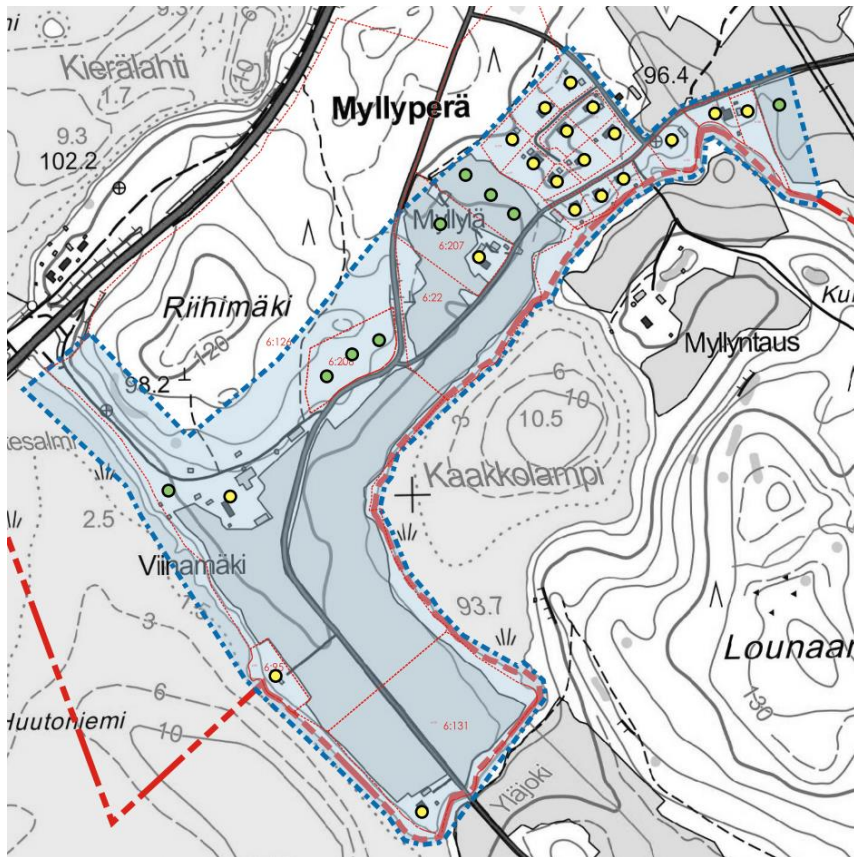

Vasemmalla Laajaniemen alueen rakennuspaikat ja oikealla Niittuniemen rakennuspaikat.

Ns. kuivan maan mitoitus on laadittu Kierälahdentien ja Myllyrinteen alueille. Kierälahdentien alueelle ei kaavassa voida osoittaa mitoituksen perusteella uusia rakennuspaikkoja. Sen sijaan Myllyrinteen osayleiskaava-alueen lounaispuolelle on mahdollista sijoittaa uutta rakentamista (nykyisen asuinrakennuksen lisäksi neljä tonttia). Kaavassa on osoitettu myös Myllyrinteen osayleiskaavan (hyväksytty v. 2000) mukaiset rakennuspaikat. Voimassa olevan osayleiskaavan mukaisia rakennuspaikkoja ei ole muodostettu pinta-alan mukaiseen laskentaan perustuen vaan ne perustuvat Myllyrinteen osayleiskaavaratkaisuun.

Yläkuvassa Salakan alueen kuivan maan mitoitettut rakennuspaikat ja alakuvassa Viinamäen alueelle laaditun mitoituksen osoittamat rakennuspaikat.

9 YLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää kaavan perustuvan riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin ja toteutumisen ympäristövaikutusten selvittämistä. Seuraavassa arvioidaan kaavaratkaisun sisällön vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä mm. ympäristöön ja maisemaan sekä kaavan yhdyskuntataloudellisia, liikenteellisiä ja sosiaalisia vaikutuksia.

9.1 Luonnonympäristö

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet on osoitettu kaavassa luomerkinnöillä. Arvokkaat kohteet sijaitsevat pääosin metsä- ja virkistysalueilla. Rakentamaton ympäristö pienenee laajentumisalueiden toteutumisen myötä. Uudet alueet pääsääntöisesti täydentävät nykyisiä rakennettuja alueita tai sijoittuvat valtatie 4 varteen hyvien logististen yhteyksien varteen. Vaikka luonnonalaisen ympäristön määrä jonkin verran vähenee, säilyy lähialueella kuitenkin laajoja ja yhtenäisiä rakentamattomia alueita. Myös asemakaavojen ulkopuolisilla alueilla (A, A-3, RA) rakentaminen on keskitetty kylämäisesti rakentuneisiin rypäisiin.

9.2 Maisema ja kulttuuriperintö

Yleiskaava-alueelle on laadittu maisemaselvitys, jossa on selvitetty kaava-alueen maisemallisesti merkittävät kohteet ja ympäristöt niin, että ne tulevat otetuksi huomioon suunnittelussa. Arvokkaimmat alueet ja kohteet on huomioitu kaavamerkinnöillä ja määräyksillä.

Maisemallisesti arvokkaat Tärttämäen ja Kuskallion alueet ovat osa uusia kehittämisalueita, joilla pyritään ohjaamaan suunnittelua ja alueiden toteutusta siten, että ne säilyvät ja niiden arvo jopa korostuu.

9.3 Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne

Kulttuuriympäristön säilymisen kannalta arvokkaimmat alueet ja kohteet on huomioitu kaavamerkinnöillä ja . määräyksillä. Kohteet perustuvat laadittuihin inventointeihin. Valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (Markkamäen omakotialue) on osoitettu osa-aluemerkinnällä.

Uuden valtatie 4 rakentamisella on suuret vaikutukset rakennettuun ympäristöön, yhdyskuntarakenteeseen ja tulevaan maankäyttöön. Kaupunkirakenne laajenee lännen suuntaan hyödyntäen uutta valtatie 4 linjausta ja sen tuomia mahdollisuuksia. Maankäytön suunnittelulla osoitettavat uudet alueet tulevat vaatimaan tarkempaa suunnittelua ennen rakenteiden toteuttamista.

9.4 Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset

Kaavalla osoitetaan uusia alueita asumiselle sekä elinkeinoelämälle. Kaava luo edellytyksiä työpaikkojen määrän kasvulle ja elinkeinorakenteen monipuolistamiselle.

Laajenemisalueet sijoittuvat pääosin rakennetun infrastruktuurin läheisyyteen, jolloin nämä alueet ovat liitettävissä olemassa oleviin verkostoihin. Uudet asuinalueet sijoittuvat täydentämään olemassa olevia asuinalueita ja uudet elinkeinoelämän alueet sijoittuvat hyvien kulkuyhteyksien viereen, valtatie 4 sekä Äänekoskentien varrelle. Toteuttaminen edellyttää kullakin alueella (alueiden sisällä) mm. teiden ja verkostojen rakentamista. Näiden sisäisten kustannusten lisäksi tulee mm. kytkentäkustannuksia olemassa oleviin verkostoihin sekä käyttökustannuksia. Tukeutuminen olemassa oleviin yhdyskuntateknisiin verkostoihin edistää yhdyskunnan eheytymistä, hillitsee ilmaston muutosta sekä on taloudellisesti järkevää.

Valtatie 4 siirtyminen etäämmäs keskustasta avaa mahdollisuudet kehittää sekä ydinkeskustaa että Kotakennään aluetta. Uudet maankäytön mahdollisuudet tuovat mukanaan kustannuksia infran rakentamisessa, mutta samalla voidaan saada uutta yrittämistä ja työpaikkoja uusille alueille.

Valtatie 4 parantaminen tuo kustannuksia myös Äänekosken kaupungille. Osa katuverkkoa tullaan parantamaan ja risteysalueita muutetaan.

9.5 Liikenteelliset vaikutukset

Valtatie 4 uusi linjaus muuttaa liikennejärjestelyitä laajasti Äänekosken kaupungin alueella. Valtatie 4 parannetaan kaksiajorataiseksi, nelikaistaiseksi moottoritieksi. Valtatie 4 uusi linjaus noudattelee nykyistä linjausta suunnittelualueen alkupäässä ennen kuin uusi linjaus siirtyy uuteen maastokäytävään Tärttävuoren kohdalla. Uusi silta Kuhnamon yli toteutetaan niin, että kevyt liikenne ohjataan kulkemaan rantaa pitkin uuden sillan molemmilta puolilta sen alitse. Kevyen liikenteen turvallisuus paranee muutosten myötä.

Rinnakkaistien toteuttaminen uuden valtatie 4 linjauksen itäpuolelle parantaa liikenneturvallisuutta, koska hidas liikenne ohjautuu pois valtavyylältä.

Pääteiden varsille on osoitettu pyöräilyn päävyylät sekä kehittämisalueiden välille kehitettävät kevyen liikenteen väylät. Ko. väylät liittyvät viheralueiden verkostoihin, jolloin muodostuu luontevia, vaihtoehtoisia reittejä alueiden ja alueenosien välille sekä puisto- ja viheralueiden kautta vapaaseen luontoon.

9.6 Sosiaaliset vaikutukset

Kaavaprosessin aikana on pyritty myönteisiin sosiaalisiin vaikutuksiin toisaalta osallistuvalla ja avoimella suunnittelulla kuin myös huomioimalla kaavaratkaisussa yksityisten maanomistajien edun lisäksi kaikkien asukkaiden rannankäyttötarpeet ja toiveet.

Äänekosken kehittymistä vahvistetaan erityisesti pysyvää asutusta tiivistämällä, jolloin alueen sosiaalinen verkosto vahvistuu ja yleinen turvallisuus lisääntyy. Uudenlaiset kehittämisalueet ja niiden tuleva toteuttaminen lisäävät asukkaiden mahdollisuuksia oleskeluun ja liikkumiseen sekä monipuolisten palvelujen käyttämiseen Äänekosken keskustan alueella, mikä osaltaan vahvistaa kaupungin pysymistä vireänä ympäristönä monella sektorilla.

Osayleiskaavalla osoitetaan uusia alueita sekä asumiselle että elinkeinoelämälle. Tämä mahdollistaa sekä työpaikkojen että asukkaiden määrän kasvun alueella. Sekä työpaikkojen että asumisen alueiden lisääntyminen mahdollistaa työmatkaliikenteen vähenemisen, jos uusi koti löytyy työpaikan läheisyydestä tai toisin päin. Uudet asuinalueet liittyvät nykyisiin, mikä parantaa ja tukee olevan yhdyskunnan sosiaalista rakennetta ja toimivuutta.

9.7 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen

Valtion ja kuntien viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteutumista. Seuraavassa on esitetty ne osa-alueet, jotka erityisesti koskevat Äänekoski 2030 osayleiskaava-alueita.

Toimiva aluerakenne

Osayleiskaavalla osoitetaan uusia aluevarauksia elinkeinoelämälle sekä asutukselle ja liikenteelle. Kaavalla ohjataan yhdyskuntarakenteen eheytymistä huomioiden uusi valtatie 4 linjaus ja sen mukanaan tuomat mahdollisuudet aluerakenteen tiivistämiselle. Kaava tukee nykyisen palvelutarjonnan säilymistä ja kehittämistä. Uudet asuinalueet on osoitettu olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen ja elinkeinoelämän alueiden sijoittamisessa on hyödynnetty hyviä liikenneyhteyksiä sekä luotu mahdollisuuksia nykyisten alueiden laajentamiselle.

Valtatie uusi linjaus länteen keskustan kohdalla on vaikutukseltaan merkittävä sekä liikenteen, että keskustan ja Kotakennään alueiden kehittämisen kannalta. Kaavaratkaisu perustuu olemassa olevan liikenne- ja infraverkoston hyväksikäyttöön sekä tiemuutosten mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin alueiden saavutettavuudessa.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Kaavalla osoitettavat elinkeinoelämän laajennusalueet sijoittuvat pääosin olemassa olevien alueiden yhteyteen tai niiden jatkeiksi ja yhdyskuntarakennetta hyödyntäen. Keskusta-alueita on laajennettu, mikä omalta osaltaan edesauttaa palvelujen ja työpaikkojen saavutettavuutta eri väestöryhmille. Liikenneturvallisuus, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten kehittäminen on kaavassa huomioitu osoittamalla erikseen mm. pyöräilyn pääväylät, joita kehitetään.

Kaavalla osoitetaan 5 kehittämisaluetta, joita on tarkoitus uudistaa omien lähtökohtiensa ja ominaispiirteidensä mukaan. Näiden voidaan katsoa parantavan elinympäristön laatua. Äänejärven, Liikuntapuiston ja Tärttävuoren alueet luovat mahdollisuuksia virkistyksen, vapaaajan ja matkailun tarpeiden vastaamiselle. Kotakennään ja ydinkeskustan mahdollisuutena on elinkeinoelämän ja kaupunkikuvan kehittäminen. Kaavaratkaisu tukee sosiaalista ja kulttuurista kehittymistä.

Suojelumääräykset

Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa siitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (MRL 41 § 2 mom.).

Lunastus

Ympäristöministeriö voi myöntää kunnalle luvan lunastaa alue, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelmanmukaiseen yhdyskuntakehitykseen (MRL 99 § 3 mom.).

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Edellä on esitetty maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaisia yleiskaavan oikeusvaikutuksia. Myös muissa laeissa on säännöksiä, jotka edellyttävät yleiskaavan huomioon ottamista niiden lakien mukaisissa menettelyissä. Näistä keskeisimpiä ovat tielait, maa-aineslaki, vesilaki, metsälaki, jätelaki, rakennussuojelulaki ja ympäristönsuojelulaki. Luonnonsuojelulain ja muinaismuistolain huomioon ottamisesta säädetään vielä tarkemmin MRL 197 §:ssä.

Kaavan toteuttaminen

Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla yleiskaava laaditaan yksityiskohtaisemman ja muun suunnittelun ja rakentamisen perustaksi. Osayleiskaava toteutetaan pääasiassa asemakaavoituksen kautta vaiheittain. Osayleiskaavassa on osoitettu erikseen ranta-alueita, joiden rakennuspaikoille voidaan myöntää rakennuslupa suoraan osayleiskaavan perusteella kaavan saatua lainvoiman.

Äänekoskella 31. toukokuuta 2017

SWECO Oy

MARIA KIRVESLAHTI

Maria Kirveslahti

ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI . KAAVOITUSPALVELUT

Kaavoituspäällikkö Olli Kinnunen

Kaavasunnittelija Nina Marjoniemi